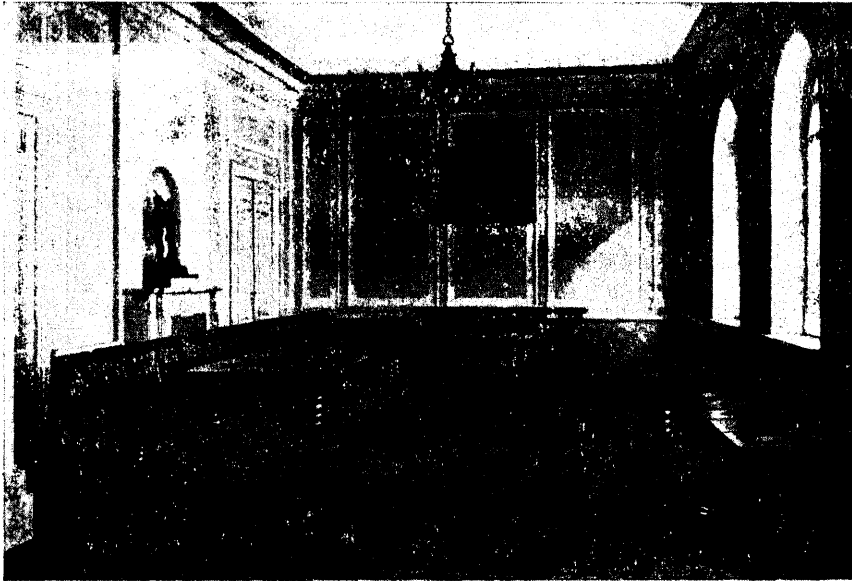


H. Kinn



ÜLIÕPILASLEHT

III AKADEEMILISEKS TOETUSNÄDALAKS



TARTUS

Nr. 2-3

PAASTUKUUL

1931

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

JUHATUS JA MÜÜGIBÜROO

Tallinna, Valli tän. nr. 4,
Telegr. aadr.: «Peapõlevkivi»,
Telefonid: (2)10-85 ja (2)11-62.

KAEVANDUSED JA ÕLIVABRIK

Kohtla-Järvel ja Kukrusel;
Õliladu Tallinna sadamas.

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUSE SAADUSED:

PÕLEVKIVI kütteks; TOORÕLI; BENSIIN; KÜTTEÕLI;
RASKED ÕLID ja BITUUMEN («Estobitumen») teede
tegemiseks, katusepabivabrikutele ja isolatsioonitöödeks;
IMMUTUSÕLID ja «FENOLAAT» puu konserveerimiseks;
PÕLEVKIVI-KARBOLINEUM («Estokarbolineum»); KA-
TUSELAKK (katusetõrv); RAUALAKK (asfalt-lakk) ja
ASFALT-MASTIKS.

Kolmas Tartu Laenu & Hoiu-Ühisus

Tartus, Suurturg nr. 8.

Üldtelefon 99.

Juhatuse telefon 11-13.

Avatud äripäevadel 9—2.

Ühisus on asutatud Tartu majaomanikkude poolt 1913. a. ja kuulub vanemate ja kõige suuremate Eesti ühistegeliste rahaasutuste hulka.

Ühisusel oli 1. jaanuaril 1931. a.

Omakapitalisid	Kr. 240.128.61	1930. a. puhaskasu	Kr. 20.782.50
Hoiusumme	2.035.131.57	Liikmete lisavastutus	1.026.464.36
Laenusid	2.834.615.43	1930. arvete läbikäik	31.755.417.61

:-: Ühisus annab laenusid, võtab 12% :-:

Ühisus võtab hoiusumme vastu
maksab tähtajalisel arvel kuni 10%, jooksva arvel 7—8%.

JUHATUS.

L
I
V
O
N
I
A

Õ'U
MUDU
LIMONAD



TARTUS, KALDA 5/6 TEL. 2-38

Iga tudeng nõuab ainult
EESTI ÕLUT



Valmistatud

kodumaa odra linnastest.

Kes tahab oma kopse hoida

ja mitte tühja reklaami ei usu, see suitsetab ainult

Linda

25 tk. – 25 s. (kollase kestaga)

Nora

25 tk. – 25 s. (valge kestaga)

paberosse, sest need on **ainukesed paberossid Eestis**, mis on varustatud

KALLI KOLLASE FILTER-VATI

ANTINIKOTIIN VATIGA,

mille tõttu on navad paberossid iseäranis puhta aroomi ja hea maitse.

Tubakatehas A.-S. «SIRENA».

Meie vabriku peaesitajad on Tartus:

P. LUKSEP'A TUBAKAKONTOR

Kaubahoov nr. 15.

K.-M. L. SELMANOVITSCH & POEG

Söögiturg nr. 3.

Andmeid kodumaa suurema ühistegelise kindlustusettevõtte

KINDLUSTUSSELTS

„EESTI“

ASUTATUD
1907. A.

ASUTATUD
1907. A.

tegevusest :

Liikmete arv	üle	30.000	
Kindlustuste arv seltsi portfellis	„	80.000	
Preemiate saak 1930.	„	60.000.000	sendi
Tasutud kahjusid	„	150.000.000	„
Seltsi vastutussummad	„	160.000.000	„
Kindlustuste summa	„	13.000.000.000	„

Seltsi vabad rahasummad on ligi 100 ühispanga kaudu rakendatud meie rahvamajanduse teenistusse. — — Omad kinnisvarad Tartus.

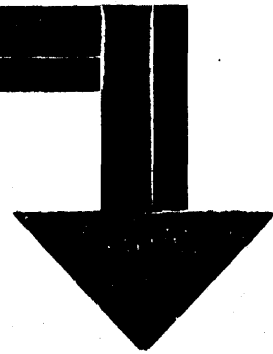
Koondudes kindlustus-
selts „EESTI“
ümberr,



aitate luua Eestit ma-
janduslikult ise-
seisvaks.

SELTSI VALITSUS: Tartus, Suurturg 10, omas majas.

MANON



on võluvaim pabeross...
Kallimate l d a m a a tuba-
kate õrn lõhn ja erillise
segu abil saavutatud peen
maitse teevad „Manon“i
suitsetamise suurimaks
naudinguks.

25 tk. — 35 snt.

„A-S. LAFERME“



ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Seisame Üliõpilaskonna III-nda toetusnädala eel... Kergemate ja soodsamate õppetingimuste loomiseks, oma suuremate ja ammuigatsetud sihtide teostamiseks, nagu haigekassa ja õppe-laenu fondi asutamine, üliõpilasühiselamute ehitamine, käsi- ja õpperaamatute laenukogu täiendamine, õpperaamatute kirjastamine, söögisaali tegevuskapital jne. — selleks on üliõpilased püüvat tööd teinud juba aastate vältusel. Töö on vilja kandmas. On asutatud oma söögisaal, haigekassa fondile on pandud alus, teisedki ettevõtted on idanemas, ometi seisab üliõpilaskond veel kaugel igatsetud paremustest, mis peaksid tooma mitte ainult hädavajalikke paremusi üliõpilaste ellu, vaid mis kaudselt aitaksid ka kindlustada meie riikliku iseolemise alust — kultuuri.

Seltskond, kes seni mitte liiga soojalt ei ole suhtunud meie noorte elamis- ja õppevõimaluste parandamisele — oludes, mis ainult paremail juhtudel on rahuldavad, paljudel juhtudel aga otse tapvad, — seltskond peaks tulema ja aitama meie tuleviku kultuuri kandjaid välja oludest, mis valusalt pigistavad noort vaimu ja keha.

Meie tuleviku kultuur ja vaba iseolemise alus peab olema kindlustatud. Selleks käed külge! Seni on oma üldettevõtete kandjajaks olnud üliõpilased ise, mis paraku raske.

Meie kõik oleme vastutavad mitte ainult tänapäeva vaid ka homsepäeva eest. Kui meie tänapäev teeme parandamatuid vigu, siis kanname tagajärgi homme. Suur viga oleks, kui meie laseksime töötada omi noori rasketes ja ebatervetes oludes. Vaatamata sellele, et majanduslik depressioon on suur, peame meie aitama noori nende püüdmustes ja edasitungis. Iga teadlik rahvas, riik, seltskond teeb seda. See ei pea olema ainult nende kohus, vaid see peab olema palju enam veel südamesoov — näha omi noori tulevaseid juhte — tervetena, rõõmsatena ja elujõulistena.

Üliõpilaskonna toetusnädal algab 28. veebruaril. Tartus, Tallinnas, Narvas, Pärnus, Rakveres, Võrus, Viljandis, Valgas korraldatakse sel puhul rida peoõhtuid, kontserte, loterii-allegrid, populaarteaduslikke loenguid, korjandusi jne., mille sissetulek läheb üliõpilasomaabi ettevõtete heaks.

Iga seltskonna liikme kohus on osa võtta üliõpilastoetuspäevade üritusist, kaasa tuues oma osa.

Üliõpilaskond oleks tänulik väiksemategi toetuste eest.

Ei oleks parimat panipaika rahale, kui ohverdada ta tuleviku kindlustamisele — sellepärast määrame üliõpilastele oma tagavarasummadest stipendiume, annetame raha otsekohe mõne nende poolt elluviidava fondi loomiseks.

Annetame lahkelt käel, sest teame, et sel kombel, kui kergendame meie üliõpilasnoorsoo õppetingimusi, ehitame oma riigile säärase kindluse, mida ei kõiguta naljalt ükski vaenlane, kui tugev ta ka ei oleks...

Aupresiidium.

Üliõpilasmaabi põhimõtteid ja põhjendusi.

I.

Moodne demokraatia nõuab, et ka kõrgema hariduse saamine oleks võimaldatud kõigile andekaile, päritolu ja varandusliku seisuga peale vaatamata. Päri-õpetus on näidanud, et andekuse element ühes perekonnas kestab harva üle 2—3 sugupõlve, sellepärast nõuab rahva kultuur ikka ja ikka uusi jõude juurde — kui ei taheta minna vastu rahva degeneratsioonile. Hariduse saamist tuleb soodustada ja võimaldada vaesematele rahvakihtidele.

Selle küsimuse käsitlel tuleb kõige pealt lahendada eelküsimus:

kes kannab tänapäev akadeemilise hariduse kulud?

Väga paljudes maades on olukord järgmine: riik või seltskond tasub tunduva osa kulusid, kuna ta on põnevalt huvitatud

vaimse traditsiooni säilitamisest,

teadusliku uurimistöö edendamiseks,

vaimsete juhtide ettevalmistusest.

Üksik isik või tema perekond tasub teise osa kulusid, kuna üliõpilane on huvitatud

oma isiksuse arendamisest,

oma üldhariduse süvendamisest, oma erialalisest väljakujundamisest, mille tõttu talle avanevad võimalused paremate elukutsete saamiseks,

omale seltskondlikult ja majanduslikult parema positsiooni hankimisest.

Harilikult kannab riik või seltskond järgmised kulud:

õppeasutiste ehitus ja korrashoid,

raamatukogud, laboratooriumid, instituudid,

osa valitsemiskulusid (administratsioon),

osaliselt ehk kõik õppejõudude palgad.

Harilikult kannab üliõpilane või tema perekond järgmised kulud:

sõök, korter, riietus jne. õppimise ajal,

praktiliste tööde maksud, haigus- ja õnnetuskinnitused, üliõpilasorgi-dele ja ettevõtetele minevad maksud.

Selle hariliku süsteemi puudused ja hädaohud.

Ülalkirjeldatud süsteem kannab endas hädaohtu kõrgemat haridust muuta rikkamate rahvakihtide monopoliks, kuna vaesemad rahvakihid selles süsteemis harilikult üliõpilase kanda jäävaid kulusid tasuda ei suuda. Samuti sisaldub selles süsteemis teinegi hädaoht, et rahval vaeste, kuid andekate isikute väljaarendamata jäämise tagajärjel palju vaimlisi väärtusi kaduma läheb.

II. Teed andekate edasipääsu võimaldamiseks.

1. Ülikoolihariduse täieline maksutus incl. üliõpilase elatiskulud.

Seda süsteemi peetakse mitmel pool ideaalseks lõppsihiks. Ometi on puhtmajanduslikku laadi vastuväidete kõrval selle süsteemi vastu kuuldavale tulnud veel järgmised vastukaalutlused:

Suureneb juba praegu nii kui nii ähvardav haritlaste üleproduktiooni hädaoht ning intelligentsi tööpuudus:

„Kõik tasuta“ printsiip hävitab üliõpilaste moraali ja töödistsipliini;

Kõrgema hariduse saamise võimaldamisega kõigile seotud suured kulud tulevad tasuda ka neil kodanikkudel, kes otsekohe sellest omale mingit kasu ei saa.

2. Stipendium.

Stipendium on ühepoolne rahaline abi ilma tagasimaksu kohustuseta, mida antakse üliõpilasele selleks, et ta täielikult ehk osaliselt saaks katta neid õppekulusid, mida muidu tal enesel ehk perekonnal tuleksid kanda.

Põhimõttelt ei ole stipendium

midagi muud, kui erijuht, mil riik või seltskond oma kanda võetud tavalisest kõrgema hariduse saamiseks mineva kulusumma piire laiendab, luues soodsamaid tingimusi väljavalitud üliõpilasrühmitustele.

Stipendiume võib liigitada kahte põhitüüpi. —

Stipendium autasuna, mille osaliseks võivad saada kõik üliõpilased sooritades vastava katse määratud õppealal. Teatud arvule katse ülesseatud nõudeile kõige paremini teinule antakse stipendium, arvesse võtmata saajate majanduslikku olukorda (inglise „scholarship“ ja „avard“, prantsuse „concours“ ja „bourse“ süsteem, meil iga-aastased auhinnaõhõd ülikooli aastapäeval teatavaks tehtud teemadele).

Stipendium toetusena vaestele, mille saamine üldiselt tehakse olenevaks:

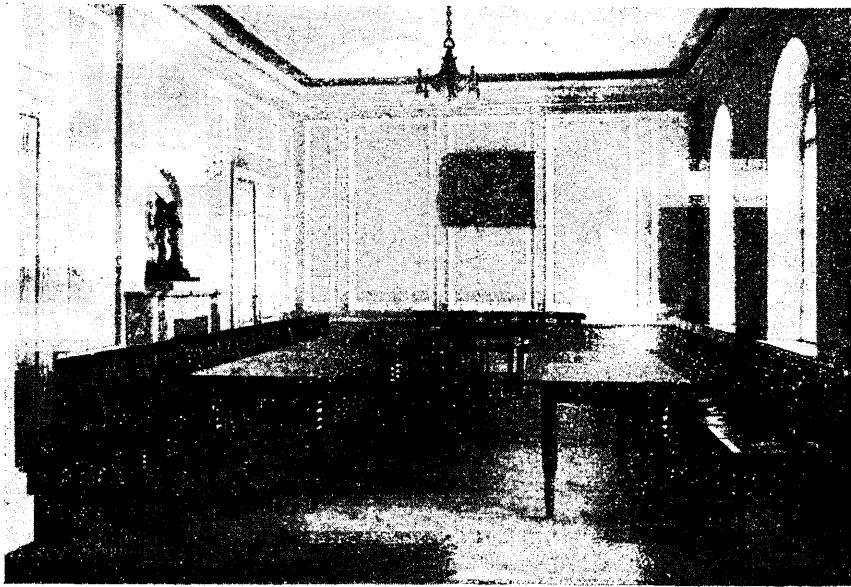
edasijõudmisest oma õppealal ja vaesuse tõendusest.

Esimest tüüpi stipendiumi osaliseks saab õige piiratud arv andekaid, majanduslikku puudust kannatavaid üliõpilasi, kuna tulemusi andvale katsele ettevalmistamine ise juba nõuab soodsaid töövõimalusi ja -tingimusi. Kui hindamismoodus küllalt asjalik ja hindajad piinlikult erapooletud — on säärasal stipendiumil tähtis osa täita eeskätt andekate väljavalikul. Stipendiumi saaja, teatud auhinna omanikuna, saab üldisetahelepanu osaliseks — ning see ergutab edaspidisele tööle.

Rohkem läbilõõnum on teine stipendiumi moodus, mida peetakse ka üldiselt paremaks lahendusviisiks andekate, kuid varaliselt kehvade väljavalikul. Kuid ka siin ei puudu omad vastuväited.

Kõigepealt —

väljavaliku raskus eas, mil kandidaadi andekust ja isiksust raske veel päriselt kindlaks teha; mõningatel juhtudel avaldab stipendium halba psühhilist mõju, kuna see tundub saajale vaesele



Üliõpilasmaja Edustuse saal.

üliõpilasele armuannina, asetab teiste silmis „sandi“ või hoolekandearaluse seisukorda, ehk, vastupidise nähtusena, saaja peab end kõrgilt „rahva äravalituks“, kes õigustatud saama, kuid mitte kohustusi kandma;

eeldab suuri sihtkapitale, mille %/0-tidest saaks küllaldaselt stipendiume anda või jälle nõuab riigilt ja seltskonnalt iga-astaseid suuri, tihti ülejõu käivaid, väljaminekuid.

Need õige põhjendatud vastuväited on mõnedes riikides esile kutsunud stipendiumide andmise ainult erijuhtudeks, milledeks harilikult:

- eriline andekus,
- pikaajaline ja kulukas spetsiaalstudium,
- uurimisülesanded,
- õppereisid, peamiselt välismaa-reisid noortele teadusemeestele hariduse täiendamiseks ja erialasse süvenemiseks.

III. Oppelaen.

Varanduseta üliõpilasele keskmiselt hea andekusega ja põhjendatud väljavaadetega normaalse aja jooksul õppimist lõpetada ning tasuvasse ametisse astuda — teiste sõnadega, enamikule kõrgist juhtudest, mil kehvade üliõpilaste toetamine küsimusse tuleb, on maadel, kus nende

küsimustega tegemist tehakse, pikaajalise oppelaenu süsteem otstarbekohasemaks osutunud stipendiumide süsteemist.

Ilmasõja ajast peale on avalikkust ikka enam ja enam huvitama hakanud vaimutöölise krediidid küsimus. Mitmel pool on välja mindud järgmistest kaalutlustest: Teatava maa majandussüsteem on valmis mingi uue vabriku sisseseadmise ja uute varade ärakasutamise eest meeleldi andma vastavat laenu. Muidugi on finantseerija oma riisiko valikul vaba ja paneb oma raha mängu ainult sel juhul, kui ta kalkulatsioonid näitavad, et raha investeerimine end kuidagi tasub. Samal viisil võib noort, tervet inimest, kes kõlpsuseksami edukalt sooritanud ja ise loomult usaldusväärseks osutunud, vaadelda kui „kindlat ettevõtet“, kellesse katipäli investeerimine kõigiti võimalik. Võib põhjendatult arvata, et ta oma studiumi õigel ajal lõpetab ja pärast teatavat praktika-aega kutsetegevusele siirdub, milles talle oppelaenu tagasimaksimine mitte erilisi raskusi ei valmista.

Et riikide majandussüsteemid reaalkrediti personaalkrediidile eelistavad, siis on arusaadav, et ainult piiratud osa rahaasutisi üliõpilaslaenu ja üldse intellek-

tualselt personaallaenu oma tegevuskavva on võtnud (kõige rohkem on neid Šveitsi ja Ühendriikides, meil Eestis Laenu- ja Hoiu-Ühisus Tartus). Enamasti on aga üliõpilaste laenukassad teistest rahaasutistest eraldi seisvad ja on organiseeritud kas ülikoolivalitsuste, vilistlaskogude, mõningate meiseenide, või mis eriti tähelepanemist väärib, üliõpilaste eneste korporatiivsete ettevõtete poolt üliõpilasomaabi põhimõtteil.

Laenusüsteemi paremused ja pahed teiste toetusviisidega võrreldes on järgmised.

H ü v e d.

Riigi või seltskonna kulud andekate toetamiseks on stipendiumite süsteemiga võrreldes väiksemad, kuna kord väljalaenatud kapital teatava aja järgi jälle tagasi voolab ja nii alguskapitali ühtlugu täiendab (u. n. rotatsioonikapital). Nii võib laenukassa tasuda isegi oma asjaajamiskulud, kui laen on välja antud teatava väikese protsendiga.

Puhtmajandusliku paremuse kõrval on laenusüsteemil ka teatav kasvatuslik paremus.

Laen edendab energiat ja enesusaaldust (oma-abi).

Laen kasvatab laenusaaaja plaanikindlust oma finantsside valitsemises ja täpsust oma kohustuste täitmisel.

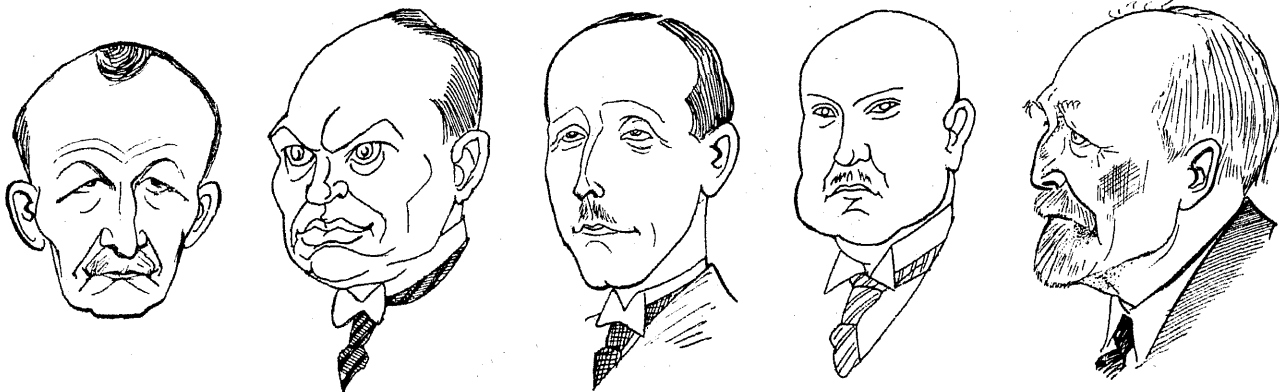
Laen kinnitab sotsiaalset vastutustunnet ja vastastikkust abi, sest ainult täpne tagasimaksimine garanteerib noorematele üliõpilastele abisaamise samas ulatuses, kui laenusaaaja ise seda maitsnud.

Laen sisendab noorele inimesele veendumuse, et iga generatsioon ise peab tasuma kulud enda väljaarendamiseks.

Laen võimaldab ülikooli lõpetanuile pikemat kontakti üliõpilastega ja nende kutselise arenemise jälgimist, avades sel viisil uusi radu sotsioloogilist ja teadustikku laadi praktilistele teadmistele.

P a h e d.

Tagasimaks langeb kutsetegevuse esimestele aastatele, mil



III Akadeemilise toetusnädala aupresiidiumi liikmeid.

teenistus veel küllalt väike ja rahanduslik seisukord oma majapidamise asutamise tagajärjel mitte just hiilgav.

Laenusaja peab pärast studiumi lõpe amist püüdma võimalikult kiiresti palju teenida, et oma võlga tagasi maksta. Tema elukutse ja karjääri olemuslikud alused aga võivad nõuda vastupidist — vähenoudlikkust.

Liiga kerge rahalaenamise võimalus võib õpetada inimese ülese lüga kergel käel ja põhjusetu laenama. Samuti võib tekkida vaade studiumile kui peasjalikult rahateenimise otstarbel sooritatavale toimingule, mis võib edendada karjäärismi vastutustundelise töö kahjuks.

Kõik need pahed on aga paratähelepanuvad parajate admi-

nistratiiv-määrustega, nagu laenu pikaajaline kestvus (10 aastat), laenusoovide karm analüüs, kutsevaliku nõuandeaustise andmed, kapitali reservid laenu kustutamise võimaluseks tungiva tarviduse korral, laenusumma mõõdukas ülemäär jne.

Alb. Marmor.

Üliõpilaskonna omaabist.

Õppetöö-aegse elamisvõimaluse kindlustamiseks on enamjaol maadel asunud akadeemiline pere ise nende ülesannete teostamiseks. Üliõpilaskonna omaabi mõisteliselt juba tingib kaasvõitlejate ühistööd soodustuste hankimisel ja mida vaesem maa, seda enam jõupingutusi otsekoheselt kaasatöötamisel.

Minu ülesandeks on lühidalt mainida administratsiooni külge selles küsimuses ja nimelt kahe üliõpilaskondade keskasutise juures: Baltimaade Üliõpilasliit (SELL) ja Rahvusvaheline Üliõpilasliit (CIE). ISS kohta vt. erikirjutist.

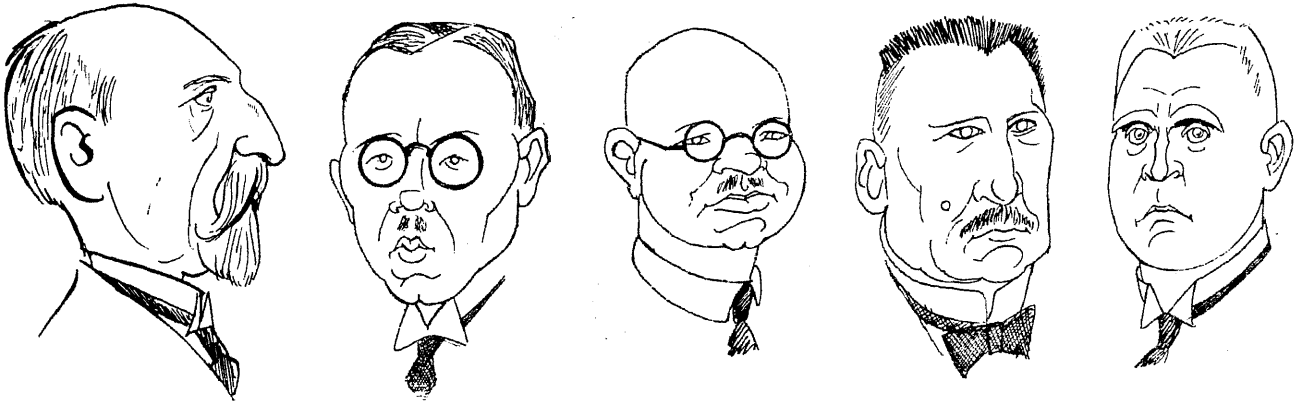
Soome Eesti-Läti-Leedu üliõpilasliit, asutatud 1923, ei ole oma aastastel konverentsidel ja keskbüroo istungitel siiani käsitanud koostöö ja vastastiku informatsiooni võimalusi omaabi alal, mis tingitud suurel määral ka asutamisaasta muude ülesannete ülekoormatusest. Igas riigis on asi arenenud täiesti omaette.

Soomes, mida meie üliõpilaspere laialt tunneb, omaabi ettevõtteid puhtal kujul ei ole. Sealne üliõpilaskond oma 60 aastaga on jõudnud koguda seltskonnalt suuri toetusi ja üles ehitada kapitaalsed üliõpilasmajad, paigutades samadesse hoonetesse sissetulekut andvaid ettevõtteid. Nende summadega võimaldub rikkaliku raamatukogu ja lugemislaua ülalpidamine, otstarbekohase üliõpilasköögi korras hoid, õppelaenu jagamine ja muud. Korteriolude ja õppeabinõude alal on aga üliõpilane täiesti iseenda hooleks jäetud.

Meil Eestis levitati esmakordselt laiemates hulkades omaabi tarviduse mõtet 1929 kevadel I toetusnädalaga ja pandi alus haigekassa fondile ning koguti summasid muudeks otstarveteks toetusnädala nime kaudu, näiteks õppekirjastusfond. Üliõpilasköök seati aasta eest täiesti omaabi-ettevõtte alusele, Kaugemad kavatsused

ulatuvad uue üliõpilasmaja ehitamisele, rohkemate ruumide võimaldamiseks organisatsioonidele ja akadeemilistele ühingutele, suundudes peamiselt üliõpilaskonna kui terviku üksikliikmete lähendamisele. Alaliselt kõne all olnud kavatsus üliõpilas-ühiselumaja alal on uuesti kerkimas, kuna endine aastate eest juba praeguse Riigi Keskarhiivi ruumideks anti. Tartu korteriolud ei ole kaugelki rahuliku õppimisevõimalust rahuldavad ja kulub palju jõupingutusi üliõpilasperel omalt poolt sel alal abi leida. Vahepeal peaaegu läbiminev õppe-laen on Riigikogu poolt tagasi lükatud ja rahalise kaasabi suhtes seisab piir praegu ülikooli stipendiumites ning organisatsioonide sisemistes laenukassades. Pankade võimalused on pea täiesti kadumas.

Läti oma endisest politehnikumist laiendatud ülikoolis kannab mitmeti aktiivsemat ilmet. Püsi-



III Akadeemilise toetusnädala aupresiidiumi liikmeid.

vana korraldati paari aasta eest maksuta arstiabi, kuhu ei või aga kuuluda mujal haigekassade all olevad isikud. Summad saadakse kahelatilisest erimaksust semestrist semestrisse ja kogu töö seisab ühe arstliku komisjoni võimaluspiirides. Tuleviku väljavaated on aga paljutõotavad. Oma raamatukauplus püüab kirjastada õpperaamatuid. Õppelaenu suhtes on teatavad kapitalid, enamjaolt aga organisatsioonide sisemiseks kasutamiseks, kuid palju suuremad eesti oma-dest. Erilise üliõpilaskonna maksu näol arendatakse sportlist külge ja on võimaldatud 7 instruktori kaastööl tuhandele aktiivselt osavõtjale üliõpilasele võimla ning spordiväljade kasutamise. Õigus osa võtta on muidugi ka ülejäänul viietuhandel, ent vabatahtlik. Meie mõlemad lõunapoolsed naabrid ei oma üliõpilasmaja ja koguvad omaabi teel esmalt selleks raha. Riias on kauplemised praegu käimas vastava ehituskruundi tasuta saamiseks. Samuti omatakse pankades mõned miljonid omaabi teel kogutud ehitusfondi. Tasutakse ka igasemestrilise maksuga üks Lat maja ehitamiseks. Iseloomuliku tööalana on välja kujunenud praktikakohade hankimine vastavates teaduskondades õppivalle, kusjuures praktikantidele saadud palju tasulisi kohte.

Leedu, kelle ülikool Kaunasel pühitses oma kaheksandat aastapäeva ja üliõpilaskond viiendat, on loomisjärgus juhtinud esialgu

ülesanded organisatsiooni küsimustele. Seni on jõudnud ehitada oma majad kaks suurt organisatsiooni rühmitust, pakkudes ulualust ka koolinoorsoole, kuna Leedu iseloomustavaks jooneks on poliitsemine kõigis organisatsioonides. Üliõpilasmaja ehitamiseks kogutakse summe. Alles möödunud aastal käisid juhatase liikmed Lätis ja Eestis tutvumas omaabi töödega ja üliõpilaskonna majanduslikkude ettevõtetega ning on kojuviidud teadmiste varal asumas nende teostamisele.

Nüüd peaks juba olema aeg, kus SELL oma ülesannetes näeb ka omaabi mõtte levitamist enda liikmete seas ja peaks seda oma konverentside päevakorras esialgu referaatidega käsitama. Säärastes lähedalt sarnastes elamistingimustes olevate üliõpilaste arutlused võiksid olla kasulikuks õhutuseks sel alal.

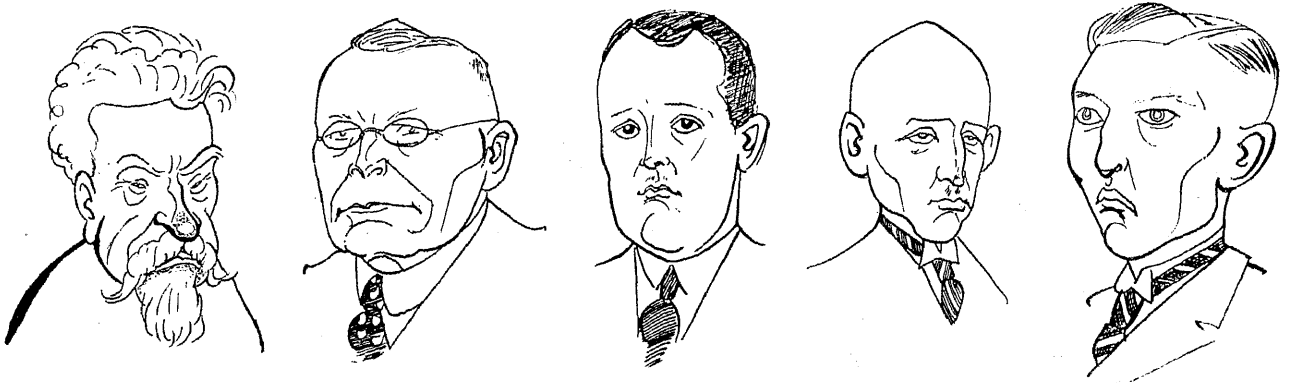
Administratiivse keskorganina kõigile üliõpilaskondadele on Confédération Internationale des Etudiants juures oma V-s komisjon, ainuüksi omaabi küsimustele ja peab koosolekuid kõigi üliõpilaskondade esitajate osavõtul CIE iga-aastastel kongressidel. Tema keskasutis asub Varssavis poola üliõpilaskonna juures ja näeb oma

ülesanneteks tehtud töötulemuste registreerimises, omaabi mõtte õhutamises ning suurte üleilmiliste toetusliitude kaasabi ning kaastöö hankimises. Tema tähtsamateks ettevõteteks on iga-aastased omaabi õppenädalad kõigi maade üliõpilaskondade tegelastele, 1929. a. peeti see Dresdenis ja Eesti oli esitatud ja 1930. a. Varssavis, millest Eesti ei saanud osa võtta. Neil õppenädalatel on käsitatud väga heade asjatundjate poolt põhjalikult läbitöötatud andmeid ja juhtnõore tegutsemiseks. Administratiivse keskorganina levitab CIE oma V komisjoni kaudu kõigis üliõpilaskondades omaabi ettevõtte asutamist ja tegevusväljade laiendamist.

Nii äärmiselt lühidane ja üldjooneline loetelu üliõpilaskondliku omaabi keskkorraldustest. Igal maal on vastavalt tema jõukusele ja elunõuetele kujunenud iseloomulikud omaabi tegevusalad ja näitavad igalpool populaarsemaks minevat. Ei suuda kusagil vanemad ükski ja üliõpilased oma teenistusest end ülal pidada, vaid haaravad kõigi abivõimaluste poole, õppides sealjuures ühtlasi sotsiaalkorralduse tegelikku läbiviimist ja laiapiirilist ühistööd.

Hugo Paalmann.

«ÜLIÕPILASLEHE» tellimishind on 1½ kr. sem., 3 kr. aastas.



III Akadeemilise toetusnädala aupresiidiumi liikmeid.

Mõtteid kolmanda akadeemilise toetusnädala puhul.

Aastaid on üliõpilaskond oma juhtivate organite näol hellitanud mõlet — saada Alma materi noorema generatsioonile kodu, mis suudaks pakuda rahuldust ja lubada avitajat kätt ka siis, kui kadumas viimane rahutunne ja homnepäev ähvardab purustada vaevaga üles ehitatud valmiva hoone seinad. Üliõpilaskonna juhtivad organid on alati teadlikud olnud selles, mida vajavad Emajõe Ateena kogunenud tuhanded noored, elurõõmus akadeemiline pere, kuid ta on ühtlasi ka sagedasti pidanud olema jõuetuks tunnistajaks seal, kus elurõõmu asendab kurbus ja pettumus või kus valmiv hoone purunedes hävitab ka ehitaja.

Pole küll alati need akad. ehitajad olnud küllaldaselt ettevaatlikud oma töös. Nad on kokku kandnud teadlikult materjali, mis sedavõrd erinev, et varem või hiljem tehtud töö tahtmatult peab kokku varisema ja kandja osutub iseenda ohvriks. On ka küllaldaselt neid selles elurõõmsas peres, kes ei tunne enda ülesandeid või teadlikult hävitavad seda, mida teised ehitavad. Nad ei vääri akad. kodaniku nime ja nende hävinemisest võiks tunda vaid rõõmu, kui mitte puht altruistlikud tunded ei sunniks ka neile vaatama kui inimesile, kuigi inimesile, kes ei tunne isegi enda negatiivset väärtust. Ent nende pärast pole üliõpilaskond kui tervik kunagi tundnud muret. Kahju vaid, et pole võimalust olnud neid õigel ajal eraldada akad. perest ja seega võtta neilt võimalust, kas otseselt või kaudselt takistada nende tööd, kes oma hoone ehitamisel teadlikult välja valivad iga üksiku kivikese. Üks on rahuldatud seega, kui ta kokku kannab väikseid kive päev päeva kõrval, teine kogub jõudu, et korraga kohale asetada suuremat kivi, kuid kes siiski mõlemad sipelgana ei väsi enne kui

hoone valmis, olgu siis, et kui see puruneb neist olenematult Selle sipelga püsivusega pere nimel, kes on valmis ka raskemat koormat vedama, ongi üliõpilaskonna organid õigustatud ja kohustatud astuma mõndagi sammu, mis muidu õigustamatu ja vahest isegi lubamatu oleks.

Üliõpilaskonna parimad kavatsused on siin ikka ja alati ähvardanud puruneda majanduslikel takistusil. Aastaid soovitud kavatsusist on suudetud teostada vaid minimaalne osa ja sellegi osa suhtes on veel küllalt parandamise soove. Ei taha siinkohal puudutada Üliõpilaskonna üksikuid ülesandeid, küll aga nende teostamise suuremat võimalust.

Veel mõned päevad ja üliõpilaskond seisab sedapuhku kolmandat korda oma suursündmuse lävel — Üliõpilaskonna kolmanda toetusnädala avamisega. Varajane oleks rääkida üldtulemusist, mida suudavad anda säärasel nädalal, küll aga tahaksin mõne sõnaga õigustada nende korraldamist ja meelde tuletada selleks esimese samimu astumist — esimese „akad. nädala“ korraldamisega 1929. a. kevadel, kui ka avaldada mõningaid arvamusi nende Üliõpilaskonna suuretegevete puhul.

Üliõpilaskonna aastast aastasse suurenevad ülesanded nõuavad väljaminekuid, mida varem või hiljem ei suudeta katta nende summadega, mida saadakse Ülikooli Valitsuselt Ülikooli seadusega kindlaks määratud protsendina õppemaksust. Kui poleks konkreetsemal kujul kerkinud päevakorrade lisasummade hankimine 1928. a. lõpul, siis oleks ta paratamatult esile kerkinud mõni aasta hiljem. Üliõpilaskonna juhatus jaatavalt otsustades mõne Edustuse liikme ettepanekul korraldada 1929. a kevadel esimene akad. toetusnädal, seisis mõõdapäästamatult küsimuse ees, kas on

üliõpilaskond õigustatud pretendeerima laiema seltskonna toetusele säärasel kujul. Küsimus tol korral uudne, ei võinud esile kerkida kuigi laias ulatuses; oli vaid tarvis põhimõtteline seisukoht, millise seisukoha teadasaamiseks pöörduki ka kauaaegse lugupeetud hallpea rektori hr. H. Koppeli poole. Ei saanud olla lahkuminevaid, üksteist eitavaid arvamusi, kuigi puudus veel „nädala“ konkreetne kava.

Üliõpilaskond, võrsudes tänapäeva kõige laiematest rahvahulkadest, on ja jääb samade hulkade tuleviku võimaliseks toeks. Oleme liiga väike rahvas selleks, et oma olemist kaitsta relvade abil, oleme vähe nimetamisväärsed oma maapõue varadega, et suudaksime kaitsta end tugeva, mõjuavaldava majandusliku üksusena teiste rahvaste — riikide peres. Meie suurim ja mõjuvaim relv enda olemise kaitseks peab olema väikse rahva suur vaimueluavaldus. Siit leiame õige lähetekoha, kui tahame, et meist huvitatud oleksid teised ilmarahvaste liikmed, kui tahame enda olemasolu teistele tarvilikuks teha.

Kadunud on ajad, mil arvestati eesilase suurt kirjaoskamatuset protseniti. Vastupidi — avaldatakse kartust ja sagedasti seda õigustatult, et võime läheneda harilastele (õigem oleks rääkida diplomi omanikkudest) üleproduktioonile. Milleks seepärast ohutada noori tegudele ja neile seda soodustada, kui nad varem või hiljem pettuvad oma illusioon-kavatsusis, mis seebimullidena võivad lõhkeda kusa-gilegi näilist jälge jämatult. Ja tõeliselt siin võime näha kahe teraga mõõka, mis sama hästi võib hävitada vastast, kui ka mõõgakandjat. Peame olema teadlikud selles, et ei või koguneda säärast rahvaklassi, kes kuuludes omatava diplomi järgi ise-teadliku ja vaimuliselt väljakujunenud

intelligentsi hulka, on jõudnud olukorran, mil tal pole kaotada enam midagi, pole riskeerida millegagi, s. o. jõudnud olukorran, kus isegi üldsuse poolt kõige hukkamõistetavam samm võiks teatava indiviidile ainult kasu tuua — ehk kaotada pole enam midagi, kuna kõik on kaotatud, küll aga ehk võita. Siin maksab vahest enam kui kusagil mujal targa vaenlase ja rumala sõbra võrdlus.

Seda enam oleme aga kohustatud ulatama avitajat käsi seal, kus seda vajatakse. Kui tunnustame oma peamiseks kandejõuks rahva vaimse kandepeinna, siis on meie suurim mure, et võimalikult rutem tagaplaanile surume need, kes enda intelligentsi mõõdavad ainult õigusega taskus kanda keskkooli või ülikooli diplomi, kel puudub aga võime aru saada, et harilik — ka ilma algkooli haridusega — müüritööline või kannuvõija — võib evida inimkonnas suurema väärtuse kui nn. diplomikandja naine, mees. Peame neile, kelle arvel risitakse suuremat osa üliõpilasist tõsiselt tööd põlgajajaks ja „kerget“ elu armastajajaks, varakult tõestama nende väärtusetust seega, et anname võimaluse tööd teha ka neile, kes esijoones tunnevad huvi oma ülesannete vastu ja mitte ainult selle tasu vastu, mida garanteerib üks ehk teine ametikoht, kellel töötasu pole mitte eesmärk, vaid abinõu. Ei taha kaugeliki mitte väita, et kõik need, kes oma nooreea ja ühilarisi ka ettevalmistusaaastad peavad leppima vähesega ja seepärast esijoones huvi tunnevad omaabi ettevõtteist, või et ainult nende hulgas peituvad tõelise intelligentsi esindajad. Ka nende peale kulutame mõnikord asjaolt, ka nendes peitume. Pole kahtlust, et on õigus ka neil, kes väidavad, et majanduslik kitsikus hävitab suurel määral nende isikute positiivsemad ja suursugusemad omadused, kasvatades neist paremal juhul tüüpilisi mitte midagi pakkuvaid ja iseisvalt tegutsevad väikekodanilisi isikuid, kus ei suudeta midagi parandada kunslikult ühe põlve esindajate väljatõstmise kavatsusiga. Tegelik elu põhjustab aga tunnustama, ei neist kes on jätnud endast sügavamaid positiivseid jälgi inimkonda või üksikrahvasse, suurim enamus kuulub ometi siin mainitud viimasesse kategooriasse.

Sama teadmine õigustab ja tiivustab üliõpilaskonna organeid pöörama ka laiemale rahvahulkade poole abivajavaile ksv! ksv! toetuse saamiseks ja kohustab laiemad rahvahulke ka siin kaasa tulema, eeldades, et nõnda saadud tulud kasutatakse soliidselt, õiglaselt ja ratsionaalselt.

Asudes esimese toetusnädala korraldamisele puudus korraldaval toimikonnal igasugune kogemus kui ka võimalus ette arvestada selle tagajärgedega. Üliõpilaskonna juhatus kiitis heaks toetusnädala korraldamise mõtte, Edustus valis vajaliku toimikonna, aga ilma, et kumbki oleks

suutnud toimikonnale anda väiksemaidki tegelikke juhatusi. Veel enam — toimikond pidi mõnigi korad tundma asjatut vaeva, et üliõpilaskonna organite ees õigustada oma üht ehk teist sammu.

Toimikond, kuhu kuulusid ka vastava mõtte algatajad, tegelikule tööle asudes pidi aga peagi tunnustama, et juba puht tehnilistel põhjustel peab loobuma oma esialgsest kavatsusest — korraldada ülemaaline toetusnädal — ja piirduma ainult Tartuga, välja arvatud korjandused, niida kavatsesi ja ka teostati üle riigi. Kutsuti kokku üliõpilas org-ide esindajate koosolek, kuid kes esmakordselt sääraseks ülesanneteks kokku tulles samuti ei suutnud anda olevale toimikonnale mingisuguseid konkreetseid näpunäiteid. Piirduiti vaid seega, et valiti tegelik nädalal korraldaval toimikond, kes siis Edustuse poolt valitud toimikonna juhatusel asus tegelikuledele korraldustöödele. Vaatamata kogemuste puudusele suudeti pea kahe kuuga lõpetada kõik eeltööd Tänu üliõpilaskorraldusorganisatsioonide rõhuva enamuse väga energilisele kaastööle õnnestus „nädal“ paremini, kui seda oleks julgenud loota ükski toimikonna liikmeist, kuigi kõik liikmed hellitasid end heast kordamineku lootusest. Vastutulek, mida leidis see ettevõtte laiemas seltskonnas, andis julgust ja lootust muuta seda ettevõtet igal aastal korduvaks armsaks traditsiooniks, sest juba üksik sularahana (annetised korjanduslehtede kaudu ja otseselt „nädala“ toimikonnale) võis toimikond kviteerida Kr. 2171,39 vastuvõtmist, kogu nädalast aga otseselt puhastulu saades ligikaudu 3800.00 krooni.

Kahjuks ei saadud aga täiel määral teostada toetusnädala sedagi kava, mis pidi piirduma Tartuga. Ära jäi kavatsesitv akad. laulukooride kontsert, kuigi korraldavast toimikonnast mitte olenevalt põhjusil. Ei või lugeda ka õnnestunuks kontsert-balli tulemust. Võib-olla tehti siin toimikonna poolt teadmalt eksisamme, kuid näib, et ebaõnnestumise peamiseks põhjuseks siiski liiga suur heatahtlikkus, mida lootis korraldaval toimikond Tartu majanduslikult kindlustatama seltskonna poolt. Vahest oli siin ka muid põhjuseid, kuid pea sissetulekuallikaks kujunes siiski väga hästi õnnestunud loterii-allegri. On saadud mõningaid kogemusi ja näpunäiteid, kuid peaks siiski hoiduma kaugemale ulatavast järeldusist ainult nende kogemuste alusel.

Kuigi senised toetusnädalad on suuremas tegevuses piirduvad Tartuga, pole ometi kahtlust, et teatavad ettevõtted on teostatavad ka Tallinnas, Pärnus, Viljandis ja mujal, ehkki selle teostamine nõuab suurt ja vägagi väsitavat tööd üksikult nädala korraldamist juhtivalt ksv!-jalil. Võib-olla ebaõnnestuvad need ettevõtted veel mitmel aastal, kuid kui harjutakse seega ja kui sääraseid ettevõtteid kujunevad ka sisult pakkuvaks

kenaks traditsiooniks, siis võime varem või hiljem arvestada neil samasuguse osavõetuga, millega arvestame üliõpilaskonna senistel traditsioonilistel esimese detsembril ja osalt ka mai kontsert-ballidel.

Keskpunktiks kogu ettevõttes jäägu siiski Tartu, kuid võiks arvestada kontsertidega kõigis meie suuremates linnades, ehkki meie linnalased vähemalt esialgu püüavad väga viisakult eemale hoida kõigist, mis kuidagi võib meelde tuletada kontserti teatris. Loodame aga, et saab ka neile selgeks teha, et iga voores polegi voores. Paratamatult tuleb aga siis arvestada meie parimate solistide suuremaarvulise kaasabiga. Tahaks loota, et ka nemed on nõus kas hinnata või väiksema tasu (esinemisega seoses olevad tegelikud kulud) eest kaasa tegema seal, kus seda neilt ollakse õigustatud nõudma. Kahjuks peab aga kinni naelutama tõsiasja, et see arusaamine meie kunstnikkonna kui ka kohapealse suurema teatri juhatusel poolt seni vastupidist kaja on leidnud. Mingil arusaamatu põhjusel on siin vastutulek kõige väiksem olnud. Kas teadlikult või tahmatult tahetakse unustada, kes on Tartus „Vanemuise“ külasajate suurem osa, kas mitte akadeemilised kodanikud ja õpilased, kes moodustavad ju ka kontsertide peamise publiku. Ja kui pretendeeritakse sealtpoolt avalisest kuulajaskonnale, miks ei võiks siis ka akadeemiline pere kordki aastas pretendeerida suuremale vastutulekule! Miks tahetakse unustada seda, mida endal valus teada! Pole kuidagi õigustatud, kui „Vanemuine“ näeb üliõpilaskonna ettevõtteist omale sissetuleku-allikat. Ei taha ju üliõpilaskorraldust sealt, kus seda ise vajatakse ja ta oleks nõus heameelele tasuma tegelikud kulud, kuid tahta ühe õhtu eest — nagu see seni olnud — üüri 250 kuni 500 krooni (peale selle riidehoid) on ikkagi palju, pealegi kui teame, et „Estonia“ Tallinnas üliõpilaskonnale oma ruume võib kasutada anda umbes 150 krooniga (ühes kõige lisakuludega nelja saali eest korraga). Tahaks uskuda, et ka siin juba lähemas tulevikus vastutulelikumat ühist keelt leida tahetakse ja ka leitakse.

Edasi peaks püüdma kokkulepet saavutada kinodega, et need mainitud nädala puhul mõne või ühegi õhtu tulust lubaksid osa üliõpilaskonna omaabi ettevõtteile. Võiks tõsisemalt kaaluda ka rahalise loterii korraldamist ja seda kuidagi siduda toetusnädalaga jne. jne.

Pole kahtlust, et enamik neist kavatsusist nurjub vahest isegi kestvat aega, kuid tahaks uskuda, et ka igasuguste äriliste tulutoovate ettevõtte juhtijate hulgas leidub ka algul mõni, kes kas või „valg. varesena“ teiste seas tunneb end ka siin millegi kohustatud. Leidub algatajaid — siis leidub ka ärgitegijaid, kui ainult eesmärk siin ohverdumist väärrib.

Esijoones peab aga püüdma tege-

likult kaasa tõmmata kõik akad. ringkonnad. Ei tahaks uskuda, et siin oma abi võimaluse piires keelduks andmast ükski akad. kodanik, alates Vabariigi valitsuse liikmetega — Riigivanemaga eesotsas ja Ülikooli valitsusega ning lõpetades noorema üliõpilasega. Kui ei suuda üksik isik siin muud, siis omelt kaasa aidata selle õigustatud mõtte levimisele laiemates rahvahulkades. Rõõmustavalt on õnnestunud kaasa tõmmata seekord aupresiidiumi liikmetena meie tunnustatumaid riigi-, teaduse- ja seltskonna juhtijaid, kuid tahaks ka loota, et see kaasatõõtamine ei piirdu ainult loaga — avaldada oma nime presiidiumi nimestikus.

Kandvam osa jääb aga alaliseks üliõpilaskonna — tema isiklikemete olule ja seda olevate andmete järgi peamiselt organiseerunud ksv! ksv! olule. Siin peab jääma lipukirjaks — aita ise end, kui tahad, et sind aidatakse. Ei võiks aga korduda nähtus, et mõnes org-is kas või näiteks korjandus piirdub oma org-i liikmetega, või et suurema osa korjandusest moodustab oma liikmete vahel kokkupandud summa. Säärane talitussviis, kui ta muutub laiemaulatuslikuks, on täiel määral enda petmine — raha ühest taskust teise aseramine. Kuid kui see ka piirdub ainult üksikute org-idega, kus leidub ksv! ksv!, kes ilma väikesemagi raskusega võivad selleks annetada teatavaid summe ja seda ka teevad, siis jäävad nad omelt teostamata suurima ja raskema ülesande: kaasa tõmmata laiemaid rahvahulke, mis ju toetusnädalate korraldamise suurim mõte.

Toetusnädalate korraldamisel ei või aga unustada seda olulist osa, mis seoses nädalate ettevalmistustöödega.

Häid või rahuldavaid tagajärgi saavutame ainult siis, kui kõik vajalikud eeltööd on tehtud kindla kava alusel, kui kõik need heatahtlikult kaasa töötavad hulgad rakendatakse tööle õiges ja teadlikus suunas. See nõuab aga üldjuhatajalt kogemust, suurimat jõupingutust ja energia kulu. Üliõpilaskonna ülesannete praegusel jaotusel, kus kolmandat korda seda ettevõtet tegelikult juhib majandustoimkonna juhataja, on aga nende eeltööde ja kogu ettevõtte laiemaulatuslik ja üksikasjalik juhtimine vaevalt hästi teostatav. Kui ka mitte arvestada majandustoimkonna juhataja iga-aastast vahetamise võimalust ja seega suure osa eeltööde igakordset hävimist, siis ka tema mitme-aastane püsimine oma ülesannete täitmisel ei suuda praeguse korralduse juures pakkuda kõiki võimalikke tagajärgi. Milline ka poleks üldkorraldus, ikka kujuneb olukord sääraseks, et tegelikuks juhiks ja kandvamaks töötegijaks osutub üks isik. Millisel määral nõuab aga see aja ja energiakulu, seda võib mõista ainult see, kes seda korra läbi teinud. Nõnda aga ühelt ksv-ilt säärasest korduvat — vastasel korral kannataks ettevõtte — eneseohverdamisest üldsuse kasuks oleks nagu ülekohtune ja õigustamatu selle ühe vastu. Üliõpilaskonna majanduslike ürituste laienemine, millest ka tulevikus suurima osa peavad moodustama omaabi ettevõtted, mille osana esineb ka toetusnädalate korraldamine, nõuab juba nüüd suuremat tähelepanu selle töö korraldamisel, kui ei taheta, et kannataks need ettevõtted ja ka üksikult ksv-l poleks vaja maksta selleks liiaks kallist hinda enda isiku arvel, mis aga praegu möödapäästamata.

Ennem aga kui võime otskohe-

sed olles tunnustada, et üliõpilasomabi ettevõtteile tõmbavad kaasa laiemad rahvahulgad, seisab Üliõpilaskonnal ees raskem ülesanne: ümber lükata see arvamus, mis rahva valdavamas enamuses pesitseb ka tänapäeva tudengi kohta, kui „kerget“ elu armastaja priiskaja kohta ja mis ei luba laiemaid rahvahulke üliõpilase jaoks ohverdada oma väheseist veeringuist. Peame selgeks tegema samale valdavale enamusele üliõpilase ka need eluavalduused, mida temast harilikult näha ei taheta. On ülim aeg tõestada, et õllepudel (sõna laiemas mõttes) ja üliõpilane pole mitte ühe ja sama olemuse kaks lahutamatu külge, et kaugeltki mitte suurem osa üliõpilasist ei peatu Tartus selleks, et kergemeelselt ja mõttetult hävitada vanemate ja nüüd ka laiemalt rahvahulkadelt soovitud vaevaga teenitud sente, vaid, et ka üliõpilasil on mured igapäevased ja valusad. Kui tänapäev leidub akad. peres siiski sääraseid, kelle pärast teenimatult peab pea norgu laskma ja vaikides kuulama õigustatud etteheideid, siis on see omelt mõõduv nähtus ja meie mure on, et ta võimalikult ruum ja võimalikult väheste jälgedega möödaks. Kuidas seda ülesannet teostada — siin igal üksikul akad. kodanikul on täita suur osa ja raske oleks vastata sellele ühe-kahe lausega. Üks on aga kindel, et kujutades üliõpilasest kas või karrikatuuris eluvõõrsuse tüüpi, vaevalt siis midagi rahuldavat pakkuda suudetakse. Hea tahtmise juures leitakse aga ka siin abinõusid. Tunneks ainult rõhuvam enamus kaasvõitlejaisi oma ülesanneteid ja püüaksid neid kõikjal täita!

Veebr. 1931.

Artur Mägi.

Atadeemilised iludustõistlused, toetusnädal ja Tartu loomaaed.

Ei tahtnud oma tõpra Willem Martimiliani poeg Oshoberi enam hästi ärugi tunda — habe aetud, lõug puuderdatud, juuffed õistelt filedaks kammitud vastu pealage, tüümealused mitte ainult puhjad, tüüned lastitudi. Palitugi tõttis tõhvi-tus maha ja taabu pani iluisti warna, mitte jelle hõljuba, igas suunas laiali walguiva spiralooidi, rõhkem tõrvaokate, waid päris torralitu uue-tõiva. Siidist tasturäffi ei puudunud, woosa . . .

— „Kuule, Oshober, ja jõuad oma hõimuasjandusega aina tegusamalt edasi —?“

— „Sa tahad siis ütelda, et . . .?“

— „Nojah, ma ainult arvan, et see woosa pörjafõrtv su rinnatastus sümboliseerib wiisi Ungari tulundust — featas-watuust . . .“

— „Käta oma odaw teratweeljus. Pealegi on see tõrdlus juba ammugi tulunud. Iks kultuurinimene peab olema ta isiiwiliseeritud. Ka esteetiline meel peab tal olema nii enefe kui teife wõlmuse hindamisteks. Meie üliõpilaskond ei osta weel jellele tüllalt rõhju panna. . .“

— „Tähendab, sina ostad —?“

— „Ira arwa fedagi. Sgatahes ilma-asjata ma iludustõistlustel ei käinud. Meil on üliõpilaskonna asjad jädame peal . . . Toetusnädal on ufte ees, ja . . .“

— „Sa arwad siis . . .“

— „Just. Sellest ei pääse kuidagi mõõda. Warem wõi hiljem tuleb asi ofjuatada. Ja mida warem seda parem. Elu läheb oma findlat rada. Sgaltõs waadaku, et ta õigel ajal . . .“

— „Mis on jellel iludustõistlustel tegemist toetusnädalaga?“

— „Loll, kes aru ei saa. Just on. See on päetwefelge. Kas tead ta tuiupalju „Päetwaleht“ jellega puhast idi. Kas Üliõpilaskonnale ei tõlba rõhkem ära need jummad Ma ütlen — atadeemiline iludustõistlus, ju fogu Üliõpilaskonna eelarwe. Sa ofed ju loll. Sa ei saa aru . . .“

— „?!“

— „Nõ, et ei tõlba wõi, et Illifool on teaduslik asutus, et siin tuleb hinnata sijemuse, mitte wõlmuse järele. Ma

ütlen, jelle jaots on effamid. See on õppejõudude ülesanne. Üliõpilaskond ei ela mitte sellest, et õppida, waid õpib sellest, et elada. Ja siin tahte asja ühendada. Iku ja teadust. See ei olegi nii raske.“

— „Sa tahad siis iludustõistlusti n. ü. teaduslikult forraldada?“

— „Just. Teaduslikult. Rogu üli-tooli õppetegerus tuleb jellest puhust wastawalt organifeerida. Katfed, diagrammid, praktikilised harjutused, täpsad mõõtmised, statistita . . .“

— „Mut ei ole fogu see asi täitfa selge —“

— „Seda ma arwan. Sa wõistfid tüll oma peajaude peale obligatfiooni teha. See on sul täitfa liitumatu warandus . . . Sfudustõistlus teaduslikult see tähendab tuleb fajatada tõifi objektitw-feld meotode asja selgitamisteks. Rõif naifed tulewad katalogifeerida Sedelite fusteem. Üliõpilaskonna tegelafed juba natule tundwattfi seda. Siis täpsad mõõ-

Teise akadeemilise toetusnädala tulemusi.

Meie üliõpilaskonna omaabi ettevõtetele vajalikkude summade hankimise laialdasemaks ning ühtlasi ka tulemusrikkamaks aktsiooniks on kujunemas iga-aastased akadeemilised toetusnädalad. Juba esimese neist märtsikuu 1929. a. ainult akadeemilise Tartu piirides korraldatuna, ilma korraldajate igasuguste kogemusteta, saavutas küllalt rahuldavaid tulemusi, jättes ülejäägina üliõpilasmaabile kenakese rahasumma 1).

Tiivustatuna esimese ak. toetusnädala saavutusist, julgeti juba järgneval aastal asuda laiapiirilisele teise ak. toetusnädala korraldamisele, mis toetus Tallinnas ja Tartus 8.--16.

1) A. Mägi: „Üliõpilaskonna toetusnädala tulemusi,“ „Üliõpilasleht“ nr. 5 — 1929. a.

dud kõigi anatoomiliste üffikasjadeni. Statistika — näit. puusa faldisife tohtu, matemaatifikud töötavad välja vastitavad võormelid. Ajaloofafed feglitavad nina pikkufe kleopaatra fuhtes. Kunstiajalooafed töötavad vastitavad gipfi äratõmbed kaubandusteadlased faaluwad feparastufe. Meeditud uuritavad . . . noh, tead Alavif juba Rutshi puful tõendads, et fa seedimifil suu suur tähtsus . . .

Nende andmete põhjal võiks asuda otse fa monograafiliste üffiffufimuste uurimifefe. Mind ifiklitult hutovitaks näit. rinnad, tulefs täpsalt mõda . . .

— „Kuule, Oshdober, mul hakkab piinlif.“

— „Eoll, laste forralit toitmine, see on meie rahva terveisfoius tähifamaid fufimusi Piima tähtsus, tead Helvveetia, fa melegi faubabilanfs . . .“

— „See viimane käib ju agronomide alla tuift?“

— „Ja muidugi peatavad fa agronomid asjast ofa võtma. Iga teadusfond vaitib välja oma mijs. Iga mijs võiks ühtlasi kuidagi perfonifitseerida fa oma teadusfonna fümbohli Matemaatik võiks välja näha umbes ütlemef, logaritimidf tabelina. Füüfif võid ühtlasi fa fehaftada gravitatiooni feadust. Kaubandusteadlane reprefenteeriks, noh, . . . iga teadusfond igatahes oma . . .“

— „Iga kuidas neist erilifidest fiis feda kõige tohafemat . . .“

— „Mijs Alitool või mijs Alitõpilaskonnad peaks olema midagi unifersaalfet. Muidugi farnast, et ifegi Wiilipi fuulfad feismograafid ei jääks sellest puudutamata. Minu arvates näit. algab peale 6-ft puudast. See on viitaalne. Siit peab fa naiste hindamifes välja minema uus orientatioon. Eugeenifa Tõutertõisfoid. Sigitõus. — Eõpuks on ju fee füll objektifõse maitse fufimus, aga . . . Nojah, feda asja võiks weel laiendada. Kui võtta torra käfife fõgu C. J. E. Siitani pole me feal niifunif midagi fuurt ära teinud. Kui laiendafime aga

märtsini möödunud aastal. Kuna vahepeal olid lahkunud Üliõpilaskonna juhtivate organite koosseisust pea erandita kõik eelmise toetusnädala aktiivsemad korraldajad, tuli uustulnukail alata tööd uuesti ilma vastavate kogemusteta ja pealegi äärmiselt raskest muutunud üldise majandusliku kriisi päevil. See ei jätnud oma mõju avaldamata teise ak. toetusnädala tulemusile ja sissetulekuile. Tagajärjed olid tunduvalt nõrgemad eelmisest.

Et mitte luua asjatut pessimismi laiemates üliõpilashulkades ning neid mitte ära hirmutada vajalikust ühisest kaastõöst järgmise toetusnädala korraldamisel, on hilinenud teise akadeemilise toetusnädala tulemuste ülevaade, ning ilmub tehtud töö kokkuvõttena alles nüüd, mil järjekorralise ak. toetusnädala eeltööd enam-vähem lõpule

viidud ning väljapaated selle õnnestumiseks kõigiti lootustandvad. Lõpliku teise toetusnädala aruande hilinemist on põhjustanud ka asjaolu, et Üliõpilaskonna Edustuse revisjoni-toimkond, Edustuse valimiste järele opositsiooni jäänud organiseerumate rühma liikmete töötakistuse pärast, kohe täies kooseisus ei saanud tööd alata, ja hiljem teiste tööde rõhkuse tõttu poolelijäänud revideerimist lõpule viia, mispärast Edustus pole saanud ka aruannet kinnitada, kuigi see esitatud juba möödunud kevadel.

Teise akadeemilise toetusnädala tulud ja kulud.

Vaadeldes teise akadeemilise toetusnädala üldist tulude ja kulude kokkuvõtet (tab. 1) näeme, et eri ettevõtetest

nüüd jelle idee fõgu C. J. E. peale. Waat, kui valitakse mijs C. J. E. — üleilmilife üliõpilaskonnaf tuninganna. Ma ütlen, kus olefs menu . . . Kõif üliõpilaskonnad räägifsid ainult jellest, et näe, mis eestis ofati välja mõelda kas ei olefs tähtis välispropaganda fufimus. . .

— „Sa tõnefsid enne midagi toetusnädalast —?“

— „Juft. Ufi tuleb ette võtta kõhe järgneval toetusnädalal. „Üliõpilasleht“ peab fa asjast ofa võtma. Ma ütlen tivaash fõufefs, mis kole. Haberist tulefs puudus, millele feda trüffida . . . Sisefetuletud tähefsid puja üliõpilaskonnale . . . Wabasfufime kõif õppemafuff. Panefime haigefasja faima. Akadeemiline teater. Üliõpilaskorteriõ. Iga üliõpilane võiks edaspidi kas või kaks forda peatvas oma fõhu täis fütia . . .“

* * *

See oli nädal või paar tagasi. Nüüd hiljuti tohtasin jälle oma sõpra Willem Maximiliani poeg Oshdoberi. Ta oli oma harilitus võormis — juufsed nagu kaugeneb fana pealk tuule waadatuna. Ta habemeajaja oli vahepeal pankroti teinud. Raabu oli muutunud kuidagi järelmõllifus. Ta tasteratiffuf oli fadunud igafugune mälestus.

— „Noh, kuidas jääb fiis fu iludus-wõififlustega.“

— „Hilja. Eeltõõõd jääwad hiljaks. Waft tuletvaasta kui füll kõif hoolega asjast finni haarafsid . . .“

— „Tähendab toetusnädalast ei tule midagi välja?“

— „Kuidas, ei tule!? — Palju parem tuleb!“

— „Iga kui iluduswõififlused ära jääwad . . .“

— „See ei tähenda midagi. Iludus-wõififlus annab ainult üheforõfe sisefetuletu. Iga kui me loomaia mõifififult forraldame, on alaline sisefetulef kindel. . .“

— „Mis loomaia?“

— „Akadeemilife iffa. Sa ei saa fa

aru. Mitte ainult loomaia, waid terve ififufe. Rahvapõid. Egas asjata ole foneetilifese laboratooriumi nii palju grammofooni platesid fõffu iveetud. Paneme fuwel toompeale mängima, rahvafst olefs nagu murdu . . .“

— „See tähendab . . .“

— „Tähendab, tähendab — muidugi ei tähenda. Lõome peale tulefs afutada üfs Ziergarten. Täiffa loomaad kõhe. See juft puudub meil. Olefs inimestel mida waadata, fa turistidelegi mida näidata . . .“

— „Kui fa arvavad fiis need loomad võitvat?“

— „Su peaju on iffagi walfastwara, logifib. Eäane Euroopast pole ju kõigis Ziergartenites mingifugufeid loomafid. Meie fuhtes see midagi füll ei tähenda. Meie afutame midagi hoopis omapärafemat. Meie afutame akadeemilife antropoloogilife loomaia kas materjal ei leidu või?“

— „Nimeft?“

— „Kõige pealt — kõif filefoaastunud effoofilifed effemplarid. Neid ei leia fa farnast tüüpi fuagifst maailmaf mitte. Paneme puuri, näitame rahvale. 5 fenti muidutwaatamife eest, kui häält teeb, fiis muidugi kallim. Wahepeal mängifsid foneetilifed grammofooni plated. — Võiks fa hutovitawaid etsperemefte teha. Wiifime mehe, ütlemef, fuagilife täiffa põllufe tõlbmata maale Lafefime teba feal natufe oma inglife feelt kõnelda. Ufu mind, wiif hakkab fawtama, nii et lotfab . . .“

Kui juft loomaaeda ei afutagi, võiks felfifeid mefi wäljast poolt weel rõhkem importeerida. Kunstifõnnif ei ofe poolfki feda. Oma jutuga wäetafsid need wafsti kõif meie põllud . . . Ja kui fõda lahfi läheb, kes julgeb fiis weel tõendada, et meil gaafiafjandus pole edenenud. Terve maailm minestats. Iga meie — meie faima Tartuif ilma gaafimafsedeta.“

Kurwatooniline oli millelegi pärast Willem Maximiliani poja juft . . .

Teise akadeemilise toetusnädala tulud ja kulud.

Tabel 1.

Tulud.	Kulud.		Puudu- Ülejääk.	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Rahalised toetused.				
Riigivanemalt	300.—			
Korjanduslehtedega	862.34			
„Päevalehe“ kaudu	8.40	1170.74		— 1170.74
Kontsert ja ball Tallinnas «Estonias» 11. III.				
Tulud kontserdist	698.34		Üldine kontserdi ja balli kor-	
Tulud ballist	1014.05		ralduskulu	783.49
Auküalistelt	265.—	1975.59		— 1191.90
Kontsert-ball Tartus «Vanemuises» 14. III.				
Pääsetähtedest	204.90		Trükitööd ja reklaam	49.60
Kavadest	6.35		Solistid ja tantsumuusika	259.25
Lilledest	71.56		Lilled ja ilupuud	36.60
			Tasu „Vanemuise“ töötl.	12.—
			Saali tüür „Vanemuisele“	200.—
			Muud vähemad kulud	7.15
		282.81		56.460 281.79 —
Loterii ja tantsuõhtu Üliõpilasmajas.				
Pääsetähtedest ja riidehoiust	347.80		Trükitööd ja reklaam	49.—
Looside müügist	985.30		Muusika	160.50
			Ilupuud	26.—
			Loteriiks ostetud asjad	156.65
			Riidehooid ja korraldust.	62.05
			Riigimaks loteriivõitudel	46.90
		1533.10	Muud kulud	46.05
				547.13 — 785.97
Mitmesugused üldtulud ja -kulud.				
Kokku	Tulud	4762.04	Trükitööd ja reklaam	44.60 44.60 —
			Kulud	1939.82 ülejääk 2822.22

kõige suurema tulu (kr. 1975.39) ning ühtlasi ka suurima puhta ülejäägi (kr. 1191.90) on annud toetusnädala puhul Tallinnas „Estonias“ 11. III 30. a. korraldatud kontsert ühes sellele järgnenud akadeemilise balliga, eriti küll viimane oma uuduse tõttu Tallinnas. Seevastu on aga Tartus „Vanemuises“ korraldatud kontsert-ball 14. III 30. a. kannatanud täieliku fiasko, jättes puudujääki kr. 281.79. Kuna ka esimese toetusnädalaks kontsert-ball „Vanemuises“ jättis ülejääki ainult kr. 235, samuti üliõpilaskonna 1. mai peod on lõppenud pea erandita väga väikeste ülejääkidega või jätnud koguni puudujääke vähese osavõtu tõttu — paistab Tartus nendo edaspidine, kui üliõpilaskonnale majanduslikult kahjulikkude ettevõtete, korraldamine küsitavana, eriti praegusel majanduslikult raskel ja rahavaesel ajal. Tartu publikumile ja akadeemilisele perele näib jätkuvat traditsioonilisest üliõpilaskonna 1. detsembri ballist, millest osavõtu ja rahalise ülejäägi suhtes pole olnud põhjusi kurtmiseks.

Teise, möödunud aasta akadeemilise toetusnädala, suurema tuluna figureerivad rahalised toetused — kogusum-

mas kr. 1170.74, neist suurem hr. Riigivanemalt haigekassa heaks määratud toetus kr. 300 ja loterii-allegri korjanduslehtedega sularahas saadud kr. 862.34, mis küll vormiliselt annetatud loterii-allegri korraldamiseks, kuid aruandes sisuliselt arvatud rahaliste toetussummade hulka.

Võrreldes esimese toetusnädala rahaliste annetistega (kokku kr. 2171.39) on möödunud aasta rahalised toetussummad tunduvalt vähenenud. Põhjuseks siin võib märkida küll eeskätt asjaolu, et esimese toetusnädala puhul pöördus Üliõpilaskonna juhatus suuremate asuiste ja äriliste ning tööstuse ettevõtete poole toetuse saamiseks palvetega, mis ka rahuldavaid tulemusi andis. Kuna aga vahepeal, 1929. a. sügisel, Tartus laulatuslikult korraldatud Eesti-Sooe Üliõpilaspäevade korralduskulude katteks Üliõpilaskonna juhatusel tuli uuesti samadest allikatest toetussumme hankida, ei peetud teise akadeemilise toetusnädala puhul lühikese ajavahemiku tõttu seda enam võimalikuks ega endiste koormatuste pärast ka kuigi tulemusrikkaks. N. n. rahalise korjanduse ärajäämisega

on vähenenud ka loomulikult loterii-allegri korjanduslehtedele rahas määratud toetussummad (1929. a. kr. 1691.39 asemel 1930. a. kr. 86.234). Kahtlemata ei ole siin jätnud mõju avaldamata ka üksikannetajatele üldiselt süvenenud majanduslik kriis ja depressioon. On vähenenud ehk ka koguni ära jäänud üksikutelt üliõpilaskorraldusorganisatsioonidelt üliõpilaskorraldamisele toetusnädala puhul määratud toetussummad, kuna teise ak. toetusnädala korraldamise juures juba mõjule pääses vaade, et toetusnädala sihiks tuleb pidada laiemat seltskonnahuviäratust üliõpilaskorraldamise vastu ja sellele vastavalt ka seltskondliku toetuse hankimist. Üliõpilastel enestel ja üliõpilaskorraldusorganisatsioonidel oma piiratud sissetulekute juures on tegemist omadegi majanduslikkude raskustega.

Laiemate seltskonnakihtide, nende hulgas ka vilistlastepere vähene huvi ja osavõtt möödunud ak. toetusnädala üritusist, mis juba ilmnes leiges osavõtus „Vanemuises“ korraldatud kontsert-ballist (müüdi ainult 13 vil!! pääsetähte!), torkas eriti silma ka Üliõpilasmajas 15. ja 16. III 1930 korraldatud loterii-allegril, mis ei jätanud mõju

Tabel 2.

Organisatsiooni tüüp ja nimi	Annetajate arv ¹⁾	Asjade väärtus ²⁾	Korjanduslehtedega rahas	Kokku	Kohtade järele ³⁾
Üliõpilasseltsid:					
ENÜS. Ahava	1/0	8.50	—	8.50	31
ÜS. Concordia	2/0	9.—	—	9.—	30
Eesti Üliõpilaste Selts	0.20	—	69.50	69.50	11
Eesti Naisüliõpilaste Selts	62/90	85.65	120.45	206.08	2
EÜS. Huljehiis	10/1	15.83*)	2.—	15.88	25
ENÜS. „Ilmatar“	14/27	63.80*)	22.—	85.80	9
ÜS. Liivika	95/18	539.84	120.25	660.09	1
EÜS. Põhjala	5/1	10.—	1.—	11.—	27
ÜS. Raimla	0/9	—	94.—	94.—	7
EÜS. Veljesto	19/11	82.25	10.25	92.50	8
Kokku üliõpilasseltsidelt	208/177	812.90	439.45	1252.35	I
Eesti korporatsioonid:					
Amicitia	23/20	26.95*)	32.65	59.60	14
Fr. Estica	41/72	87.45	88.75	176.18	4
Filiae-Patriae	46/15	160.70*)	44.50	205.20	3
Indla	16/4	61.49	4.75	66.24	12
Fr. Livienis	23/11	28.05	8.—	36.05	17
Rajala	24/2	51.16	1.50	52.66	15
Revelia	26/1	60.05	1.—	61.05	13
Rotalia	23/9	58.85	29.25	85.10	10
Sakala	9/7	7.—*)	21.—	28.—	18
Ugala	1/6	4.—	7.—	11.—	27
Vicinia	31/15	78.75	21.25	100.—	6
Vironia	7/38	41.45*)	93.—	134.45	5
Harjola	12/3	15.80	3.—	18.80	22
Eesti korp-idelt kokku	312/203	678.68	355.65	1034.33	II
Üliõpilaskogud:					
Virumaa Üliõpilaskogu	39/27	19.83*)	18.30	38.13	16
Üliõpilaskogu Valvila	19/0	16.45	—	16.45	23
Kokku üliõpilaskogudelt	58/27	36.28	18.30	54.58	IV
Vähemusrahvuste org-id:					
Balti Saksa Naisüliõpil. Ühing	0/1	—	10.—	10.—	28
corp! Fr. Aelerna	0/5	—	6.—	6.—	35
Hasmona	8/7	3.85	3.50	7.35	33
corp! Limuvia	4/0	25.—	—	25.—	19
Sororitas Oriens	2/0	4.35*)	—	4.35	36
Vene Üliõpilaste Selts	3/0	15.90	—	15.90	24
Petserinmaa Üliõpilaste Selts	1/0	7.—	—	7.—	34
corp! Fr. Ruthenia	11/0	9.90	—	9.90	29
Fr. Pharmaceutica	0/1	—	7.50	7.50	32
Fr. Academica (leht puudub)	0/1	—	20.—	20.—	21
Haciro	1/0	12.50	—	12.50	26
Kokku vähemusrahv. org-elt	30/15	78.50	47.—	125.50	III
Akadeemilised ühingud:					
Akadeemiline Põllum. Selts	5/0	20.35	—	20.35	20
Kokku akad. ühinguilt	5/0	20.35	—	20.35	V
Kokku kõigilt org-idelt	613/422	1626.71	860.40	2487.11	—

1) Joone pealne arv näitab asjade annetajate arvu, alumine — raha annetajate arvu. Arvesse on võetud ka org-ide eneste poolt annetatud ja korjanduslehele kantud väärtuslikumad asjad ja rahasummad.

2) Kõik kokkuvõtted tehtud lehtedel leiduvate arvude järele, ilma asjade ümberhindamiseta.

3) Kohtade järjekord märgitud vastavalt iga org-i kaudu saadud tulude suurusele.

*) Märgitud lehed, millistel osa asju hindamata.

avaldamata ka tulemusile. Suuri eel-
töid ja vaeva nõudnud loterii-allegriil
jäi, ainult kehva ja kokkukuivanud
rahakotiga varustatud üliõpilaste vähe-
sel osavõtul, üle poole loteriiloosidest
müümata. Loterii-allegri ja sellele
järgnenud tantsuõhtu ülejääk kõigest
kr. 785.97. (eelmisel aastal kr. 1852.83)
Müümata jäänud loosid omandas toet-
usnädala toimikond ning põletas nad
ära, kuna ülejäänud ja väljavõtmata
loterii-allegri mitterikkuminevad asjad
Üliõpilaskonna juhatusel otsusel jäid
järgmise toetusnädala loterii-allegri-
le. Söödav kraam ja toiduained anti edasi
üliõpilasköögi ja söögisaali kasutusse.

Ka teise akadeemilise toetusnädala
puhas ülejääk kr. 2822.22 suuruses mää-
rati, nagu eelmisele (kr. 3803.95),
Üliõpilaskonna haigekassa fondi suu-
rendamiseks. Koos Üliõpilaskonna Edus-
tuse poolt iga-aastase eelarve korras
määratud summade, %⁰ tide ja muude
sissetulekutega Üliõpilaskonna haige-
kassafondi summad, millised sisse maks-
tud Eesti Laenu-Hoiuühisusse Üliõpi-
laskonna haigekassa tähtajalisele ar-
vele, moodustavad ligi miljoni senti-
lise kapitali.

Ülevaate üksikute üliõpilasorgani-
satsioonide kaastööst teise ak. toetus-
nädala korraldamisel, eriti asjade ja
rahalise korjanduse teostamisel, annab
järgnev tabel (nr. 2).

Eelpool antud arvud ei anna aga
küllalt selget pilti org-ide töö intensiiv-
susest korjandusalal, kuna org-ide
suurus väga erinev. Seepärast on huvitav
vaadata korjandussummat org-i
isikliikme kohta. Siin on vahekord

Tabel 3.

	Kr.	9.85	iga	liikme	kohta
ÜS. Liivika	4.35	"	"	"	"
corp! Vicinia	2.18	"	"	"	"
" Filiae-Patriae	2.02	"	"	"	"
" Fr. Estica	1.78	"	"	"	"
E S. Veljesto	1.72	"	"	"	"
ENÜS. Ilmatar	1.71	"	"	"	"
Eesti Naisüliõpilaste Selts	1.54	"	"	"	"
corp! Indla	1.43	"	"	"	"
" Vironia	1.15	"	"	"	"
ÜS. Raimla	1.10	"	"	"	"
corp! Rotalia	1.03	"	"	"	"
" Fr. Livienis	0.88	"	"	"	"
EÜS. Huljehiis	0.86	"	"	"	"
Virumaa Üliõpilaskogu	0.79	"	"	"	"
corp! Revelia	0.53	"	"	"	"
" Sakala	0.32	"	"	"	"
ENÜS. Ahava	0.32	"	"	"	"
ÜS. Concordia	0.28	"	"	"	"
Üliõpilaskogu Valvila	0.21	"	"	"	"
Eesii Üliõpilaste Selts	0.13	"	"	"	"
EÜS. Põhjala		"	"	"	"

järgmine (liikmete arvus arvestatud
tegev + noorliikmed nimestikkude
järgi I 1930) — vt. tabel 3.

Vähemusrahvaste org-ide, Amicita,
Ugala ja Harjala kohta puudusid and-
med liikmete arvu kohta.

Tagasitoomata on korjanduslehed:
EÜS. Ühendus, corp! Estonia, corp!
Neobaltia, corp! Fr. Academica, corp!
Normannia, corp! Boeteia ja corp! Fr.
Tartuensis.

Säärane nähtus räägib ebakorrek-
tusest, kuna sellepärast, et huvi pole
korjata, peaks vähemalt lehed ikkagi
tagasi saatma, et ülevaateid ja kont-
rolle võimaldada.

Tühjalt on tagasi loodud lehed:
Akad. Arstitead. Selts, Kristl. Naisüli-
õpil. Ühing, corp! Livonia, corp! Lem-
bela ja Tallinna saadetud lehed.

Üldse oli korjandus lubatud Kohtu-
ja Siseministeeriumi poolt 100 korjan-
duslehega, milledest org-idele, vastavalt
nende liikmeskonna suurusele ja eri-
soovidele, ning Tallinna toetusnädala
toimikonna kaudu oli välja antud 95
korjanduslehte. Oma korjanduslehed
jättis välja võtmata ega teostanud ka
tegelikku korjandust organiseerumatute
üliõpilaste koondis „Organiseerumatute
Büroo.“

Alb. Marmor.

Vikati laul.

Autori pühendus EÜS-i 60. aasta-
päevaks.

Teras heliseb, lööb tuld,
Kaares langeb vilja kuld,
Vikat laulab tööde lugu,
Surma, elu võitlusviit:
Üles sangarite sugu,
.: Erksaid ootab nurm ja niit. :.

Elus, surmas edasi,
Ülespoole alati!
Surm ei suuda mehi murda,
Vaimu loovat halvata.
Kurat Kale:it ei surva,
.: Tung! põrgut rünnata. :.

Tõstkem lippu kõrgele,
Kandkem värvid võitlusse!
Valge — lootus päike vaevas,
Saatus must — me muremaa,
Üle kõige — sini — taevas —
.: Edasi me maleva. :.

Energiliselt. **Vikati laul.** J. Simm.

Te- ras he- li- seb, lööb tuld, kaares langeb vilja kuld,
vi- kat laulab tööde lugu, surma, elu võitlusviit:
ü- les sangar- ri- te su- gu, erksaid ootab nurm ja
niit, erksaid oo- tab nurm ja niit.

Eesti kodu elagu,
Üles, suureks sirgugu!
Seltsis ehime ja loome,
Vennad, koos ka võitleme,
Kuldse õnne koju toome,
.: Tulitungla süütame. :.

F. Karlson

Kõigest 17—20 kroonilise aastamaksu eest võite omandada

EESTI OMAVALITSUSTE KINNITUSSELTSI

„OMA“

elukindlustuspoliisi Kr. 1000.— peale,

- mis: 1) laenu-kindlustusena tõstab Teie krediidiusaldust pankades,
2) kindluse ja julgeoleku tunnet luues süvendab töö-meeleolu,
3) kindlustab Teie enda tulevikku ja perekonna majanduslikku seisukorda Teie ootamatu surma korraks.

NÕUDKE LÄHEMAID TEATEID.

NÕUDKE LÄHEMAID TEATEID.

VASTUTUSKAPITALID ÜLE KR. 500.000.—

**Seltsi peakontor: Oma majas, Tartus, Riia tän. nr. 41,
telef. 3-44 ja 5-62.**

Parim ja mugavam Tartu kino

„CENTRAL“

linastab lähemal ajal maailma filmiproduksiooni kõige silmapaistvamad teosed:

- 1) Helisuurfilm (100% loomulikes värves):

„Vagabundide kuningas“

Peaosades Metropolitan teatri suurlaulja DENNIS KING ja publikumile tuntud JEANNETTE MACDONALD.

- 2) Th. Lutsu filmiproduksiooni uusim suurfilm:

„Kas tunned maad . . .“

- 3) Elegantsem ja sisurikkam meisterteos:

„Elust mürgitatud“

Peaosas publikumile tuntud iludus BILLIE DOVE.

- 4) Metro-Goldwyn-Mayeri filmivabriku silmapaistvaim helisuurfilm:

„Armastuse käskijanna“

Peosis maailma suurimad filminäitlejad: Greta Garbo ja John Gilbert.

Tartu Majaomanikkude Pank

Suurturg nr. 7, omas majas. Telef. 6:50.

Arvete seis 1. jaanuaril 1931. a.

Kassa ja vaba raha	Kr.	486.571.20
Osamaksud ja kapitalid	"	326.352.—
Hoiusummad	"	2.426.141.62
Laenud	"	2.469.664.18
Äriseis	"	3.461.480.80
Üldläbikäik	"	28.012.295.16

Hoiusummad. Laenud. Kõik pangaoperatsioonid.

Juhatus.

**Esimese järgu
kohvik
ja kondiitriäri**

W. & H. Werner

Tartus, Jaani tänav 7, tel. 6-10

Rikkalikus valikus dessert-
kooke, teeküpsiseid, tahvel-
shokolaadi, shokolaadikomp-
vekke, martsipaanaaineid, mar-
melaadi, linnasekompvekke ja
mitmesuguseid jooke.

Eriala: Martsipaani- maiusasju.

R. NAPP

TARTUS, Küütri tn. 3

(Rüütli tn. nurgal)

Eeskujulik ja odavam
I järgu juuksetööst.-äri.



**Daamide ja
härrade
jaoskond.**

Äris töötavad parimad
töõjõud.

Hinnad võistlemata.

Coiffeur R. NAPP

Diplomeeritud juuksetööstuse meister.

Külastage!

Tartus, Küütri 3.

Üliõpilaskööök ja söögisaal arenemisteel.

Üliõpilaskööogi kümneaastane tegevus näitab et asjaosalistel on olnud tõsisem pingutusi tootlusvõimaluste muretsemisega üliõpilaskonnale. Vastavaist aruandest ilmneb aga üliõpilaskööogi aastaid kestev puudulikkus ja tarvitajaskonna rahuldatus, mis võõrutas üliõpilasi erasöögimajade kasuks. Erilise pöörde paremusele tõi 1929 a sügissemester, mil üliõpilaskööök ümber kujundati puht üliõpilasomaabi ettevõtteks. Hakati innukamalt kasutama kõiki arendamisvõimalusi, mis köögi on tõstnud praegusesse enam-vähem rahuldavasse seisukorda. Et üliõpilaskööoki viia aga ideaalsele kõrgusele, seks kulub veel rohkesti vaeva ja aega. Ettevõtte onoleb praeguses olukorras peaaegu täiesti äriisest ressurssist, pälvikust. Viimane asjaolu on küll väga õiglan, kuid reformide läbiviimisel pahatihti takistav, sest onolevus äriisest operatsioonist ja majandusliku elu kõikumusest kujuneb suuna ja jõukuse määrajaks. See kõik on aga paratamatu, sest vaevalt võib loota üliõpilaskööogile (vähemalt lähemas tulevikus) mingisuguseid eri sissetuleku-allikaid või toetusi, mis võimaldaks järk-järgulise, kindlasuunalise arenemisteel. Kõik tuleb teha enese korjatud veeringutega.

Üliõpilaskööogil ei ole küll praegu eriti tunduvaid puudusi, kuid uuendusi vajaks nii mõnedki asjad. Lähema tuleviku ülesandeks oleks mõningate uuemate sisseseadete muretsemine ja olemasolevate täiendamine, hoiuruumide hädatarvilik renoveerimine, personaali (teenijaskonna) kvalifikatsiooni tõstmine, toitude hinna reguleerimine ja väärtuse tõst-

mine — aprioorset ning muude väiksemate asjade uuendamine ja muretsemine. Köögi ja söögisaali uute, täielikult ajakohaste ja kõigiti sobivate ruumide unistus jääb vist küll tuleviku ideaaliks kauema aja kestel. Üldiselt aga võib konstateerida, et üliõpilaskööök praeguseski olukorras omab küllaldaselt arenemisvõimalusi ning suudab oma tarvitajaskonda rahuldada. Edu ja paremuste saavutamiseks on tarvilik peali juhtivate organite intensiivse tegevuse kogu üliõpilaskonna (eriti tarvitajate) kaasaitamine oma asjalikkude arvamuste ja soovide esitamisega ning üldise poolehoiduga. Tavaliselt pööratakse soovide ja märkustega juhtivate tegelaste poole õige harva. Hulgalisema tarvitajaskonna arvamuste ja soovidega tutvumiseks on majandustoimikond kasutanud ankeeti. Kahjuks aga ei saa ankeedi tagajärgi alati rahuldavaks lugeda, sest vaevalt pooled sööjad üldse vastavad ja neistki suurem osa pealiskaudselt või koguni lohakalt (mida tõendas ka viimane ankeet).

Tutvustan lugejaid hiljuti (15. ja 17. veebr.) korraldatud ankeedi tulemustega. Ankeedi täitsid 49% sööjate arvust. Millest on tingitud nii väike ankeeditäitjate protsent, on raske kindlaks teha. Kas hoolimatus, ükskõiksus või ekslik arvamus, et rahuldolemise puhul ei tarvitse üldse vastata?

Ankeeditäitjaist on toitude kohta annud mitterahuldava otsuse 10%, rahuldava otsuse 21% ja kiitva otsuse 8%. Mitterahuldatud ankeeditäitjad nurisevad peaaesjalikult suppid üle, mis olla kvantumilt suured,

kuid kvaliteedilt nõrgad. Juhitakse veel tähelepanu praadide kaste vähesusele jne. Need on asjalikud arvustused, mida tuleb toitude valmistamisel arvestada Peale selle aga on esitatud rida ekslikke arvamusi ja alusetu nõudmisi. Näiteks on üks ankeeditäitja kõikumatul arvamisel (ja muidugi väga pahandatud), et toite valmistatavat üliõpilasköögis „kunstlikkude“ ainetega. Mida just lahke arvustaja kunstliku aine all mõtleb, jääb tumedaks. Üliõpilasköögis igatahes ei kasutata mingisuguseid „kunstlikke“ aineid. Kõik toidud valmistatakse esimese sordi loomulikudest ja täiesti värsketest toiduainetest. Teine ankeeditäitja nõuab aga rammuleemele tingimata õige rohkesti rasva! Toodud uudisnõue on liialt julge ja omapärane seks, et üliõpilaskööök soandaks seda läbi viia. Vastuseis leidub ka sääraseid mõtteavaldisi, mis üldse ei vääri tähelepanu, ka mitte kurioosumina.

Hinnaalandust nõuab 24% ankeeditäitjaist. See nõue on ju osaliselt õigustatud, kui arvestada sealiha hinna langusega Köök igatahes kasv võimalust mõõda hindu alandada.

Eriti rohkesti on ankeedis tähelepanu pühendatud igasugustele piisiasjadele (nende loetelu siinkohal oleks asjatu), millised on suuremas enamuses tingitud juhulistest eksimustest. Mõned, eri väiksemad ettepanekud ja nõuded on kergesti ja peatselt teostatavad.

Olgu ka tähendatud, et kirjeldatud ankeet on tekitanud suggestiivse mõjuavaldisena sööjais tundmuse, arvamus nagu oleks ankeeditäitjatel toidud eriti maitsvad ja toitvalt valmistatud. (Ankeet korraldati mõlemal päevil ette teatamata ja köögis valmistati kõik täiesti harilikku ja igapäevase korra järele) — See fakt on nähtavasti sama tähtis köögikuningatele kui psühhoanalüütikuile. Nii soovitabki üks ankeeditäitja võtta toiduretseptide „sundaineks“ ankeet, see mõjuvat toitude maitsvusele suuresti kaasa.

Lõpuks küsimus — kas söögisaal suudaks kõiki sööjaid tasaväärselt rahuldada? Vastata tuleb: rahuldada suudab, kuid mitte tasaväärselt. Arvestades sööjate väga mitmesuguseid (isegi eriskummaliselt) harjumusi, erinevaid omastusvõimeid, hingelisi ja füüsilisi seisukordi jne. on imeselge, et kõiki ei suudeta toitlustamisel kunagi ühisele arvamusel ja rahuldustundele viia. Näiteid selle tõenduseks leidus kõnesolevaski ankeedis ülirohkesti — mis ühele hea, see teisele halb! Jäa kesktee leidmine ei ole mitte kerge.

Omakirjutist lõpetades julgen avaldada lootust, et üliõpilassöögisaali teadlik ja kindel tarvitajaskond järjest suureneb ning aktiivselt toetab ilusat omaabi ettevõtet. **Mari Ritsing.**



Üliõpilaskööogi teenijaskond.

Keskel majandustoimikonna juhataja ksvl A. Marmor, temast pildil parema üliõpilaskööogi juhataja pr. M. Ritsing.

Omaabi vähemusrahvuste juures.

Omaabi küsimus vähemusrahvustesse kuuluvate üliõpilaste keskel omab iseäralise teravuse ja esineb suure tähtsusega. Meil ei tarvitse siin meelde tuletada kõiki neid põhjusi ja asjaolusid, mis sunnivad tervet üliõpilaskonda aitama oma kasvõiltejaid. Siin peab ainult ära tähendama seda, et vähemusrahvuste materiaalne seisukord on üldiselt raske, iseäranis on seda kerge tähele panna vene rahvusesse kuuluvate ksv I ksv I seas. See asjaolu takistab noori inimesi oma haridust ülikoolis jätkamast ja sunnib sagedasti ka alatud tööd katkestama ja viimasel juhul olgu igaühe kohustuseks kuidagi neid aidata. Loomulik, et üliõpilastel enesetel on kõige täielikumad andmed oma ksv II seisukorra kohta ning et nad esimestena katsuvad abi anda seal, kus seda tegelikult kõige rohkem vaja. See abiandmine muutub tõsiseks kohustuseks ja teeb tihti palju raskusi neile, kes seda teostavad.

Ei ole tähtis käesoleval korral peatuda selle küsimuse ajalooline arenemise juures, kuna tegelikult omaabi instituut kui niisugune tekkis juba üksikute üliõpilasorganisatsioonide asutamisel ja esineb praeguseski üliõpilaselusel iseloomuliku nähtusena. Sisuliselt on kõne all olev küsimus lahendust leidnud ühisel alusel niihästi eesti, saksa kui ka teiste üliõpilaste keskel. Väliselt seisab vahe ainult selles, kuidas omaabi andmist iga rahvuse üliõpilased ise korraldavad. Nende väliste vormide vaatlusele iga vähemusrahvuse juures eraldi tulebki käesoleval korral asuda.

Omaabi organisatsiooni etteotsa vene soost üliõpilaste keskel asus juba algusest peale Vene Üliõpilaste Selts. Aineliste raskuste tõttu oldi aga sunnitud pöörama seltskonna poole, korraldades Tartus ja teistes linnades peoõhtuid, loenguid jne. Samuti võeti vastu annetusi organisatsioonidelt ja üksikutelt isikutelt. Ka saadi mitmel korral toetust Riigivanimalt temal kasutada olevatest summadest, kuna üheks sissetuleku allikaks olid ka liikmemaksud. Ühtlasi kasutati üksikute prof. prof. poolt antud ainuõigust õppekavade väljandmiseks. Kõik need sissetulekud kokku moodustasid tegeliku omaabi fondi. Kahjuks kaotas Selts alates 1923. a. temale Y. M. C. A. poolt seni antud toetuse, kuna see iga aasta moodustas peaaegu $\frac{1}{3}$ kõigist sissetulekutest.

Eelpool ette toodud viisil kogutud kapitalist anti välja Seltsi liikmetele esiteks pikaajalisi laene ülikooli õppemaksu tasumiseks, missugused moodustasid kõige suurema osa väljaminekutest. Teiseks anti välja laene ka lühema aja peale, missugused pidid tasutud saama ühe semestri jook-

sul, kuna pikaajaliste laenude tasumist nõuti alles pärast ülikooli lõpetamist. Tegelikult kujunes aga olukord sääraseks, et pikaajaliste laenude tagasimaksmine sündis väga aeglaselt, vaatamata sellele, et hulk laenajaid juba ülikooli lõpetanud olid, mille tõttu kassa aineliselt väga raskesse seisukorda satus. Sellest tingituna võeti vastu otsus, mille järel alates 1930. a. iga ülikooli lõpetanud laenu saajale kohustuseks tehti kassale oma kuu sissetulekust teatava % tagasimaksmine. Praegusel ajal on Seltsil ülikooli lõpetanud liikmeid 75, kelledest suurem osa kasutas omal ajal omaabi fondi.

Laenu väljaandmisel peeti silmas esiteks liikme majanduslikku seisukorda ja teiseks võeti arvesse edasijõudmist akadeemilises töös.

Toetusena kehvematele liikmetele andis Selts tasuta lõunaid oma ruumides, missuguseid praegusel korral kasutavad Seltsi liikmetest umbes 20.

Enesearendamise ja akadeemilise töö hõlbustamise otstarbel asutati mitmesuguste vene üliõpilasorganisatsioonide juurde raamatukogud, mis koosnevad peaaesjalikult teaduslikkudest raamatust ja loengutest. Niisugused raamatukogud on olemas Vene Üliõpilaste Seltsil, «orp! Rutheenia. Vaatamata V. Ü. S. tähtsale ja kasulikele tegevusele, ei saa seda tunnustada siiski täiesti rahuldavaks, kuna mitte kõigil vene soost üliõpilastel ei ole võimalik kasutada seda toetust. Arvesse võttes ikka teravamal kujul esile kerkivat vajadust niisuguse omaabi laiendamiseks terve vene üliõpilaskonnale, tõõtiati välja ülemaailse vene üliõpilasorganisatsioonide esindajate koosolekul Tallinnas detsembril kuul 1929. a. üldine vastastikku abiandmise kassa projekt. Peab tunnustama, et see projekt osutub täiesti otstarbekohaseks ja vene üliõpilaste nõuete kohaseks, missuguse elluviimisega tõsiselt rutata tuleks.

Eelkirjeldatuga ühenduses tuleks ära tähendada, et praegusel korral stipendiumide ja õppemaksust vabastamise arvu suurendamine ülikooli poolt hädatarviliseks osutub, kuna üliõpilasomaabi kassadel sissetulekud praegu valitseva majandusliku kriisi tõttu järjest vähenevad, abitarvitajate arv aga tunduvalt tõuseb.

Mis puutub omaabi korraldamisesse saksa soost üliõpilaste keskel, siis neil on olemas oma ühendav organisatsioon n. n. „Aussenamt beim Chargierten Convent“, missuguse otsekoheseks sihiks on vastastikune majanduslik toetus ning ka eraldi toetus üld- ja spetsiaalhariduse saamiseks. Iga „Aussenamt“i liige on

kohustatud maksma iga aasta ühisesse kassasse oma liikmemaksu, missugusest sissetulekust peetakse ülal üliõpilasmaja, n. n. „Akademische Musse.“ Selles majas asub lugemislau, koosoleku ning ajaviite ruum. Raskest majanduslikus seisukorras olevad üliõpilased saavad seal ka tasuta lõunaid. Peale selle kasutavad kõik „Aussenamt“i liikmed tasuta võimalat „Akademische Musse“ ruumides korraldatakse iga nädal diskussioone ja referaate üld- ja spetsiaal küsimuste lahendamiseks. Peale selle korraldatakse veel igasuguseid seminare ülikooli professorite juhatusel.

Iga aasta viiakse läbi vaheus üliõpilastega mõnede Saksamaa ülikoolidega, s. t. et mõned Tartu saksa soost üliõpilased sõidavad Saksamaa ülikoolidesse ja nende asemele jällegi tuleb mõni teine üliõpilane Saksamaalt Tartu. Niisugustel stipendiaatidel on kasutada prii korter ja söök.

Niisamuti on ka juudi soost üliõpilastel olemas omaabi organisatsioon. See on n. n. Tartu Juudi Soost Üliõpilaste Kassa, mis on asutatud 1874. a. Praegusel korral ta osutub liiduks, mis ühendab enese ümber kõiki juudi soost üliõpilasi, kusjuures juudi soost üliõpilane on kohustatud astuma selle kassa liikmeks. Kassa organisatsioon üldjoontes kujuneb järgmiselt:

Iga semester kogunevad kõik juudi soost üliõpilased kokku üldiseks koosolekuks. Koosolekul valitakse 1) kassa juhatus, missugune koosneb 8 liikmest ja 2) revisjoni komisjon, mis koosneb 3 liikmest ja tehakse otsusi kassasse puutuvate tähtsamate küsimuste kohta. Juhatus nimetatatakse kitsamas mõttes lihtsalt „kassaks“.

Viimane valitseb kogu jooksvat tööd, annab välja laenusid, otsib võimalusi uute sissetulekute muretsemiseks ja nõuab antud laene sisse. Juhatus valib omalt poolt veel presiidiumi, mis koosneb esimehest, kirjatöimehast ja laekurist, kusjuures iga juhatus liige on kohustatud vastu võtma liikmemaksud. Liikmemaksu suurus on vabatahtlik, kuid mitte alla 1 kr. semestris. Kassa juhatus annab välja puudust-kannatavaile ksv I ksv I pikaajalisi ja lühiajalisi laenusid.

Pikaajalisi laenusid antakse ülikooli õppemaksu tasumiseks ning ka elu ülalpidamise kuludeks. Need laenu kuuluvad tagasimaksmisele alles 3 aastat peale ülikooli lõpetamist. Lühiajalisi laenusid antakse 3 kuuks, missuguse aja möödudes nad tagasi makstud peavad olema. Üldisest kassa liikmete arvust (130 ksv I) kasutavad laenusid praegusel korral 26, kuid see arv abitarvitajaid on

arvesse võttes kassal kasutada olevaid summasid liiga suur. Selle tõttu oleks ka juudi soost üliõpilastel hädatarvilik ülikooli poolt õppemaksust vabastamise ja stipendiumide arvu suurendamine.

Kassa sissetuleku kujundavad:

1). Liikmemaksud, missugustest saadav summa tegelikult õige väikese tähtsusega, (eelmisel sem. tuli kokku liikmemaksust kõigest 115 kr).

2). Sissetulek pidudest, missuguseid korraldatakse 1 kord sem. Tartus ja Tallinnas, nendest saadav sissetulek on keskmiselt 700 kr. sem. Pikaajalisi laene tasutakse harilikult väga aeglaselt, missugune asjaolu teeb kas-

sale raskusi ja kassa tööd uute laenu andmiseks märksa takistab. Vaatamata sellele, et kassal võrdlemisi väike tegevuskapital, peab tähendama, et viimane oma hea organisatsiooni tõttu oma otstarvet siiski küllalt rahuldab ja nii mõnelegi puudusikanatavale juudi soost üliõpilasele edasiõppimiseks paremaid võimalusi loob.

Andes lühikese ülevaate omaabi organisatsioonist vähemusrahvustesse kuuluvate ksv! ksv! seas, peab tähendama, et praegune majanduslik kriis annab sellele küsimusele iseäralise teravuse, kuna sissetulekud igal pool vähenevad, tarvidus abi saamiseks aga tunduvalt kasvab. Selle

tõttu omab suure tähtsuse eriti abi saamine ülikoolilt ning ka veel suuremal määral seltskonna poolt. Ei ole üleliigne ära tähendada ka tungivat vajadust üliõpilaskonna haigekassa asutamiseks, missugune kava ühes selleks otstarbeks kogutud kapitaliga seni kahiüks teostamist ei ole veel leidnud X Edustuse otsekoheseks ülesandeks jääb astuda samme selle haigekassa kiireks asutamiseks, kuna see äärmiselt tähtis ja hädatarvilik terve Tartu üliõpilaskonna huvides.

VI. Kaumann.

Rohkem kunstipärasust ruumide sisustamisel!

Mõnda üliõpilasmaja ja korp! Vironia konvendi-korteri sisseseadetest.

Omakultuuri lipu all asutakse meil tänapäev mõnegi suure ülesande kallale. Teha kõik ise, kasutada motiividena oma minevikku, oma varasalvi — see on ju ilus. Kuid palju meil seda oma ja puht oma pära st leidub, moodustab juba ise küsimuse. Tegelikult tarbeesemed hambaorgist kuni klaverini — kõik on välismaa fabrikaadid.

Ei, ainult selles ei taha näha negatiivsust, vaid meie maitsegi on läbi imunud küll kõigest muust, kuid mitte eestipärasest.

Võtame kas või selle lähima inimese — elukorteri — ja tema sisustuse (mööbli) vaatluse aluseks. Originaalsust ja maitset, vähem veel rahvapärasust vaevalt on

leida kusagil keskmises kodaniku perekonnas.

Maja ehitamisel kasutatakse arhitekti abi, ülikonna tellimisel moodilehti, ent mööbli ostmise, see on juba igapäevaelu täieline „eralõbu“.

Valitseb üldiselt joon, et vähe-madki uuesti muretsetavad tarbeesemed — rakendada mugavuse teenistusse — siinjuures ei peeta põrmugi silmas sobivust, üldmuljet. On palju ilusaid pisiasjakesi, „antiik“ mööblitükke, laudu, toole, mille päritolu määramine käiks asjatundjatel üle jõu ja kogusummas saame toa sisustuse mingist pudipadist, mis millegiga ei näita omaniku maitset ega kalduvusi.

Vähe on ju seni pööratud tähelepanu stiilse mööbli hankimisele —

isegi asutistes, kuid algmed on olemas.

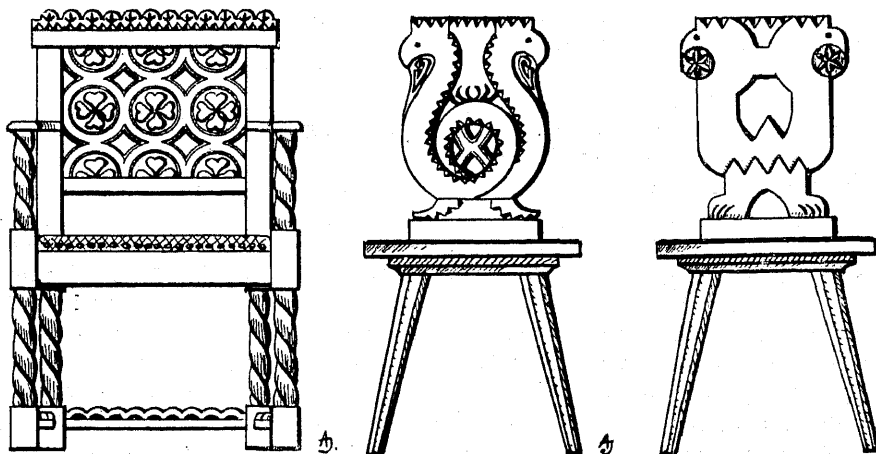
Üks pioneeridest sel alal on arhitekt Edgar Kuusik, kelle kavandite järele on valmistatud Tallinnas Kommerts-, Pikalaenu- ja Krediid panga mööbeldused, Seltskondliku maja sisseseade ja nüüd vastena kino „Moderni“ sisustus.

Arhitekt E. Kuusiku loomingust, mis eestipärane ja mehine, langeb osa Tartulegi — nimelt on 1925. a. korporatsioon Vironia konvendi-korteri väikese saali ja lugemistoa sisseseade eelmainitu kavandite järele Lutheri mööblivabrikus valmistatud ning kogu mööbeldus üliõpilasmajas, mis valmis 1926. a. ning maksis kogusummas ligi 7000 krooni.

Piirdume siis eelmainitud sisseseadetete juures mõningate märkuste tegemisega. On veel tähelepanuväärne, et stiilse, kunstipärase mööbli omanikkudena Tartu üliõpilasorganisatsioonist vähesed figureerivad.

Edgar Kuusiku arhitektuurse loomingu ilmetavaks jooneks on ornamentirikkus, just eestimotiiviliste mustrite mitmekülgne kasutamine. See loodud mööbel on mehine, ühtlane ning ei pretendeeri erilisele mugavusele — mistõttu sobiv avalikkude asutiste ja organisatsioonide korterite sisustamiseks.

Korp! Vironia konvendi-korteri sisustus on mainitud arhi-



Korp! Vironia konvendi toole.

tekti poolt loodud mööbel kolmes eriliigis — otstarbekohasuse järele.

Väikesest saalist kaarvõlviga eraldatud nurgatua tarvis on kaheksakandiline massiivne laud — tammepuust, peitsitud mustjaspruuniks ning sellega kooskõlastatud vastav arv tugitooli moodustavad harmoonilise terviku.

Nagu mainitud, seisab erinevus tavalisest mööblist just eesti aineliste ornamentide rikkuses — põhitüüp iseenesest on üldist laadi.

Toolid oma laadilt on lähedased laialt tuntud selgtoega varustatud puupõhjaga harkjalgsele järile. Arhitekt on seda põhivormi käsitletud õige mitmes variatsioonis, kujundades temast isegi külg-tugedega tugitooli.

Jalad on lihtsamate mööbli-tükide juures sirgjoonelised, ent tugitoolide juures juba omavad mitmekesiset treitud profiili.

Kuid otse rõõm on vaadata E. Kuusiku toolide selgtugesid — siia on koondanud arhitekt kogu oma ornamendirikkuse ja loomisvõime. Selgtoed tugitoolidel on konstrueeritud mitmekesisest loomapeakombinatsioonidest ja osalt ka puhtgeomeetriliselt välja töötatud kaardest. Ka laud oma kesksambaga toetub stiliseeritud hobupeadest kujundatud alusele. Just see selgtoede mustririkkus annabki sellisele mööblile erinänsi.

Samuti paikapidav on ka väide sama konvendi korteri väikese saali n. n. „kneipmööbli“ kohta. Siingi on massiivsed tammelauad mitmekesisest ornamentidega alustel. Vaid järilid kujundavad endas juba hoopis midagi erinevat. Selgtoed on rajatud meie rahvamustreis nii tihti esinevatele stiliseeritud lüüra- ja tulbikujudele. Peab väitma ka seda, et ornamentide loomisel ei ole upatud mitte liigkirevusse. Üheks grupiks koondatud mööblil on nii järilide selgtoed, kui ka laudade otsmised täisjalad ikkagi ühe ja sama mustriga sisustatud.

Veel rikkamaid individuaalselt käsitletud ornamentaalseid vorme pakub sama konvendi-korteri lugemistoa mööbel. Suurema mugavuse saavutamiseks on siin tugitoolid vähe-esiletükkivalt polsterpatud.

Hulga juba mitmekesisem loo-



Üliõpilaskonna lugemislaua I tuba.

ming, mis küll põhi-kujult jääb endiseks, esineb

Üliõpilasmajas.

Peatugem esiteks juhatusetoas, mis oma üldilme poolest lähedalt sugulane korpi Vironia lugemistoa mööblile. Materjaliks on sama, mustaks peitsitud tamm, ent arhitekt ei ole langenud šablooni, vaid siin ornamendi valdava põhikuju annab stiliseeritud õökull, mis esineb tugitoolide selgtugedel, kui ka laua jala kaunistusena.

Toa tumeda, kabinetimiljööga ühtuvad ka kaks tammest raamatukappi, mis ornamendi-vaesemad . . . küll on aga pisinikerduki, mis viidud kuni vasksete lukuplaatide ühtlustamiseni valitseva stiiliga. Tervikuga kooskõlastuvad ka sama arhitekti kavandite järele loodud aknakardinad koljasel põhitoonil roosa-rohilas mustri-kombinatsioonidega.

Just see eriline tähelepanu detailidelegi muudab mainitud mööbliliigi armsaks ja koduseks — seejuures ei kaota aga põrmugi representatiivne element, mis tugevasti mõjule pääseb sellise mööbliliigi sisustatud saalides jne. — Edustuse saal.

Edustuse saali laudade grupp kujundab endast lahtise otsaga nellinurga, mille jaoks ka hulk sa-

mailmelisi järitooli. Tarvitatud puuks on siin kask ning värviks punakas-pruun — seega rõõmsam kabineti süngusest.

Kooskõlas avarusega lihtsustub mööbelgi põhijoontes, muutudes vormilt sirgjoonelisemaks. Toolide selgtoe kandvamaks ornamentiks jääb ikkagi raamisse suletult lüüra ja tulbi kuju mitmes variatsioonis. Järilide jalad on ruumi väheseks tarvitamiseks kaldseisust asetatud püstloodseisu.

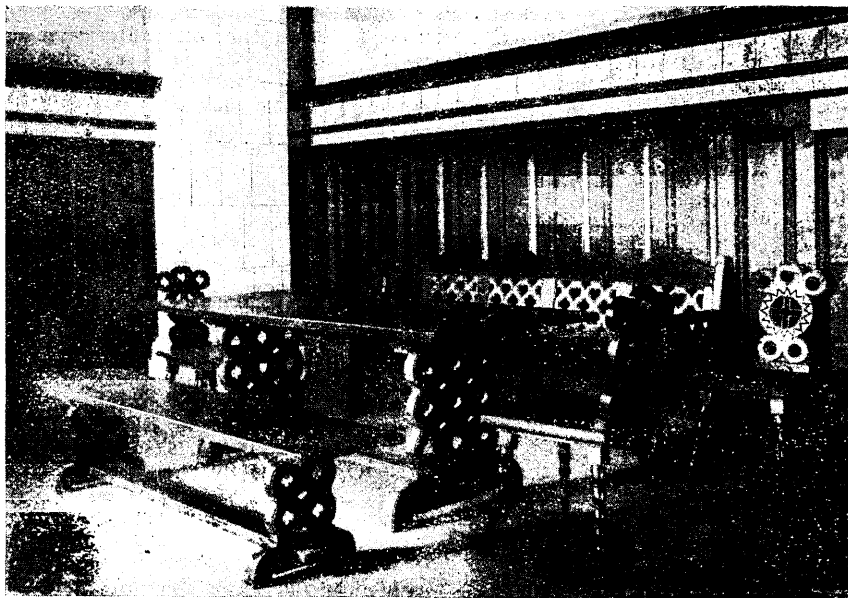
Sootuks ise maailm avaneb üliõpilaskonna lugemislaua siirdudes.

Arhitekt on siin arvestanud tubade rohkusega, andes igale ruumile omaette joontega tervikliku sisustuse.

Esimeses, läbikäiguruumis leiame helepruunika peitsitud kasepuu mööbli, milles lauad ja toolid küll tunduvalt erinevuspitserit ei kannu, küll aga väärivad nimetamist madal istepink ja diivan — olles jällegi tunnistuseks, et see mööbliliik lubab ääretu palju, ent mitte ilalgi igavaksminevaid vorme.

Võtame või madala istepingi, mis oma päritolult põlvneb meie talutaredest — arhitekti käsi on siingi leidnud pinda, mida kaunistada.

Kõitvam on juba diivan, kus



Üliõpilaskonna lugemislaua raamatukogu-tuba.

ornamendirikkus eriti õitsele lööb. Kasutatud on siin mitmes variatsioonis ärtu, risti, ruutu ja poti tuntud kujusid. Kuigi lihtsast puust — ometigi sellist diivani ei vahetaks mõne kirjukoelise riidega üle tõmmatud samanimelise vastu.

Edasi lugemislaua raamatukogutuba on intiimim, seega tumedavärvilisem — valdavaks mööblipuuks on siin mustaks peitsitud mänd. Peale kaheksakandilise laua ja siia juurde kuuluvate selgtoedega järde peab juba tähele-

panelikuma vaatusvinkliga riivama raamatukappe. Kuna muus mööblis on kas selgtoega järi, või jälle laua alustugi ornamendi kandjaks, muutub selleks raamatukogu omas tervikus. Näeme ruutulisi mustreid tahvelustel, vöökirjasid ülemisel äärel ning nikerdusi kantidel.

Raamatukogutuba on meelde jäävam sellelaadse mööbliiga sisustatud ruumidest, kuigi karmtõsine oma vormis, on ta ornamendikülluses peidul rohkesti soojust,

Lihtsam on juba üldtarbeks määratud suure lugemissaali pruunikas kasepuumööbel. Pole siis mainida erilisi voorusi, kuid on hoitud ka muustrilises osas igasugu korduvusest.

Jääb üle veel üliõpilasmaja söögisaal. Söögisaalil on võrreldes ikkagi erisugused ülesanded ning teine otstarve ja seega ka erinev oma mööbelduse poolest kabinetiist ja saalist. Kohase lahendusviisi ongi arhitekt Kuusik leidnud. Jääb mulje nagu asuksime vanas eesti talutares, kus varvadest voolitud selgtoega toolid kannavad õlgpõhja.

Vana, lihtne koetud põhjaga tool on aluseks siinsele sisustusele ning tumepruun kasepuu mööbel oma voolitud raamselgtoedega ja vineerlaudadest kaetud põhjaga tundub mainitu moodsama väljaandena. Kogu Edgar Kuusiku loomingust hoovab läbi tugev tõupärane joon, mis on ühenduses mineviku niitidega ja ei jäta meid millalgi külmaks.

Üliõpilasmaja võib uhke olla, et omab sellise kunstiküpse ja stiililindla mööbli.

Eelpoolse kirjutise ülesanne pole olnud anda põhjalikku ülevaadet mööbli arhitektuuri küsimustes, vaid ainult juhtida tähelepanu sellele, mis meil tavalise hulgas omapärast.

Edg. Saks.

Õppetöö süvendamisele oma kirjanduse muretsemise kaudu.

Rohkem kui kunagi varem sõelatakse viimasel ajal meie hariduse-elu küsimusi. Selle juures tehakse kibedaid etteheiteid olemasolevale, eriti Ülikoolist tulevale noorpõlvele selle teadmiste pealiskaudsuses ja puudulikkuses.

Kahtlemata on etteheidetes tõtt. Tahame meie aga olukorda parandada, tuleb asuda põhjuste kõrvaldamisele, mis mõjuvad sellise pinnapealsuse tekkimiseks.

Õhaks mõjuvaks teguriks nõrgas ettevalmistuses ja teadusliku töö tegemise oskamatuses on kahtlemata meie nõuetele ja õppekavadele vastavate eestikeelsete õpperaamatute puudus. Esimese Ülikooli decenniumi kestel on kujundatud eesti rahvusliku Alma Materi töökorraldus, suund ja õppekavad. Õpetajaskond on loonud oma ainele süsteemi ja oma-

pärase kursuse käsitluse. Puuduvad aga peaaegu täielikult ülesseatud töösuunale ja vaimule vastavad raamatud, mis oleksid käsitamiseks üliõpilastele aine omandamisel. Enamikus tarvitatavad võõrkeelsed õpperaamatud, mis koostatud eriprintsiipidel, on sageli veel tendentslikud, ega vasta meie omapärasusele, õppekavadele ja ainestrukturele.

Pealgi on üldiselt tunnustatud, et eriti algaja töötaja võib ainesse tungida ainult temale täiesti arusaadava oma emakeelse käsitluse kaudu.

Meie iseseisvuse ajal Ülikoolis õppinud ja Ülikooli õpinguid lõpetanud inimeste traagika on suurel määral just see, et nad vastavate abinõude puudusel ei ole küllaldaselt süvenud töösse ega õppinud üldse käsitama kirjandust.

Võõrkeelsete õpperaamatute tarvitamist takistab, peale nende kalliduse, tun-

duvalt veel meie põlve puudulik keeleoskus. Selle tulemus on, et tarvitatakse ebakindlaid ja mõnigi kord ekslikke ülesandusi, kus pea alati ei ole suudetud vahet teha olulise ja mitteolulise vahel, ning minnakse ellu uduste ja kaheldavate teadmistega.

Vastava oma kirjanduse puudumine aitab kaasa ka nähtusele, et hulgal meie haritlaskonnal üldse oma vastava ala raamatukogu puudub.

Kõige lähemate aastate ülesandeks on välja anda oma Ülikooli vastavad õpperaamatud. Esialgselt tuleksid kõne alla sellised ained, mille järele esmajärjekorras suurem nõudmine ja tarve.

Põhimõtte kõrval ei tohi meie võimaluste juures jääda varju ka väijaande tasuvus. Selles mõttes peaksid teise

järjekorda jääma esialgselt kitsama tarvitajaskonnaga raamatud usuteaduse, loomaarsti- ja osa arstiteaduse aladelt, kui ka loodusteaduse ja kitsa keele- teaduse aladelt mis küll võivad olla väga head, kuid mida vähese õppijate arvu või liiga spetsialiseerimise tõttu, aastas tarvitavad ainult paarikümmend üliõpilast.

Põhimõtteks peaks olema, et antakse välja ainult eestikeelseid õppe- raamatuid ja õppevahendeid, välja arvatud keelte omandamiseks vajalikud vahendid. Tõlked võiksid kõne alla tulla ainult meie üliõpilaste mitteamusaada- vaist keeltest ja seal kus vastavat sama- väärset või paremat õpperaamatut lähemal ajal loota ei ole. Võoraks, meie üliõpilaste mitteamusaadavaks keeleks lugeda ka vene keel, mida üliõpilased praegu enam ei oska.

Kirjastatav õpperaamat või õppevahend peab olema tunnustatud tarvilikuks ja soovitatud sama aine õppejõu ja vastavate eriteadlaste poolt. Sellega saab ära hoida alaväärtuslike ja asjata kulu nõudvate õpperaamatute ilmumine, ning tehtud kättesaadavaks eeskätt just tarvilik materjal.

Käsikirja andmisel oleks esijärjekord ja eesõigus vastava ala õppejõul või sama õppetooli täitjal ja Ülikooli juures töötajail. See garanteeriks raamatu teaduslikkude nõuete tasapinna ja õppevahetele vastavuse.

Olgugi et Ülikooli töös ei saa olla küllaldaseks ühest õpperaamatust ja paljudel aladel ala omandamine vajab laiemahulgalise literatuuri läbiõppimist, oleks neilgi juhtudel asjatundlik ja autoriteetne üksikteos aluseks ja usaldatavaks juhiks. Seda rohkem, et meie paratamatult peame arvestama asjaoluga, et suur hulk üliõpilasi oma stuudiumi väljaspool Tartut veedavad ja ainult kirjaliku materjali põhjal eksamitele valmistuvad.

Kirjastamine peab sünni

dim a kindla kava alusel. Et ära hoida paralleeltöö tekkimist, asjata kulu ja summade laialivalgumist, on tarvilik kindel väljatöötatud pikemaajaline kava kirjastatavate raamatute kohta. See võimaldab käsikirjade õigeajalise väljakujunemise, nende hankimise ning pideva kirjastuse tegeliku teostuse.

Neil põhimõtteil ongi Akadeemiline Kooperatiiv asunud 3—5 aastalisele kirjastuskava koostamisele. Kogutud esialgsed andmed näitavad, et lähema 3 aasta jooksul on võimalik saada Ülikooli õppejõududelt enamikust ainetest käsikirjad.

Jääb küsimuseks, kas on võimalik selliseid raamatuid kirjastada, kas tasub end nende väljaandmine. Üliõpilaskonnas korraldatud ankeedi põhjal kulutab iga üliõpilane keskmiselt kirjanduse ost- miseks Kr. 60. — aastas.

Teaduskondades, mille ala raamatud eeskätt kõne alla tulevad, on 1930. a. isiklike koosseisu andmetel üliõpilasi:

Õigusteaduskonnas . . .	719
Majandusteaduskonnas . . .	662
Filosoofiateadusk.	628
Matem.-loodustead.	319

Kokku 2328 üliõp.

Arvestamegi väga tagasihoidlikult üliõp. arvu 1000-lega, kes 1/2 nende poolt ankeedis ülesantud summa eest, s o. Kr. 30. — aastas ostavad teadus- likku kirjandust. Siis saaksime aastas Kr. 30.000, mis võimaldab umbes 300 trükipoogna ilmumise. Juba see üliõpi- laste ost võimaldab raamatute kirjas- tmist.

Muidugi peab kujunema endastmõis- tetavaks ja üldiseks nõudeks, et kõik üliõpilased muretsesid omale oma ala raamatukogusid. Ainult see võimaldab Ülikoolis korraliku töötamise ja on alusvaraks ka pärastises töös. Tuleb kahtlemata tööd teha ka ostjaskonna kasvatamiseks. Ei peaks oma raamatukogu mõiste meie üliõpilastele enestele

küllalt selge olema, siis peab selleks tarvitama juba kategoorilisemaid abinõusid ülikooli õpperaamatute omandamise nõude läbiviimise kaudu, nagu seda praktilise- ritakse juba näituseks mõnes saksa üli- koolis, raamatukogudest õpperaamatute väljaandmine ainult kehveaile jne.

Muidugi on olema siin ka palju õppe jõust.

Peale üliõpilaste leidub kindlasti tei- sigi ostjaid, tegelikus elus olevaid inimesi. Nii õigusteaduskonna aladelt arvu- rikas kogu kohtutegelasi ja advokaate, majandusteaduse alalt — majandustege- lasi. Nii näeme, et ka tasuvuselt Üli- kooli õpperaamatute väljaandmisi vähe- malt ülalmärgitud aladelt võimalik oleks. Teiste teaduskondade lähtekohast tahaksin vastavaid tegelikke võimalusi käsitada sellekohaste andmete lähemal selgumi- sel lähemas „Üliõpilaslehe“ numbris.

Õpperaamatute kirjastamiseks on tar- vilik Ülikooli, Üliõpilaskonna ja kirjas- tamise teostamisele asunud Akadeemi- lise Kooperatiivi, kui akadeemilise pere majandusettevõtte ühine koostöö. Ühisel nõul ja jõul tuleb teha seks tarvilikud eeltööd, kui ka hankida vajalised sum- mad. Keegi peab selle töö üld- korralduse oma peale võtma. Ja kui sellega nüüd juba tegeleb Akadee- miline Kooperatiiv, siis oleks loomulik, et tema seda ka tulevikus jätkab. Õp- peraamatute kirjastamise vastu tunneb huvi meie Haridusministeerium kahtle- mata, kes seda võimalust mööda peaks ka toetama. Üliõpilaskonnale 1929. a. Haridusministeeri- mi poolt antud kir- jastuse laenuka ongi seda tõendatud.

Eestikeelsele õpperaamatute ilmu- mine on osa Ülikooli ülesehitavast tööst. See on aga ka akutuuse küsimus üli- õpilaskonna lähtekohast.

On tervitatav ja tänatav siin ka era- kirjastuste kaastöö. Jääb veel soovida, et need raamatud ka hinnaliselt kätte- saadavamad oleksid.

E. Kull.

Toetusnädal.

Intervjuud.

Üliõpilaskonna toetusnädala puhul intervjueris nende ridade kirjutaja mit- mesugusesse rahvakihiti kuuluvaid isikuid, et võimalikult laia ülevaadet saada selts- konna suhtumisest seesugusesse nähtu- sesse.

Esimesena pöörasin kellegi noorkirja- niku ja boheemilase poole.

„Kui võrd vajalikuna tundub üliõpi- laskonna toetusnädal boheemilaste seisuko- hast ja mil määral on põhjastatud meie valmiva intelligentsi pöördumine toetus- suhtes seltskonna abi poole?“

Noorpoet uuris küsimust tsipakene aega mõttes, siis küsis:

„Aga teie ise — pooldate sellist ette- võtet?“

„Muidugi, muidugi, miks siis mitte!“

„Ja vaadake, teie ei tunne siis näht- tavasti veel meie üliõpilaskonna elu sugugi. See on selline väärnähtus, mille toetamine tähendaks samapalju, kui idee- lageduse kultiveerimist.“

Lugege minu romaani, mis käsitab üliõpilaskonna elu, siis selgub teile otse- kohe, millist liiderlikku ja priiskavat elu meie tudengkond elab. Millest om- korda ilmneb sellise degenererumise toetamise kuritegelikkus. Kõige parem, mida mina toetusnädalaks soovitsaksin, oleks see, et iga tudeng ostaks minu romaani ja sellega tutvunedes tutvaks ka üliõpilaskonna elu moraali- ja ideelage- dusega, milline kompetentseks saamine neid aitab enim kui ükski toetusnädal, mis õigupoolest on vaid samm hukku- mise poole. Ja siin aitab ainult minu raamat. Selles on neid maniitsuse sõnu niipalju kui kulub.“

*

Teiseks intervjuerituks osutus keegi tööta-tööline, vanapoolne meesterahvas.

„Kuidas oleks teie seisukoht üliõpi- laste toetamise asjus?“

„Ei noh, toetama peab! Tean omast käest, kui rõhuvat mõju avaldab tööta olek! Ent meiesugune saab ikka kusa- gilt mõne sendi, — meil ju need häda-

abi tööd ja kõik, aga vaene tudeng, kust tema peab võtma. Toetama peab. Mina isiklikult toetan kah. Alles eila pakuti mulle kojamehe kohta, — kus toredad maksutingimused, teate, — 30 krooni kuus palka ja prii korter ja ei tööd ega kedagi. Pidin teise juba ääre pealt vastu võtma, kuid veel viimasel silmapilgul tulid üliõpilastudengid meelde. Ei pea mina see olema, mõtlesin, kes intellijsendi eest tööd ära hakkab kiskuma. Paremini kunatan niisama.“

Jah, toetama peab, ega kedagi.“

*

Kolmandaks kõnetasin kelnerit meie kultuurilisemast joogikohast.

„Härra oober, pudel õlut. Kuidas vaatate kah üliõpilaste toetusnädala peale.“

„Oi härrad, see on enam kui tarvi- lik. Mida meie praegune tudengkond enesest kujutab, muidugi majanduslikult seisukohast vaadatuna — see on enam kui haletsemisväärne. Ma ütlen teile, ausõna, eile, näiteks istusid siin kolm tudengit kella viieni hommikuni välja

pudeli õlle taga! Ja kui mõelda, et meie klientuur peaaegjalikult koosnebki üliõpilastest, siis võite enesele ette kujutada, kui hädasti selliseid toetusnädalaid tarvis läheb. Saaks ehk vähe rohkem elu ja liikumist siia ruumidesse, au sõna! Sest ega inimene, pealegi kui tal perekond kodus ülespidamist ootab, ühe krooni teenistusega päevas elada ei saa. Täna näiteks pole veel kroonigi taskus. Ei, üks toetusnädal peab tulema, ja õige kõva kohe, muidu ei tea meie tõesti, millega eluspüsimise probleemi lahendada. Ausõna!*

Keegi madam, tudengite üürikorteri perenaine, oli samuti toetusnädalast väga heas arvamises. Tema vastus oli järgmine.

„Tehke jah, toetusnädal, noorherra. Selle peale olen mina ammugi mõelnud. Alles üleela andsin siin oma noorharradele — vast ehk tunnete herra Kihvel ja Sipsion sealt „Ruhulia“ üliõpilaste korporaatia seltsist — andsin neile nõu, et tehke üks karbikorjandus, — nüüd ju teevad kõik, — õelge et raha pole ja et läheb tarvis. Või tehke loterii-piletite müük. On teistel juba kaks kuud üüri raha maksmata — no kaua siis nii saab, siin tuleb karbikorjandus teha.“

Vanaproua peatas, vaatas natuke ringi, nagu kardaks pealtkuulajaid ja rääkis siis viieksümne-protsendilise häälevahendajaga edasi:

„Aga ma ütlen, noorherra, kui te nüüd seda toetamist teete, siis ärge minu noorharrade kätte raha andke. Need lähevad „Vanemuisesse“ ja siis pole sellest rahast enam midagi järel. Aga teate, makske see raha otsekohe minu kätte, ilma et nendele kõneleksite sellest. Võite ju öelda, et seekord teile ei jätkunud, või et teine kord, järgmisel nädalal, või nii umbes, te ju teate ise. . .“

Vahest ehk noorharrad soovivad klaas sooja kohvi. Mul veel paar vastlakukliit kah järel. . .“

Aga siis tehke nii tingimata nagu lubasite. Eks?*

Viimasena intervjuueerisin ühte äri-meest, kelle klientuuri kandvama osa moodustavad üliõpilased.

„Kuidas oleks teie seisukoht toetusnädala suhtes?“

„Ei ole praegu kuidagi“ võimalik. Ajad on kole kehvad. Väljamaalt enam kaupa võlga ei saa, ise jälle teisiti müüda ei saagi, kui võlga. Näete, siin peotäis vekslaid, — need tuleb kõik omal välja lunastada. . .“

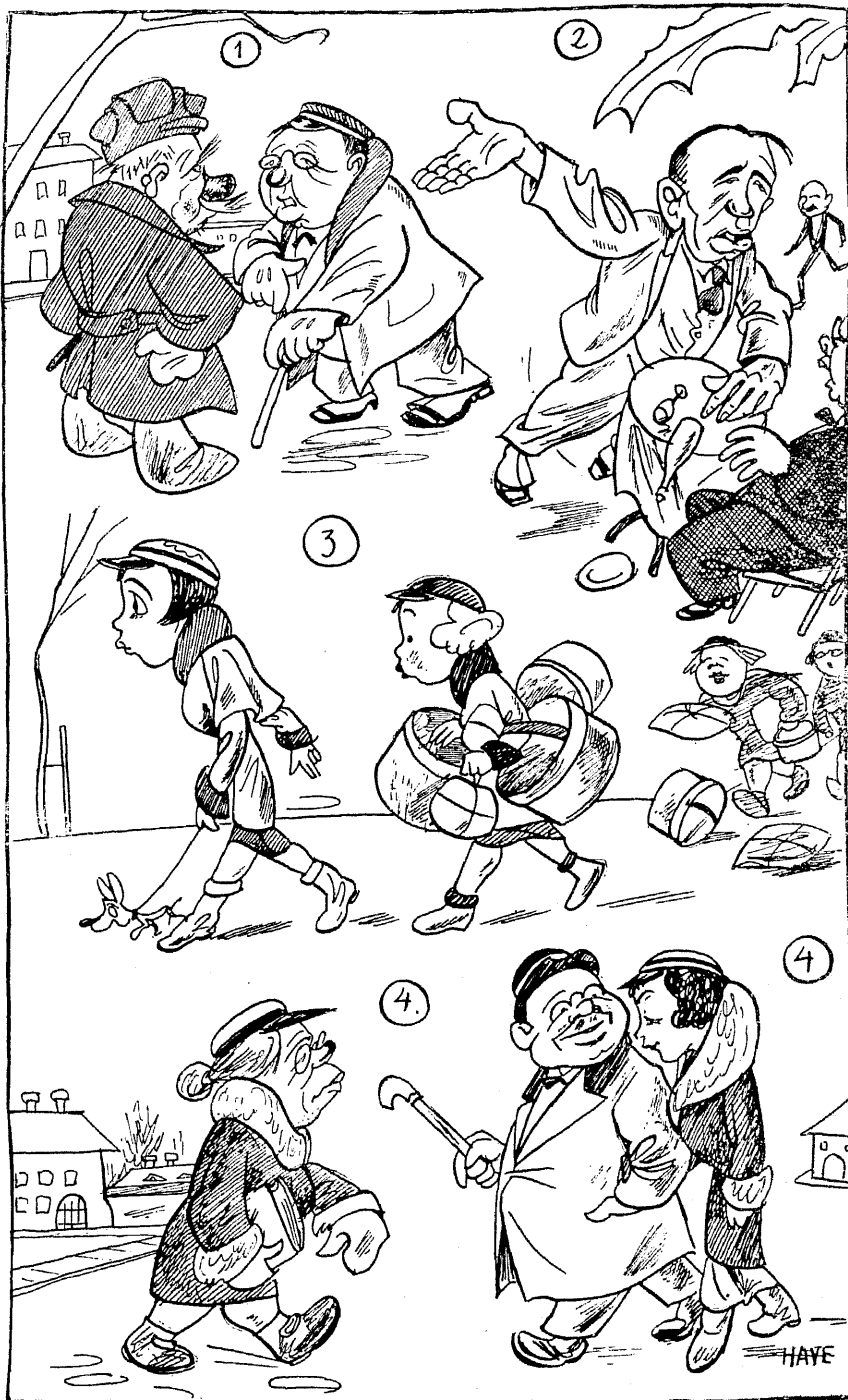
„Te ei saa must hästi aru,“ sõnan, „jutt ei ole sugugi sellest. . .“

„Sa aru küll, miks ma aru ei saa, kuid tõesti, praegu ei ole kuidagi võimalik, oleksid teised ajad, jah, ei keelaks sugugi, aga praegu, mitte kuidagi. Head aega, pean veel pangas ära käima.“

Nii on siis lood selle toetusnädalaga. Ert kõige vähem kasu annab toetusnädal üliõpilasele enesele.

Peab kõik kaasa tegema, — ja juba ballile ise alla kahtekümme krooni ära minegi.

Romulus.



Toetusnädala kirevat.

1. Üliõpilas-toetusnädal. „Politsei, miks teie ei paku mulle sugugi oma toetust, mäs — kas teie ei tea, et nüüd on toetusnädal.“
2. Täpne fölgitsemine. „Vaata kui „toetan“ sulle ühe vastu vahimist, siis olen ma oma kohused toetusnädala vastu täitnud.“
3. Prl. stud. jur. Liselotte Pliinbärk valmistab karnevaal-balli vastu.
4. Auahnus. „Kui iluduskuniganna ballile tuleb, jään ma kindlasti varju — parem ma siis ballile ei lähegi.“
5. Lohutus. „Ärge häbenege midagi, toetage aga julgesti ennast mu käsivarre najale — nüüd on ju toetusnädal.“

Mõningaid arvusi Üliõpilaskonna laeka kohta.

Hiljuti vastuõetud Tartu Üliõpilaskonna põhikirja järele (§ 7) koosnevad Üliõpilaskonna varad: a) igal aastal Ülikooli õppemaksude sissetulekust Üliõpilaskonnale määratavast protsendist ja b) Üliõpiaskonna erivaradest. Põhikiri näitab ühtlasi lähemalt, millised need erivarad võivad olla ja nimelt:

1. sissetulekud Üliõpilaskonna kapitalidest, varadest ning ettevõtteist ja ja korraldustest;

2. sissetulekud Üliõpilaskonna kasutamiseks ja tarvitamiseks antud varadest;

3. annetised, toetussummad, parandid ja muud sissetulekud;

4. Üliõpilaskonnale sihtvaradena antavad varad.

Seega näeme, et Üliõpilaskonna sissetulekud on ühelt poolt Ülikooli Valitsuse poolt antavad summad, millede järjekindluse saamine on seadusega kindlustatud, teiselt poolt erasummad. Viimased on osalt kindlad tulud, millede suurus eelarves enam-vähem õigelt on äramääratav (p. p. 1, 2), osalt aga juhuslikud tulud (p. p. 3, 4).

Ülikooli Valitsuse poolt Üliõpilaskonnale antavad summad määratakse Ülikooli erisummade eelarves ja nende suurus sõitub Üliõpilaskonna poolt kokku seatud ja Ülikooli Nõukogu poolt kinnitatud kulude eelarvest, kuid nad ei või tõusta üle 5% õppemaksude sissetulekust. Viimase viie aasta jooksul on Üliõpilaskond saanud neid summasid järgmiselt:

1926/27	eelarveaastal	Kr.	10.500 —
1927/28	"	"	15.400. —
1928/29	"	"	14.000. —
1929/30	"	"	14.000. —

Nähtavasti on jäädud peatuma 14 000 krooni juurde, mis teeb välja õppemaksude sissetulekutest umbes 4,5%.

Ülikooli summad moodustavad Üliõpilaskonnal n. n. korralised tulud. See termin pole täpne, kuna ka osa erivarade liiki kuuluvaid tulusid on iseloomult korralised tulud (näit tulud kapitalidest, varade eksploatatsioonist).

Erivarade liiki kuuluvad sissetulekud on Üliõpilaskonnal kuni 1929. aastani võrdlemisi tähtsusetud.

1. Seisvaid kapitalid Üliõpilaskonnale ei olnud, hoiuprotsente saadi ainult jooksvateks kuludeks varuks hoitavate summade pealt; tulutoovaid ettevõtteid ei ole — Üliõpilasköök kui ainsam äri- lise alusel seisev ettevõte on rajatud põhimõttele, et Üliõpilaskond selle kaudu tulu ei hangi, vaid otse vastupidi — Üliõpilaskond toetab teda tasuta ruumide näol; samuti ei too tulu „Üliõpilasleht“, vaid saab igal aastal korralise eelarve summadest toetust; muist korraldusist võib nimetada maksulisi kontsert-balle, millistest nimetataväärt tulu on annud vaid traditsiooniliseks kujunenud ja laiemat osavõttu võitnud 1. detsembri ball,

2. Üliõpilaskonnale on antud kasutamiseks üliõpilasmaja, kuid seda ei eksploateerita tulusaamise sihiga; muid eksploatatavaid varasid Üliõpilaskonnale ei ole.

3. Annetisi, toetussummasid on Üliõpilaskond seni saanud üksikutele juhtudele eriotstarveteks, näit hõimupäevadeks spordipidustusiks j m, viimase kahel aastal tuleksid siia liiki arvata ka haigekassa fondi loomiseks toetusnädala puhul annetatud summad; erilise iseloomuliku nähtusena tuleb märkida, et Üliõpilaskond pole seni saanud varasid parandite näol, mis näitab et üliõpilaskondliku omavalitsuse kui rahvuskultuurilise teguri tähtsus laiemates ringides veel küllalt tuntud ei ole

4. Sihtvarasid Üliõpilaskonna kasutusse ja valitsemisele seni kusagilt antud ei ole.

Viimase nelja aasta erivarade tulude liigid väljenduvad arvudes (kroonides) järgmiselt:

Aastad	Kapitali %	Pidustus- test	Annetised, Toetusnädal	Mitmesugused	Kokku
1926/27	4,15	178,10	1250,—	14 67	1446,92
1927/28	26,98	420,74	350,—	—	797,72
1928/29	97,69	172,—	500,—	—	769,69
1929/30	304,20	904,75	1625,—	51,—	6888,90

Erivarad moodustavad Üliõpilaskonnal n. n. erakorralised tulud. Nagu eelpooltoodud arvudest näha, on need korraliste tuludega (Ülikooli summad) võrreldes üsna vähesed kuni viimase aastani, mil nad järsult tõusevad ja seda järgmistel põhjustel:

1. kapitali % arvel haigekassa fondi ja kirjastusfondi asutamisega, millised summad kuni vastavate institutide loomiseni Üliõpilaskonna juhatuse arvel rahaasutistes hoiul seisavad;

2. Annetiste ja toetussummade arvel Tartus korraldatud Eesti-Soome hõimupäevadeks saadud seltskondlikude toetustega;

3. üliõpilaskondliku toetusnädala arvel.

Seega on Üliõpilaskond kuni hili- sama ajani rahuldunud „kroonu summadega“ ja ei ole kasutanud kuigi palju seltskondlikku abi ja muid teid tulude hankimiseks. Sellest olenevalt ei ole saadud ka oma tegevust küllaldaselt arendada ja laiendada. Olukord muutub 1929. aastal, mil asuti tegelikult omaabi ideede teostamisele ja seks aineiste võimaste hankimiseks pöörduti seltskonna poole. See ei jäänud ka tagajärgedeta.

Üliõpilaskonna rahaliste aruannete kulude osa analüüsid esime pildi, milliseid ülesandeid ja kui suures ulatuses üliõpilaskond täitnud. Kuni 1929 a. tegevuse Üliõpilask. pea ainuüksi korraliste tulude eelarve piires. Kulud on läinud suuremalt osalt jooksvate ülesannete täitmiseks ja kestmataks ülesanneteks ning uuteks algatusteks ei ole küllaldaselt summe jätkunud. 1929. aastaks on korraliste kulude eelarve kujunenud enam-vähem kindlapiiriliseks, järgmistele aastatele eelarved sarnasvad peajoontes sellele.

1929/30 aasta kulude eelarve summad jagunevad järgmiselt:

Valitsemiskulud:	
teenistustasud	Kr. 2920.—
ametsõidud	480 —
esituskulud	100 —
asjaajamiskulud	745 —
Kr. 4245.— ehk 30,3%	

Üliõpilasmaja:	
korrashoid	Kr. 2233 —
vallasvara	500.—
Kr. 2733.— ehk 19,5%	

Kultuurilised ülesanded:	
lugemislaud	Kr. 2000.—
Üliõpilasleht	1000.—
kirjastused	500.—
toetused org.-ideele	600.—
Kr. 4100.— ehk 29,3%	

Välissuhete korraldamine:	
liikmemaksud	Kr. 520.—
Rahvusvahel. suhtlem.	1150.—
Kr. 1670.— ehk 11,9%	

Omaabi ettevõtete korraldamine:	
haigekassa	Kr. 1000.—
Kr. 1000.—	ehk 7,2%
mitmesugused	Kr. 252.—
Kr. 252.—	ehk 1,8%

Nagu näeme, kulub ligikaudu 50% summadest Üliõpilaskonna valitsemise- ja asjaajamiskuludeks ja umbes 50% kasutatakse loovaks tööks (siia hulka arvan rahvusvahelise suhtlemise korraldamise). Viimastest summadest suurema osa rakendab tööle Üliõpilaskond

Käesoleva semestri stipendiaadid-hõimuvõlled Tartus.



Uno Peltoniemi.
(Hämäläis-Osakunta)
Korp! Sakala stipendiaat.



Lauri Posti.
(Varsinaissuomalainen Osakunta)
Eesti Korporats. Liidu stipendiaat.



Heimo Varis.
(Pohjois-Pohjalainen Osakunta)
Eesti Üliõpilaste Seltsi stipendiaat.

ise oma organite või ettevõtete (Üliõpilasleht, haigekassa) kaudu ja vähema osaga (600 kr.) reguleerib ja arendab kultuurilist liikumist üliõpilaskonnas toetustega vastavatele erisihilistele organisatsioonidele. Nii on toetusi antud sportlastele algatustele, akadeemilistele kooridele, akadeemilisele maleklubile j. m.

Välissuhtlemise alal kulub 520 krooni rahvusvaheliste üliõpilaskondlikkude liitude liikmemaksudeks. Ülejäänud summa kasutatakse tegeliku läbikäimise korraldamiseks — ekskursioonideks, üliõpilaspäevadeks, konverentsideks, võistlusteks.

Hädavajalikumad ülesanded suudab Üliõpilaskond Ülikooli summadega täita. Sellest, võib-olla, ongi tingitud nähtus, et meie Üliõpilaskonna algatus iseseisvate tulude soetamiseks näib nõrk olevat, võrreldes mõne naabermaaga. Viimasel paaril aastal hakkab juba otsustavalt kaasa mõjuma Üliõpilaskonna rahalises majapidamises erivarade osa. Esikohal seisab siin üliõpilaskondlik toetusnädal. Toetusnädala korraldamise mõtte tekkis ühenduses algatustega haigekassa loomiseks ja esimese kahe toetusnädala tulud määratigi ainult selle idee teostamiseks. Ekslik oleks aga piirduda ainult selle ühe ülesandega, vaid Üliõpilaskonnal tuleb püüda teostada seltskonna toetusel kõik omaabi üritused, nagu korteriolude parandamine, õppevahendite kättesaadavaks tegemine, kirjastamine ja palju

muud üliõpilaste majandusliku olukorra parandamiseks ja stuudiumi hõlbustamiseks. Et seltskond Üliõpilaskonna vastu mitte täitsa külmaks ei jää, teame 1929. a. üliõpilaspäevadelt, mil vajalikud summad esimese üleskutse peale kokku tulid.

Vaevalt on loota tulevikus Ülikooli Valitsuse summade suurendamist. Erivarade tulude suurendamiseks oleme astunud alles esimesed sammud ja siin on võimalik veel palju ära teha. Täiesti sõõtis on veel üliõpilaskonna oma ettevõtete soetamine. Neis küsimustes võiksime mõndagi õppida naabermaade üliõpilaskondade majapidamisest. Kahjuks ei saa käesolevas kirjutises anda ülevaadet teiste üliõpilaskondade majapidamisest. Märgin vaid lühidalt iseloomustavamaid jooni nendest.

Helsingi Üliõpilaskonna tulude eelarves teeb riiklik toetussumma välja murdosa üldsummast, Helsingi 1930. a. eelarve on tasakaalus SMk. 3.275.000, sellest riiklikku toetust kõigest SMk. 75.000. — Suurema osa tuludest saab Üliõpilaskond kinnisvarade eksploatatsioonist. Muidugi tuleb siinjuures meeles pidada, et Helsingi Üliõpilaskond sai omale esimese üliõpilasmaja juba 1870. aastal ja teise, uue üliõpilasmaja, 1910. aastal. Üliõpilasmajad annavad ruumi reale Üliõpilaskonna oma ettevõttele ja suur osa ruume on tulusaamise otstarbel äriilistele ja muile ettevõttele välja üüritud. Nii asuvad seal teater, kino, võõrastemaja, söögimajad ja palju

ärised. Helsingi Üliõpilaskond peab end ülal peaaesjalikult kapitali tuludega.

Poola Üliõpilaskond tugeneb suurel määral seltskondlikul toetusel. On loodud erilised toetajate kogud, kes üliõpilaste heaks kokku panevad mõjuvaid summasid. Toetajate kogude abil on Poola Üliõpilaskond endale soetanud suuri ühiselumaju, oma sanatooriumi j. m. Toetajate kogude loomist hõlbustab Poolas asjaolu et intsiim-üliõpilaskonnas organisatsioon oma viilistlaskogudega on vähe ja selletõttu on suurem osa ülikooli lõpetanuist vabad kohustustest organisatsioonide vastu ja võivad teostada üliõpilaskondlikke üldettevõtteid.

Lätis tuleb erilise joonena märkida, et seal Üliõpilaskond maksustab üliõpilasi kohustusliku maksuga eriettevõtete heaks, nagu haigekassa, üliõpilasmaja j. m. See maks on viimasel aastal 4,5 latti semestris. Muidu seisab Läti Üliõpilaskonna rahaline majapidamine peaaesjalikult kui meilgi.

Leedus ei ole veel välja kujunenud kindlaid vorme rahalises majapidamises. Kasutatakse riiklikke toetusi, kuid need on juhulise iseloomuga. Ka seltskondlikkude toetuste hankimine on plaanikindlusega ja sünnib peaaesjalikult pidustuste korraldamise teel.

Võiksime õppida ja eeskujusid võtta peaaesjalikult Soomelt ja Poolalt, kuna läti üliõpilaste enesemaksustamise instituti vaevalt soovitavaks lugeda võib.

K. Muhel.

«Üliõpilaslehe» arenemiskäigust.

Kui neil päevil Tartu Üliõpilaskond peab oma III toetusnädalat, siis on üks tema organistest — „Üliõpilasleht“ pühendanud oma veerod neile küsimusile, mis ühenduses toetusnädalaga kõnealustena figureerivad. Kui eriti praegu, rida päevi, üliõpilaskonna omaabi küsimused aktuaalsetena kõiki teisi tagaplaanile nihutanud, siis on see kõigiti loomulik, et neid päevakorras seisvaid küsimusi esijärjekorras oma aja kirjas käsitletakse. Ja kerkivad päevakorda teislaadi küsimused — jällegi on „Üliõpilasleht“ see vahend, koht, kus neid arutletakse, nende poolt — vastu kõneldakse, vaieldakse ja kokku lepatakse.

Aga ometi ei teeni „Üliõpilasleht“ üksi vahendina, ta on ka otstarve omaette. Kui Üliõpilaskonna põhikiri kõneleb teises pügalas Üliõpilaskonna eesmärgist ja ülesandeist, siis nimetatakse seal kahte ala — vaimline ja majanduslik. Niihästi mõlemi ülesande teostamisel on meie häälekandja vahendiks, ent vaimliste ürituste loetlemisel tuleb kindlasti esijoones meelde „Üliõpilasleht“ — „Üliõpilasleht“ kui otstarve iseendas.

Tõsi küll, enam kui sageli on „Üliõpilasleht“ vahendiks nende mitmekesiste küsimuste käsitlemisel, mis ikka ja jälle üliõpilaskonnal päevakorda tulevad ja päevakorras seisavad, kuid olgem otsekohesed — oma teise sihi täielikku või osalistki unustamist julgeb vaevalt keegi ette heitma tulla.

Täna, kus pea igal leheküljel puudutatakse meie ühiseid ettevõtteid, täna lubatagu sellest ühistest ettevõtetest kõnelejast, ühest sellest ühistest ettevõtetest endast kõnelda.

„Üliõpilaslehe“ algaastat nooterib aastaarv 1914. „Üliõpilaste Leht“ — Eesti edumeeliste üliõpilaste häälekandja — sellisena tuletueritult nägi eesti üliõpilaste ajakirja esimene number üle kahe-

trükipoognalises suures mainitud aasta jaanuaris ilmavalgust. „Üliõpilaste Lehe“ sünniloost loeme:

Esimese tõuke „Üliõpilaste Lehe“ asutamiseks andis arvatavasti Soome Üliõpilaste häälekandja asutamine (Ylioppilaslehti). Nimetatud häälekandja esimene n. ilmus 18. jaanuaril 1913 a. Pea pääle selle ilmus „Postimehes“ (nr. 25 1913 a.) V. Ernits'i sulest Soome Üliõpilaste häälekandja arvustus, märkusega, et ka meiegi Eesti tuhandeni tõusev üliõpilaskond häälekandjat tarvitseb, kuid et meie veel küpsema, kasvama peame... Pääle selle ilmus ka „Peterburi Teatajas“ kirjutus Üliõpilaste häälekandja asutamise asjus. Märtsi algusel tõstis Dr. O. Kallas Eesti Üliõpilaste Seltsis üliõpilaste häälekandja küsimuse päevakorrale, annetas eelkuludeks 10 rbl. ja kohustas ennast esimese numbril ilmumisel selle eest 5 rbl. maksma. Seltsi poolt valiti eeltöödeks toimikond, kes häälekandja asutamise asjus väljaandmise juhtnõõrid välja töötas ja kõigi Tartu Eesti Üliõpilaste organisatsioonidele läbiharutamiseks kätte saatis. Tartu üliõpilaskonna organisatsioonide edustajate omavahelisel läbirääkimisel 20. III. 13. leiti, et Eesti Üliõpilaste ühise häälekandja asutamine tarvilik on, et ühist pinda ja võimalusi väljaandmiseks leidub. Häälekandja ilmumiskoht pidi Tartu olema¹⁾

Toimetuse moodustamisel lähtuti seisukohast, et selles esindatud oleksid kõik kolm selleaegset voolu üliõpilaskonnas — E.Ü.S., Ühendus oma ringkonnaga ja korporatsioonid. Sellest põhimõttest peeti kogu „Üliõpilaste Lehe“ ilmumisaja kestel kinni, kusjuures isiklik koosseis üsna tihti vaheldus. Lehe väljaandjana ja vastutava toimetajana figureeris kolme aasta kestel Villem Grünthal. Ilmuma hakkavas ajakirjas käsitletavaid küsimusi fikseeriti järgmiselt:

1. Juhtkirjad, Eesti üliõpilaste pa-leused ja nende tegevuse juhtmõtted, kultuurapüüded, teaduslike huvide süvendamine ja tähelepaneku juhtimine meie oma elu teadusliku uurimise ja valgustamise pääle, ühistunde elustamine, organiseerimise püüded jne.“ 2. „Üliõpilaste kirjanduslikkudesse ja kunstilistesse huvidesse puutuvad küsimused.“ 3. „Teated Eesti üliõpilaste elust; organisatsioonid, nende tegevus, küsimuslehed, kõned, kirjanduslik tegevus, osavõtmine kultuuri püüetest, üliõpilaste majanduslik seisukord, töövõimalused, tegevuse

ala pärast õppimise lõpetamist, iseäranis kodumaal jne.“. 4. „Väljamaade üliõpilaste elu-olu“. 5. „Teated kõrgemate koolide kohta Vene- ja väljamaal“¹⁾.

Lugedes „Üliõpilaste Lehe“ aastakäike näeme, et kõiki neid küsimusi on püütud puudutada. Rahvusküsimus on tihti kõne all, eesti üliõpilaste püüetest ja sih-tidest on pidevalt juttu, vaieldakse üliõpilasorganiseerumise mooduse ja sellega kaasaskäivate probleemide üle — asi, millest hilisemal ajal muide kahjuks liiga palju kõneldud! Eriline rõhk aga langeb rohkete ja üksikasjaliste teadete andmisele eesti üliõpilaste ja nende organisatsioonide eluavaldisist ning püüetest. Me mõistame, kui võrd väärtuslikud olid need teated ajal, mil eesti soost akadeemiline pere oli laiali paisatud üle laia Venemaa, ajal, mil eesti akadeemilise pere üksikliikmete ja organisatsioonide üksteise tundmine ja informatsiooni omandamine üksteise kohta suure tähtsuse omas. Selles mõttes oli ka eriti väärtuslik „Üliõpilaste Lehega“ 1915. a. kaasa antud „Eesti Üliõpilaste ja vilistlaste üldine Nimekiri.“

Kolme aasta kestel, 1914—1916, ilmus „Üliõpilaste Leht“ 8 numbrit aastas (neist osa kaksiknumbritena). 1916. a. lõpupoole hakkavad eriti tundma andma maailmasõjaga kaasaskäivad raskused — sisult jätab leht paljugi soovida; 1916. a. viimne number ilmub alles järgneva aasta algul ja jääb ühtlasi viimaseks. Maailmasõja lõpupäevad, revolutsioon, raske okupatsiooniaeg ja vabadsõda loovad olukorra, kus üliõpilasil oma häälekandja väljaandmine vaevalt üldse kõne alla tulla saab.

Eesti ülikooli ellukutsumisel loodud üliõpilaste Asemikkude Kogu hakkab jällegi mõtlema üliõpilaskonna ajakirja väljaandmisele. Tegelikkuude sammudeni jõutakse siiski alles Üliõpilaskonna Ajutise Keskesituse päevil, ja

1) „Üliõpilaste Leht“ nr. 1, 1914, lk. 1—2.

1) „Üliõpilaste Leht“ nr. 1, 1914, lk. 1.

oktoobris 1920 ilmus „Üliõpilaste Lehe“ järglase „Üliõpilastelehe“ esimene number. Vastutavaks toimetajaks oli Peeter Treiberg ja toimetuse liikmeteks Ann Tamm, Damasius Treude ja Joosep Teinman, kes viimane eriti teha püüdis, mis teha võis, et kuidagi „Üliõpilastelehele“ hinge sisse ajada ja sees hoida. See oli aga vägagi raske ja tänamatu töö. Üliõpilaskonnas puudus igasugune ühistunne, arusaamine ühte perre kuuluvusest ja loomulikult ei suutnud säärane ühise ettevõtte mõeldud asi kuigi suuri hulki kaasa tõmmata. Teiseks kujunes „Üliõpilasteleht“ liiga ühekülgses — 1920. a. ilmunud numbreid (arvult 3) täidavad pea tervena kirjutised üliõpilaskonna loomise mooduse kohta ja teised selleaegsed aktuaalsed küsimused. „Üliõpilasteleht“ laskus pinnale, kus ta vaid vahendina eksisteeris — kui otsustarbest, sihist iseendast võis vaevalt kõnelda. Ja täieliku õigustuse selliseks kujunemiseks andis „Üliõpilasteleht“ ise — nagu alltoodud tsitaadist näha.

„Praegusel kujul väljatullestahab „Üliõpilasteleht“ olla vahendiks üliõpilaste ühinemisel ja üliõpilaskonna kujunemisel ning ta ülesandeks on lahendada neid küsimusi, mis viimase arenemiskäik esile toob. Ta ei ole iseendas mingisugune siht, vaid ta vastaku kõigi üliõpilaste tarvetele ja tema ilme määratakse olgu nende talitused ja nõuded, mis aeg ühes toob.“¹⁾ — Säärane ilme määritlemine oli kahtlemata liiga kitsas.

1921. a. jätkub „Üliõpilastelehe“ ilmumine. Tullakse jällegi tagasi 1914. a. „Üliõpilaste Lehe“ poolt märgitud ajakirja laadi juurde, kusjuures veel lisana mainitakse, et omavahelisi tülisid „Üliõpilasteleht“ ei käsitle. 1921. a. esimene number sai alles ilmuda mai algul, sest vahepeal vaieldi, missuguseid sihte „Üliõpilasteleht“ taotlema peab. Karl Peterson'i toimetusel hakkas leht ilmuma kaks korda kuus — ka semestri vaheajal. Majanduslikult oli olukord õige raske, tellimiste hankimine edenes visalt ja suurte jõupingus-

tustega suudeti kuidagi aasta lõpuni 16 nr. nr. välja anda. Hoopis viletsaks muutus aga olukord järgneval, 1922. aastal. Ainult viis nr. nr. suudeti trükkida ja nendegi minek oli minimaalne. Märkimisväärne on, et sel aastal esmakordselt anti välja „Üliõpilastelehe“ erinumber ja nimelt Tartu Soome-Eesti Üliõpilasklubi (praegune Hõimuklubi) toimetusel — nii siis „Üliõpilastelehe“ esimene samm erinumbrite seerias oli pühendatud hõimuküsimusele — hõimuaate sõpradele pessimistidele asi, mida meelde tuleb tuletada maksab!

1923. a. asus „Üliõpilasteleht“ toimetama uus toimetus R. Jannono juhtimisel. Asutakse tööle suurte lootustega. „Ei saa ikkagi omale ettekujutada Eesti üliõpilastele arenemist ilma otsekohese häälekandjata ja meie üliõpilaspere on nii suur, et ühte ajakirja jõuaks üleval pidada. Siin on tarvis ainult järjest õhutada, käed küljes hoida, et vastuvõtlikku pinda ja poolehoidu võita.“²⁾ Asi hakkab tõepoolest arenema ja 1923. a. omandab „Üliõpilasteleht“ ilme (seda muide ka väliselt), millisena väheste kõikumiste ja muudatustega ta käesoleva ajani ilmunud.

1924. a. algul asub peatoimetaja kohale Aug. Oinas, loovutades teise semestri teisel poolel koha R. Jannole. Teiskordselt ilmub „Üliõpilastelehe“ erinumber nr. 3/4, 1924, selle väljaandjaks on vastselt-asutatud Akadeemiline Kirjandusühing. Eelmise aasta eeskujul ilmub 13 nr. nr., milline numbrite arv praegugi aastakäigus ette nähtud.

1925. a. väärib märkimist rohke erinumbrite arv. Eriliselt aktiivne on Akadeemiline Kirjandusühing. Eelmisel aastal erinumbri väljaannud ja juba järgneva aasta esimene number ilmub jällegi sama ühingu toimetatuna. 6. apr. 1925. a. on õieti märkimisväärne daatum, esimesena annab üks intiimorgidest — Eesti Üliõpilaste Selts oma erinumbri välja (erinumbri väljaandmine oli ühenduses Seltsi 55. aastapäevaga). Mõni nädal

hiljem ilmub II hõimunumber. Samal aastal ilmuvad 5. aastapäeva numbritena EÜS. Veljesto ja Eesti Üliõpilaste Karskusühenduse erinumber. Rohke erinumbrite seeria 1925. aastal lõpetab ÜS. Raimla oma erinumbriga (detsembris). Tähendagu veel siinkohal, et ÜS. Raimla kolmeaastase organisatsioonina raske ülesande — erinumbri väljaandmise väga hästi sooritas. Kogu 1925. a. oli „Üliõpilastelehe“ peatoimetajaks August Tamm.

1926. aastal saab peatoimetajaks Vilmar Adams, kes sel kohal kaks aastat püsib, olles hiljem (1928) veel terve aasta toimetuse sekretär — „Üliõpilastelehe“ toimetuses töötamise kestvuse rekord on seega praegu V. Adams'i käes! Märtsis ilmus III hõimunumber. Suvel 1926. a. Tartus peetud 3. üleilmlise üliõpilaste karskus-kongr. märkis „Üliõpilasteleht“ erinumbri väljaandmisega. Samal aastal ilmusid veel Akadeemilise Usuteaduse Seltsi ja EÜS. Ühenduse (20. aastapäevaks) erinumber.

1927. a. tehakse esimene katse välja anda erinumber teatud maa (rsp. maade) kohta ja selleks osutuvad Skandinaavia maad, milliste kohta toimetusel oli korda läinud kirjutisi hankida. Ka SELL V konverentsi ajaks ilmus „Üliõpilastelehe“ number, mis vastava kaanel leiduva märkuse järgi seks puhuks pühendatud; puhtal kujul ta siiski SELL maade erinumbrit endast ei kujuta. 1927. a. esimest ja kuni praeguseni ka viimast erinumbrit andis välja üks naisüliõpilaste-organisatsioonidest — Eesti Naisüliõpilaste Selts (15. aastapäevaks).

1928. a. teisest numbrist alates kirjutab „Üliõpilastelehe“ peatoimetajana alla Eduard Roos, viibides sel kohal kogu 1928. a. ja 1929. a. algupoolel. 1928. a. aprillis ilmub Poola erinumber — teise katsena teatud maast ja selle üliõpilaselust ülevaadet pakkuda. Akadeemilistest ühingutest andis 1928. a. erinumbri välja Ak. Ühis-tegevuse Selts ja intiimorganisatsioonest korp! Ugala (oma 15. aastapäevaks). — 1928. a. kerkis üles küsimus, kuidas toimetuse

1) „Üliõpilasteleht“ nr. 1, 1920., lk. 2.

2) „Üliõpilasteleht“ nr. 1, 1923, lk. 1.

töös enam stabiilsust ja pidevust saavutada. Iga-aastane Edustuse vahelduv koosseis toob ka igal aastal uue toimetuse, pea alati täiesti uues isiklikus koosseisus. Ajakirjale on see kahtlemata halb. Leiti pääsetee selles, et otsustati tegevtoimetajat (toimetuse sekretäri) valida väljastpoolt Edustust, milline seisukoht Edustuses läbi läks. Praegu tuleb kuuldavale hääli, et ka teistes üliõpilaskonna ametites peaksid isikud töötama kauemat aega, et seega paremaid tagajärgi saavutada. „Üliõpilaslehel on see praegu võimalik.

1929. a. on erinumbrite poolest vaene. Ilmusid vaid järjekordne hõimunumber (Soome Eesti Üliõpilaspäeviks) ja aasta lõpuks korp! Sakala erinumber (org-i 20. aastapäevaks). Uue Edustuse ametisse asumisel sai peatoimetajaks Juhan Libe, töötades sel kohal 1930. a. kevadeni.

1930. a. kevadsemestri algul ilmus EÜS. Veljesto II erinumber (10. aastapäevaks) ja aprillis Eesti Üliõpilaste Seltsi suurekaustaline erinumber (Seltsi 60. aastapäevaks)

vaks) — kõige suurem „Üliõpilaslehe“ number üldse.

IX Edustuse tõhe hakkamisel valiti peatoimetajaks praegune toimetuse juht Erich Siil. 1930. a. sügissemestril — V Soome-Eesti Üliõpilaspäeviks ilmus V Hõimunumber. Novembri algul andis korp! Vironia oma erinumbri välja (org-i 30. aastapäevaks). Umbes ühel ajal Vironia erinumbri riga ilmus Eesti Üliõpilaste Karskusühenduse II erinumber (10. aastapäevaks). —

Nagu ülaltoodust nähtub, on juba rida aastaid kasutatud „Üliõpilaslehte“ erinumbrite väljaandmiseks — mainime seda kindlasti hüvena. Vaevalt jätkuks üksikuil org-el majanduslikku jõukust, et oma suuremail tähtpäevil kirjutada erialbumeid, teiseks jääksid sääraseid albumid nende avaldamise korral vähe tuntuiks. „Üliõpilaslehe“ veergudel aga pääsevad üksikud org-id kõnelema laiemale üldsusele — ja see on tingimata tähtis. Teisest küljest võib „Üliõpilasleht“ erinumbritega kõigiti rahul olla — kui kunagi küsitakse „Üliõpilaslehe“

parimaid saavutisi, siis osutagem kindlasti erinumbrile, nad on seda väärt. —

Oleme heitnud põgusa pilgu „Üliõpilaslehe“ käidud teele. Ei o'le see tee kerge olnud. Suuremaid muresid on tekitanud majanduslikud küsimused — ja seda pea alati, vahest üsna ähvardaval kujul. Tõsi küll, vahest otsigem süüdlasi majanduslikes raskusis neis, kes „Üliõpilaslehte“ teinud, kuid ärgem olgem ka siin liiga ülekohtused. Enamik neist on oma parema arusaamisega ja hea tahtega asja juures olnud ja see on loonud olukorra, et „Üliõpilaslehe“ ilmumise katkestamine päevakorda kerkinud pole. Hoopis vastuoksa, eriti praegu võib „Üliõpilasleht“ kindlamini, kui kunagi varem tulevikku vaadata. Lõpuks veel üks soov. Seisku „Üliõpilasleht“ alati terve üliõpilaskonna teenistuses — juhtigu teda kõikide rühmituste esindajad. „Üliõpilaslehe“ üksiku kildkonna kätte sattumisest on meil liigagi valusaid kogemusi, sääraseid õige teelt kõrvalekaldumisi enam esineda ei tohi!

B. Karro.

Läti Naiskorporatsioonide Presiidium-Konvendi koori kontsert.

Vanemuises 20. veebruaril.

Läti akadeemilise naiskoori külaskäik andis hea tunnistuse koorilaulu lugupeetavusest naaberrahva üliõpilasperes, akadeemilises ringkonnas. Kui meie ülikooli ringkonnas näib valitsevat koorilaulu alal kahandamise ja isegi likvideerimisi suundav tendents, siis Lätis võib hoopis vastupidist nähtust konstateerida.

Rõõm oli külalisi vastu võtta ja nende ilusat laulu nautida.

Läti Naiskorporatsioonide Presiidium-Konvendi koor (nii keerukas ja kõlarikas on tõepoolest ta nimi) koosneb võrdlemisi heast häälematerjalist, mis eeldab koorile edukat tulevikku. Vaatamata lühikesele, kahe aastasele tegevuskestvusele on ta suutnud saavutada kindla distsipliini ja häälelise tasakaalu ning kujunenud õige perekaks üksusks. Lauljad jälgisid kontserdil oma energilist juhti tähelepanuvääriva korrektsusega, andes tunnistuse vajalikust kontaktist ning ilmutades arenenud koori tunnuseid. Tõl-

gitsus oli kõigiti loomulik ja usutavalt kunstiküps. Ainult dünaamilises nüansseerimises valitses tunduv monotoonus — kogu õhtu kestel lauldi ainuõigustatult mezzo forte ja forte piiris. (Kunstiline ettekanne aga tingib dünaamiliselt varjundirohket käsitlust.) Nii kujunes mõnegi laulu ettekanne vaid hoogsaks mitmehäälseks Cantuseks ja tekitas ka sellisena publikuks rõõmusädemeid.

Õhtu meelepäraseks vahelduseks oli solisti stud. Vilma Berhšini soololaul. Iuhääline neiu oma südameidvõitva ja meelikõitva esinemisega tekitas publikus üldise sümfaafia. Lauljal on head eeldused kujuneda läti laulukunstnikkudenaispersesindajaks.

Mis puutub kontserdi repertuaari, siis tuleb nentida, et see oli kõigiti laitmatu ja ajakohane. Kava enamik oli rajatud Em. Melngailise lauludele. Üldiselt esiatki ilus läbilõige läti kooriliteratuurist. Meeldivaks üllatuseks oli eesti laulude kaunis puhas eesti-

keelne ja tõlgitsuselt huvipakkuv esitus — A. Kapi „Lumehelbeke“ koorilt ja K. Türrpu „Igatsus“ solistilt.

Koorijuht Theodor Kalnin ilmutas ladusa juhtimistehnika ja osava interpreeterija võimeid koorivalitsemisel tähelepanu vääriva edukusega.

Lisapalu ja kordamisi nõuti kui koorilt nii ka solistilt.

Külalist olid kontserdil tervitama tulnud meie Üliõpilaskonna juhatus, üliõpilassegakoori, akadeemilise meeskoori, korporatsioonide liidu ja kohaliku läti akadeemilise organisatsiooni esindajad, kes oma kõnedes toonitasid peaasjalikult laulu siduvast, lähendavast mõjust vastastikkude kontsertreisude kaudu ning andsid koorile üle heanaaberlikkuse ja kunstihinnangu tunnustuseks pärjad ja lilled.

Kontsert jättis üldiselt naudingrohke mulje ja jälleägemist igatseva tundmuse.

R. Rõtsing.

„Üliõpilaslehe“ toimetuse ja talituse kõnetunnid on teisip. ja laupäeval kl. 15—16 (Üliõpilasmaja III k.).

I. S. S. — Rahvusvaheline Üliõpilas-Omaabi.

International Student Service'i idee on pärit anglo-saksi kristliksootsiaalsest mõtteilmast, mis näeb ligemise avitamises ning teenimises isiku tõsist otstarvet ja haridust

Lähtekohaks olevat abivalmis olekut kõige paremini väljendab selle asutise esimene nimi „European Student Relief“, millena ta asutati otse pärast sõda Üliõpilaste Kristliku Ilmaliidu (World Student Christian Federation'i) ringkondade poolt sõjaskannatanud rahvaste kasvava intelligentsi toetamiseks. Sellena, „ameerika onu“ nime all, I. S. S. abistas omal ajal meigi üliõpilaskonda, organiseerides 43 tuh. šv. frangiliste kuludega priilõunaid Ühiselumajas. Sellest esimesest ajajärgust on pärit ka 35 tuh. üliõpilase igapäevane toitmine suure vene näljahäda ajal.

Ka nüüd, kus see organisatsioon „Relief“ mõiste on vahetanud „Service'iga“, suur osa tema tegevusest on suunatud otseselt puudustkannatavate üliõpilashulkade avitamisele. I. S. S. praegused suuremad tegevusväljad on Bulgaarias ja Wales'is ning Pariisi nälgivate juudi üliõpilaste keskel. See on hoopis sündamlik humaniteet, mis iseloomustab I. S. S.'i tegevust: ei küsita ilmavaate, raassi ega rahvuse järgi, vaid ainult: „Kas vajate abi?“ Ja avitatakse!

* * *

I. S. S. on organisatsioon liikmeteta. Tema organisatoorne ülesehitus on väga omapärane ja võib tunduda võõristavgi neile, kes ei tunne tema saamislugu.

Nagu öeldud, Kristlik Üliõpilaste Ilmaliiit oli I. S. S.'i loojaks ja määras pikemat aegu tema nõukokku

11 liiget, kuna C. I. E. lisandas 2, katoliiklised üliõpilased ühe ning juudid samapalju

I. S. S.'i suund kui siht arenes aga varsti K. Ü. I. nii kaugele, et sai vajalikuks tema autonoomne organiseerimine. Nii on I. S. S. etableeritud šveitsi tsiviilkoodeksi alusel juriidilisena isikuna alalise asukohaga Genfis Organisatsiooni töö teostub n. n. patroonide ülevaatusel, kelleks praegu muuseas on tšehhi president Masaryk, jaapani minister Adatci, suur inglise poliitik viscount Cecil of Chelwood, professor Albert Einstein, prantsuse end president Painlevé j. t. Need patroonid ei ole mitte ainult nimeliselt I. S. S. kõrgemaks juhtkonnaks, vaid tegelikultki aitavad tema programmi realiseerida.

Patroonide kõrval juriidiliselt I. S. S.'i kõrgemaks võimuk on Nõukogu, mis koosneb 15 kuni 24 liikmeni, ja mis ise omale valib järglased. See omapärane autoperpetueeriv kogu koosneb peamiselt tuntumatest ülikooli ja üliõpilaskonna jõududest ning astub kolm korda aastas kokku nõupidamisteks

Nõukogu valib ka ametnikud (esimehe, abiesimehe, laekuri ning peasekretäri), kes on vastutavad teostamistöö eest, kuna tegeliku ja tehnilise töö teeb I. S. S.'i sekretariaat oma kahe osakonnaga (Vaimne Ühistöö ning Ülikooli Reform) Genfis ja ühe osakonnaga Dresdenis (Omaabi ja Ühistegevus).

I. S. S.'i esindajateks eri maadel on esmalt „kaasatõttavad komiteed“, mis kord ellu kutsutud Genfi sekretariaadi poolt ise endid täiendavad ja perpetueeruvad, ning teisel „kirjavahetajad liikmed“, kes

aitavad kaasa organisatsiooni ideaalide teostamisel omal kodumaal. Hiljuti on veel ellu kutsutud „I. S. S.'i sõprade“ institutsioon, kellel pole suuri kohustusi, vaid saavad ainult jooksvat informatsiooni organisatsiooni tööst.

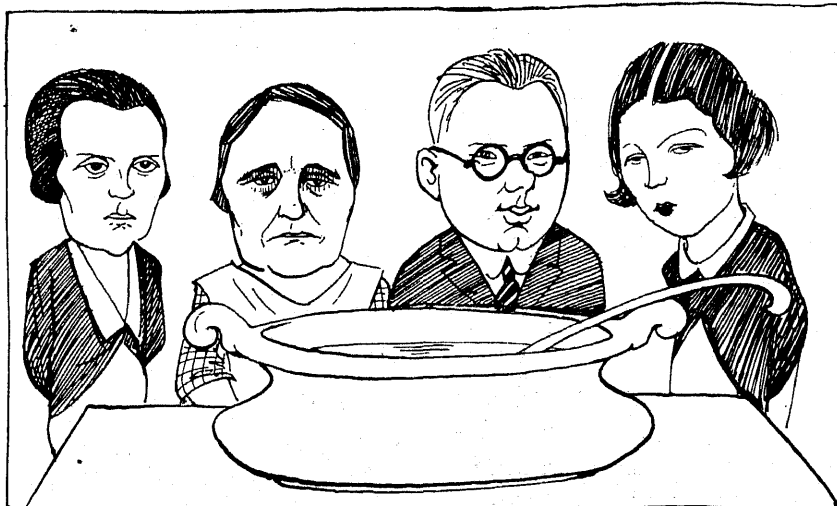
Peamiselt informatiivse karakteriga on ka I. S. S.'i konverentsid, mida peetakse iga suvi mitmesaja eri maa esindaja osavõtul. Vaimukad ning energilised juhid on osanud nendest konverentsidest teha tõelisi rahvusvahelise erksama nooruse kogunispaike üliõpilas- ja ülikooliküsimuste arutlemiseks. Eriti märgitav on, et I. S. S. on osanud jääda väljaspoole poliitikat, mis on mürgitanud muidu pea kõikide rahvusvaheliste üliõpilasorganisatsioonide töö.

Samas positiivses suunas, nagu I. S. S. üldse, töötab ka tema häälekandja „Vox Studentium“ See 8 aastakäiku ilmuv kolmekeelne (inglise, prantsuse, saksa) üliõpilasajakiri oleks väärt, et teda tuntaks meilgi enam, kui see kahjuks on olnud seni. „Vox Studentium“ ilmub Genfis ja tema praeguseks toimetajaks on tuntud india rahvuslase dr. Datta inglasest abikaasa.

I. S. S. töötab „rahvusvahelises üliõpilaslikus üksmeeles, aidates kõikjal, kus ülikooli-elu on varisenud majanduslikkude või muude raskuste survel; arendades oma-abi ja ühistegevust asjatundliku juhatause abil seks, et teha akadeemilist haridust kättesaadavaks võimalikult kõikidele klassidele; hävitades vaenulikkust, mis ikka alles killustab ülikoolielu poliitilistesse, usulistesse ning tõulistesse leeridesse, aidates kaasa eri rahvuste tõrkestemõistmisele; püüdes ehitada ülikooli orgaaniliselt rahvuste elusse ja arendada neist tõelisi vaimse elu keskkohi, mis oleksid tihedalt seotud rahvusvahelise, majandusliku ja ühiskondliku eluga.“

See on I. S. S.'i enda valandatud programm ja kõrvalseisja peab tunnistama, et ta ses suunas vapraalt on edasi sammunud. Tema viinastest tulduritustest olgu ainult mainitud üliõpilaslike lepituskonverentsid sakslaste ning prantslaste, Vaikse Ookeani vaenuliste riivajate jaapanlaste ning ameeriklaste vahel, Kremsi suurt juudiküsimuse uurimiskongressi — ja kui siia juurde lisada otsekohene avitamistöö kõigil viiel kontinendil, Genfi ja Dresdeni organisatsioonide ning informatiivsete keskkohade laiaulatuslik tegevus: siis peab küll tunnistama, et I. S. S. on õigustatud ennast pidama uueks „Ülikooli Liikumiseks“, nagu seda valandas tema energiline peasekretär dr. Kotschnig suvisel Oxfordi konverentsil.

Ilmar: Tõnisson.



Üliõpilaskonna majanduskindral, välejalgsed ettekandjad-näitsikud ja kogenud pliidiaäres askeldaja.

Akadeemiline Kooperatiiv akadeemilise pere majandusettevõttena.

Pärastsõjaaegne majanduslikkude küsimuste esirinda tõus ja selle sageli diktaatorlik võim sundis üliõpilasi elavalt suhtuma majanduslikkudesse küsimustesse Seda rohkem, et nüüdsed üliõpilased tulid kihtest, kelle majanduslik olukord tunduvalt kitsam ennesõjaaegsest. Tekkis tarve üliõpilasele korraldamiseks. Teadmine, et akadeemilisel noorsool oma otstarbekohase ja ratsionaalse majapidamisega tuleb täita osa üldises majanduslikus organismis, sai akadeemilise pere majandusliku isetegevuse laiemaks vaimseks kandepinnaks. Eeltoodule seltsis veel tegelik tarvidus akadeemilise pere nõuetele vastava kauba valiku koondamiseks ja kättesaadavaks tegemiseks. Kahtlemata oli mõnevõrra oma korralduse ja ühisaktiiviteedi toetusmõte.

Nii juba 1923. a. kõneles H. Kukk üliõpilaskonna oma kaupluse, mis aitaks kaasa üliõpilaste majandusliku korraldusele ja üliõpilaspere isetegevusele, loomise vajadusest. Samal ajal oli küsimus kõne all Akadeemilises Ühistegevuse Seltsis. 1925. a. töötati Akadeemilise Ühisteg. Seltsi poolt välja põhikirj, mis täiendatult leidis Üliõpilaskonna vastuvõttu. Kuid tegelik teostus jäi soiku. 1929. a. tõusis küsimus uuesti elavalt Akadeemilise Ühistegevuse Seltsi päevakorda. Nüüd juba päris konkreetset. Otsustati asuda oma äri avamisele ühistegelisel alusel, seks kaasa tõmmates peale üliõpilaspere ülikooli õppejõude ja vilistlaskonda. Akadeemilise Ühistegevuse Seltsi poolt kutsuti kokku asutamise koosseis 21. apr. 1929. a., millest võttis osa ülikooli õppejõude majandustegelasi, vilistlasi ja kaasvõitlejaid, eesotsas ülikooli juhtivate tegelastega. Valiti põhikirja väljatöötamiseks komisjon koosseisus: prof. H. Koppel, vil! A. Maaser ja ksv! ksv! Th. Enders, O. Leesment, A. Treufeldt ja E. Kull. Järgmisel asutamiskoosseis võeti vastu põhikirj ning valiti ajutine juhatus (O. Mänd, H. Evert, A. Treufeldt, T. Enders ja E. Kull.) ja nõukogu (A. Maaser, Dr E. Fählmann, ksv!! Johanson, K. Pikkat, K. Peda, K. Mihkla, R. Paldi). Otsustati asuda oma raamatu- ja kirjutusmaterjali kaupluse avamisele juba järgmise aasta sügisel. Asuti kohe seks vajalikkude eeltööde tegemisele ning sept. 1929. a. võis kauplus avada tegevust Jaani t. 7, kus ta püsis kuni tänaseni. Ärijuhiks on algusest peale olnud E. Kull.

Algas elav liikmete kogumine. Usaldusmehed organisatsioonides tegid tubli töö. Täies koosseisus teatasid oma liikmeks astumise eest Besti Naisüliõpilaste Selts, korp! Fraternitas Estica, korp! Filiae Patriae, ning enamik Besti Üliõpilaste Seltsi, ÜS. Liivika, korp! Viironia ja korp! Indla perest.

Erakorraliseks peakoosseisuks 1. nov. tõusis Kooperatiivi liikmete arv üle 600. Kooperatiivi tegevuses võib märkida 3 alljärgnevat põhisuunda:

1) Kooperatiivi äri ja üldise tegevuse arendamine ning süvendamine,

2) Kooperatiivile õigusliku seisukorra ja tunnustuse saavutamise ärilmas ja tarvitajaskonnas,

3) Ennenimetatud eelduste ärakasutamine akadeemilise pere majandusliku korraldamiseks ja soodustamiseks.

I. Äritegevuse arendamisel on eeskätt lähtunud akadeemiliste asutiste, organisatsioonide ja akadeemilise pere nõuete rahuldamise seisukohalt, kuid peale akadeemilise pere tarvete on püütud Kooperatiivi tegevust ja äri korraldada nii, et see rahuldaks üldse kogu raamatukaupluse ja kirjutustarvete kaupluse tarvitajatest enamikku, s. t. Akadeemiline Kooperatiiv peab kujunema äriks kogu Tartule ja väljaspoolegi.

Sellekohaselt on mitmekesistatud kaupade sortimenti, vastavalt meie majanduslikule võimalusele ja Kooperatiivi tarvitajaskonna nõuetele. Nii on läinud aasta kestel peale raamatu ja kirjutusmaterjali avatud uuel:

- 1) kirjutusmasinade müük,
- 2) raamatupidamise kaartsüsteem ACME esindus,
- 3) Ed. Taska kaunist. nahatööd ja kunstköidete ainesindus Tartus,
- 4) Eesti Punase Risti nahktööde ladu,
- 5) nõuetele vastav bürootarvete valik jne.

Eriti vääriks vahest mainimist aianuke omasarnane kodukäsitöö osakond Kooperatiivi juures, millega on püütud kaasa aidata meie kodukäsitöö levimisele ja propageerimisele. L/a esines Kooperatiiv Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi näitusel puule maalitud rahvariiete mudelitega, saades seal II auhinna.

Kogusummas tõuseb praegu Akadeemilise Kooperatiivi kirjutusmaterjaliosakondade arv ligi 1500-ni ja raamatute valik 2500 nimeni.

Kooperatiivi juures avatud kodu- ja välismaa ajalehete tellimiste vastuvõtmine on leidnud elavat tarvitamist ülikooli, omavalitsuste ja teiste asutiste, organisatsioonide poolt. Ka on Kooperatiivi juures 12 ajakirja üksiknumbrite müük.

II. Omase tegevuses ja ärilises läbikäimises on Akadeemilisel Kooperatiivil korda läinud saavutada täit tuntuust kodumaa ja enamikus välismaal. Raskemaks küsimuseks on vahakord



Akadeemilise Kooperatiivi endise ja praeguse juhatus liikmeid.

Saksa Börsenverein der Deutschen Buchhändler'iga, kes mitmesuguste meile võõra ja kitsa omahuviliste kaalutluste mõjustusel asub seisukohal, et Akadeemilist Kooperatiivi, kui ühistegelisel ettevõtet, ei saa tunnustada äriks, kellel oleks õigus üldse saada saksa raamatuid ja tavalist jällemüüjatele antavat hinnalaadust.

Viimane mitte millegagi põhjustatud ja otsitud nende seisukoht on tunduvalt pidurdanud Kooperatiivi äritegevuse arendamist, ja ei ole vaatamata ministriumite ja diplomaatide astunud sammudel seni soovitud tagajärgi olnud. Nii on see praegu veel lõplikult lahendamata küsimus, millele Kooperatiivi juhatus ka lähemal ajal lahendust loodab leida.

Akadeemilise pere majanduselus on Kooperatiiv kaasa aidanud

1) Vajaliku kauba, silmas pidades eriti üliõpilaste nõudeid, muretsemisega ja nende hindade reguleerimisega.

2) Soodustuste hankimisega mitmesugustelt äridelt.

3) Andes liikmetele raamatult hinnalaadust 10%.

4) Asudes Üliõpilaskonnalt saadud summadega Ülikooli õperaamatute kirjastamisele. Nii ilmus läinud aastal: Bonfante — „Rooma õiguse ajalugu“ ja praegu trükkis E. Kilksõn'i „Füüsika praktilised tööd Tartu Ülikoolis“. Praegu on koostamisel pikemaajalisem kirjastuskava, mis võimaldaks lähema 3—5 a. jooksul vajalikkude õperaamatute ilmumist.

5) Koondades oma pealattu loengute paljundusi ning Üliõpilaskonna ja akadeemiliste seltside väljaandeid, kus need on hõlpsalt kättesaadavad tarvitajaskonnale. Kooperatiivi pealaos olevate väljaannete arv ulatub praegu ligi 50.

Kooperatiivi ärilise läbikäigule liginedes ei saa seda vaadata lahus üldisest majanduslikust surutisest, mille

tõttu asutised, kui ka üksik ostja oma ostusid tunduvalt on sunnitud koon-dama, ja mis kahtlemata ei ole mõju avaldamata jätnud ka Koopera-tiivile. Lähimüügi langust konstateeritakse isegi simele järgu tarbeainete, nagu toiduainete juures.

Peale selle on mõjutanud lähimüügi summat eelpool nimetatud saksa raamatuturu lahendamatus.

Seetõttu ei ole küll Kooperatiivi läbi-müük tõusnud soovitud kõrguseni, kuid siiski võime märkida, et Kooperatiivi tegevus eelmise aastaga võrrelda oleval kuuldel järjekindlat tõusu tendentsi näitab.

Nii võrrelda oleval kuuldel — tõus keskmiselt 25%; üksikuil kuul üle 100%.

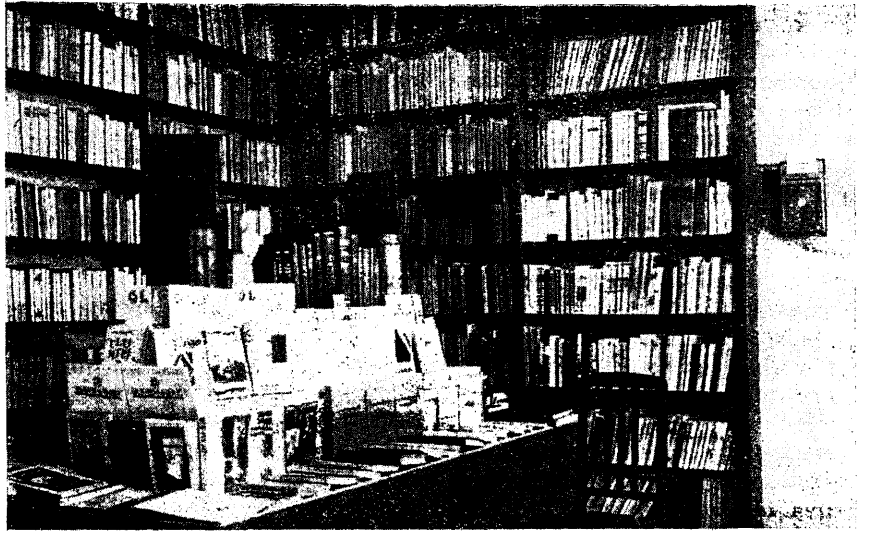
Kogusummas on 1930. aastal läbi-käik olnud 27000 kr

Liikmete arv 1930. a. lõpul ulatub 605-ni

Oma kauba ringkäik 2,8.

Üldtegevuses on Akadeemiline Koo-peratiiv koos teiste Tartu ühistegeliste asutistega osa võtnud tegusalt Tartu ühistegelise nõukogu ja Eesti Kirjast. ja Rmtkp. ühingu tegevusest, üleilmise ühistegevuse päeva ja I tarvitajate nädala korraldustöödest ja jõudumööda kaasa aidanud korraldatud kirjandus-nädalal.

Kooperatiiv ei ole oma sisemis-ega välisehitustööga kaugelki lõpul. Veel küllalt on puudusi ja tarvis korraldada seemiselt kui ka väliselt. Mõõdunud ligi 1½ aastane tegevus näitab siiski tegelikult, et Kooperatiivi, kui nii võib



Raamatute nurk Akadeemilise Kooperatiivi kaupluses.

öelda, ideeline äritegevus on õigusta-tud ja põhjendatud.

Kooperatiivi tegevusest kõneledes ei saa jätta tänuga märkimata Ülikooli valitsuse ja asutiste ning selle juhti-vate tegelaste, eriti nii palju nõu ja sõbralikusega kaasa aidanud prof. H. Koppeli, Üliõpilaskonna juhatuse ja Kooperatiivi mõtet toetanud teiste asutiste heatahtlikku suhtumist ja kaas-tegevust.

Ohtlasi olgu tänatud rohkearvuline

liikmes- ja ostjaskond, kes oma tege-liku osavõtuga on sisustanud algatatud mõtet.

Ei ole siiski veel kogu akadeemi-line pere koondunud Kooperatiivi ümber. Küllalt on veel meie oma ettevõtte suhtes ükskõiksustki. See peab kaduma.

Kandku teadmine Akadeemilisest Kooperatiivist, kui kõigi ja igaihe oma kauplusest iga akadeemilise pere liikme, õppejõu, viislase ja üliõpilase ainult oma kauplusesse. E. Kull.

Nudum jus studentium.

Eelmises numbris kirjutise „Jus studentium“ autor teeb ettepaneku — üliõpilaselu reguleerimiseks asuda üliõpilasseaduse loomisele, eeskätt luua üliõpilaskord. Selle ühtlasi autor loodab olevat esimesi samme üliõpilaskondliku ter-vikluse kujunemisel. Tundub aga, et kirjutise optimistlik toon on viinud samasuguste järeldusteni — mitte küllalt nähtavale tuues ter-vet küsimusega seotud problee-mistikku. Seepärast — paar sõna ettepaneku kohta!

Ei saa autorile vastu vaielda põhjenduste osas, nimelt kasva-tusküsimuses. Tõepoolest „üli-õpilane pole veel nii valmis ini-mene, et ei vajaks pedagoogilist korrektiivi.“ Ühelt poolt on tarve mõjuda kasvatavalt, teiselt poolt tarve, omada teatav kriteerium moraalse tasemi kujundamiseks eneses. Üliõpilasorgidel seepä-

rast ongi võetud ülesandeks — suuremal või vähemal määral — asetada oma liikmed nii-öelda au-mõiste kõrgerõhkonda, kontrol-lida nende korrakõhisteid, aren-dadada enesedistsipliini. Kasva-tusküsimus org-itud üliõpilase suhtes on seega enam-vähem lahendatud. Küsimuse üles võtma sun-nivad org-imatud üliõpilased, kelle kuldne vabadus seni piiramata. Ja ka, et autor ei usalda ses suhtes kõiki organisatsioonegi, teeb ta ettepaneku: loogem üliõpilas-kord! See tähendab „pedagoogi-line korrektiiv“ orgimatudele, kontroll organisatsioonidele!

Tuleb, nii-siis, luua kogu norme, mis suruksid teatavasse raami üli-õpilase tegutsemisihale väljendisi, määraksid kindlaks akadeemilisele kodanikule vajaliku aumehelikkuse kraadi. Vastavalt muidugi tuleb teha rida ettekirjutusi korrallikuks

ülalpeoks tarvilis is piasjus — ja tingimata piasjus, kuna raskem eksimine „kõdandises ula-tuses“ niikuinii on karistatav ko-dandises või Ülikoolikohtu poolt. Kontrollida ja piirata igat üli-õpilast, seda tahabki üliõpi-laskord. Seega tahab ta — haa-rates organisatsioone — muuta ka neis seni maksva korra, vähemalt olla prevaleeriv. Sest uus kord, kuna ei saa juttu olla vastavatest üldistest üliõpilaskondlikkudest „usustest“ või „comment“ist, läheks lahku mitmeti org-ides maksvast korrast, mis oma usuaalse kujunemise tõttu lähedalt seotud on org-i eriilmega.

Suudaks aga üliõpilaskord kõiki neid ülesandeid täita, tarvilisi muu-datusi üliõpilaskonnas läbi viia? Arvan, et ei, ning püüan seda järgmiselt põhjendada.

Vähe on sellest kui kuulutatakse

välja kogu norme — kui nad kedagi ei kohusta. Deklaratiivne iseloom omab vaid moraalse väärtuse — ilmiski ei suuda jalule seada tegelikke vahekordi. Kohusvõime moment on oluline. Maksva korra tähelepanemata jätmise tingimata peab olema seotud miskisuguste obligatoorse tagajärjedega asjaosaliste suhtes. Korra kasvatuslik väärtus ongi, et igaüks temale alistub. Korra rikkumist võib ette tulla võimalikult vähendatud määral. Seega järgnev reaktsioon peab olema niisugune, et ta mõjub ebasoodustavalt soovile, toime tulla korda rikkuva teoga, vähendab võimalusi niisuguse teo ettevõtmiseks. Tahab seega üliõpilaskond garanteerida üliõpilaskorra tegelikku maksvust, peab ta korra rikkuja suhtes läbi viima karistuse. Karistus aga peab olema pahe, mis karistatavale peale pannakse. See ongi karistuse loomus. Pahe peab omakord aga olema tunduv, tema poolt väljakutsutav norutunne peab olema suurem, kui see seotud on lõputunde alasarumisega korrale alistumisel. Et karistus alune igakord õieti sugugi ei soovi vabatahtlikult niisuguseid tagajärgi kanda, peab üliõpilaskonnal olema võimu — karistust tegelikult läbi viia. Contumax'ile peab võima avaldada survet. Kuna riiklik võim kodaniku tarvilikul korral alistab puht füüsiliselt, see siin ei saa kõne alla tulla. Jääb üle psüühiline mõjuavaldus, nagu see ongi mitmesugustes eräühingutes, organisatsioonides. Ühingusse kuulumine on seotud tema liikme lõputundega. Viimane on välja kutsutud esimesest, ühingusse kuulumine aga — lõputunde tekkimise või tõusu võimalusest kuuluda soovijas. Seega liikme vastu tema soovi eemaldamine organisatsioonist, ühingust hävitab isikus vastava lõputunde, muudab selle koguni vastupidiseks — norutundeks. Sama protsess, kuigi hoopis vähem intensiivselt, võib tekkida ka, kui org-il on võimalus üksikut oma liiget võrreldes ülejäänutega asetada vähem mugavasse seisukorda, piirates temal tunduvalt org-i poolt pakutavate hüvede kasutamist. Inimese loo-

mupärane püüe, alal hoida organismitsele positiivset lõbutunnet, annabki võimaluse temale siin mõju avaldada, seega tehes meelevastasteks toimingud, mille tagajärjeks võib olla org-ist eemaldamine (või halvemasse seisukorda asetamine) või vähemalt enammeeldivaks alistuda korrale. Mida suurem huvi on kellelgi kuuluda mõnda org-i, ühingusse, seda kindlaminini on ta viimasega seotud, seda tugevamini saab tehendada iga üksikugi liikme tegutsemisvabaduse piire. Nii üliõpilaskorra-ides, kuhu kuulumine suurel määral otsustab liikme seltskondliku seisukoha, tihti — kõige tähtsam — tulevikugi.

Kokku võttes, kui maksma panna üliõpilaskord 1. peaks see olema üldine ja kohustuslik igale üliõpilasele, 2. selleks — üliõpilaskond peaks saama karistada igat üksikut oma liiget, kes korra vastu eksib, 3. selleks omakord Üliõpilaskonnal peab olema võim igale üliõpilasele avaldada tarvilikku survet — seda aga Üliõpilaskond ei saa, kuna temal puudub oma liikme — kelleks on iga immatrikuleeritud üliõpilane eo ipso — eemaldamise õigus, õieti võimalus, täiesti. Samuti Üliõpilaskonnal pole praegu, ega ole ette näha ka ligemas tulevikus, pakkuda niivõrd ligitõmbavaid hüvesid või mugavusi, et igal üliõpilasel oleks tungiv soov nende tõeliseks kasutamiseks, ja viimase piiramine tõesti mõjaks survena. Seda ei saa näiteks öelda praegu võimaliku Üliõpilasmaja kasutamise keelu kohta, millest huvitatud siiski vähemus.

Ilma niisuguste reaalsete tagatisteta aga Üliõpilaskond ei saa kindlustada „Jus studentium“ile tarvilikku autoriteeti, veel enam — ilma selleta ka „üliõpilaskondlik terviklus oleks tegelikult tühi fraas, Üliõpilaskord, Üliõpilaseadus aga — Nudum Jus Studentium.

* * *

Kui vaadelda Üliõpilaskohtu tegutsemisvõimalusi, siis kõigepealt tundub kahtlasena, kas Üliõpilaskohus saaks „garanteerida ja sank-

tsioneerida üliõpilaskondliku tervikluse.“ Kohtu asutamine on kõigepealt mõeldav ikkagi juba teataval määral sanktsioneeritud olukorras, kõige rohkem võib olla selle väljendusvorm. Eeldab aga kindlasti olukorra tunnustamist asjaosaliste poolt või — selle sanktsioneerimist tegeliku võimu poolt. Teiseks, kohus põhimõtteliselt üldse pole niivõrd aktiivne, kontrolliv võim, kui passiivne, konstateeriv. Kohus vaid otsustab, kuivõrd antud konkreetne olukord vastab maksva korra nõuetele ja määrab korra rikkumisele vastava reageerimisastme. Kohus ise tegelikult ei jälgi, kuipalju maksev kord leiab täitmist. Selle järele valvab, samuti määratud karistuse viib täide valitsev võim. Seega viimase kompetentsist peamiselt ripubki olukorra stabiilsus. Ja garanteerida üliõpilaskondliku terviklust, mõjuvalt selle rikkuja vastu välja astuda, saab vaid Üliõpilaskond ise, kui tal — nagu eespool näidatud — on selleks küllalt võimu.

Edasi, missuguseid tegutsemisvõimalusi pakuks Üliõpilaskohtule organiseerumatu üliõpilaskond? Peab arvama igatahes, et kohtus arutusele tulevate asjade arv oleks minimaalne. Kaebust org-imatu üliõpilase peale võiks oodata vaid tema lähimate tuttavate ringkonnast, kuna kõrvaltvaataja, kuigi ta juhuliselt teaks korda rikkuva nime, vaevalt tunneks huvi võõra inimesega temale mitte puutuvas asjas hakata kohut käima. Lähemas ringis tekkinud arusaamatused kindlasti lahenevad omavahel kergemini, kui liikuma pannes tervet seda suurt kohtu aparatuuri. Üksikud kaebused siiski võivad ette tulla, eriti org-imatute ja org-itute vahel. Missugusel karistusel niisugusel puhul org-imatu suhtes oleks väärtust? Vaiksed laitsused, isegi nimetamine „mustas nimekirjas“ ei oma seda kuigi suurel määral. Suurem osa üliõpilaste perest on omavahel sidemeta ja — peaasi — tundmata. Ja paljas nimi — ühenimelisigi on meil kümneid — miskisuguses nimekirjas ei ütle isiku mittetundmise korral kellelegi midagi. Suurem osa kindlasti ei saa teadagi sellest —

ELULOOD

Elulugudes käsitletakse ka isiku elutööd ja ühes sellega teadusiikke probleeme nende võrsumises ja kujunemises. Elulugu on tarvis teada, kui tahetakse teada vastavat ala.

Seni on ilmunud Eluloolises seerias:

J. V. Lehtonen: VICTOR HUGO. 136 lk.

J. W. Mackail: VERGILIUS. 150 lk.

V. Tarkiainen: ALEKSIS KIVI. 176 lk.

S. A. Žebelev: ALEKSANDER SUUR. 140 lk.

S. Fodor: EDISON. 144 lk.

H. Dronin: LOUIS PASTEUR. 194 lk.

Iga raamat maksab 1 kr. 75 s., köites 2 kr. 25 s.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

või kavatsetaks niisuguseid nimekirju trükkida ja neid laiali laotada nagu protestitud vekslite nimestikku? Siis peaks raamatut igatahes alati kaasas kandma, et iga juhtuva uue üliõpilastutvuse korral läbi sorida. Viimane oleks tingimata tarvilik, kui laituste kordumise tõttu või otsekohe kellelegi on määratud karistuseks boycott. Või kuidas oleks viimase läbiviimine muidu mõeldav? Kuidas aga niisuguselgi puhul valvata boycoti nõuete täitmist? Kuidas kindlaks teha boycoti rikkujaid või seda, kas need üldse võisid teada asjaosalisele peale pandud karistustest? Mõtet oleks sellel teataval määral vahest ainult üldiselt tuntud inimese suhtes. Igatahes on need küsimused vägagi lahtised. Või edasi, mis mõju oleks hukkamõistval otsusel *in contumacem*? Näiteks tõrkuja ei ilmu üldse kohtusse, või sõidab koguni, ütleme, Saaremaale? Ko-

hus siis isegi ei tunne kaebelalust, kohtu ette tulemiseks sundida ka ei saa.

Organiseerunud üliõpilase puhul kerkib esile siiski organisatsiooni „suveräniteedi“ küsimus. Rahvasteliitki, veel vähem Rahvasteliidu idee pole kuidagi vähendanud riikide suveräniteeti või selle mõistet. Riigid tunnustavad teda ikkagi ainult niivõrd, kui neid selleks sunnib riigi sisemine olukord või muud laiemad kavatsused. Oleks asjata uskuda, et rahvasteliit suudaks tegelikult sõda ära hoida, ammugi ei lubaks ükski riik aga segada Rahvasteliidul ega kellelgi muul oma kohtumõistmisesse. Seega niisugune idee kaugeltki ei mõju organisatsiooni painutavalt. Kuidas saakski siis ükski organisatsioon lubada kontrollida oma kohtumõistmist, kui kõrgemaks astmeks siin harilikult on org-i üldkogu, see oleks ühtlasi org-i, kui niisuguse, otsuste revi-

deerimine? Nii seegi, ilma Üliõpilaskonna tegeliku võimuta oma üksikliikme ja ka organisatsioonide üle, pole läbiviidav. Ülikoolikohuski üliõpilastevahelistes au- või muudes asjades oma abi ei paku.

Lõpuks, mis puutub kohtu koosseisu, siis see on ette nähtud äärmiselt raskepärasesena — vannutatud meeste ja otsuskohtunikudega, see muidugi on eriküsimus. Kohtunikuks milgil tingimusel ei saa olla Üliõpilaskonna juhatas — täidesaatva võimu esindaja — selle on juba Montesquieu selgeks teinud. Arusaamatuks jääb veel, miks peaksid kohtu-istungid olema kinnised.

Kokku võttes, praeguse Üliõpilaskonna konstruktsiooni juures Üliõpilaskohuski ei täidaks oma otstarvet, veel vähem oleks ta üliõpilaskondliku tervikluse looja.

Tartus, 21. veebruaril 1931.

Ilmar Rebane.

Liina Reiman juubelikomöödias.

Liina Reiman on meie näitlejate peres neid raidureid, kes oma kuju on ise tahunud.

Tema arenemist iseloomustab pidev loomingu kontsentratsioon, järeljätmata tung oma kujusid süvendada. Selle all on mõnikord kannatanud näitleja võimete laius, mis avaldus tema tüüpide liiga kokkusulavas käsitluses. Kuid nähtavasti on Liina Reiman oma pürgimusi esikohale seadnud „leida inimeses üldinimlikku“.

Sellist teed on osalt juhitanud klassiline tragöödia, millel enesest kujude väline koor nõuab äärmist läbipaistvust.

Siirdudes realistlikku miljösse, tuleb Reimanil võidelda mõningate harjumustega, mis pärit pateetilisest tragöödiast. Ent ta kohaneb kiiresti. Kiiremini kui tema arvustajadki, kellele tema realistli-

kuis kujudes ikka viirastub „klassiline“ tont. Tema perenaise-kujud omandavad juba tüübi koore. Juba eritleme „Antoniast“ „Raimundast“, „Lihahundi“ perenaist „Emakese maamulla“ omast; igas kujus sünnib lisaväärtusi. Ja jõudnud käia 20 aastat lavakunsti teed on ta saavutanud seda, mida meie teater temalt on lootnud ja annud seda, mida meie kultuurel on nõudnud: suurt näitlejat.

Näitleja teetähisest on mindud kaunis vaikselt mööda. Juubeli- ja tuluõhtu palaks oli valitud St. John Ervine'i tasakaalukas komöödia „Tema esimene naine“, milles Liina Reimanil tuli mängida tiitloosa. See pakkus talle nikerdustööd mõningais huvitavais situatsioonides: lahutatud mehe ja selle teise naise külaskäikudes nõuande küsimiseks nende endi vahekorra lahendamiseks, pulivriks olles

kahe iselaadse mehe vahel ja veel paljus muus sellelaadses, mis tõsist vaatlejat korrektselt naer. tema paneb. Proua Reiman näitas kergest osakandu, isegi mõeldavad vapustused tundusid tuulepuhangukena. See, mis meile lavalt vastu õhkas, oli kunstniku hõng, mis täiel määral valitses õhustikku. Nägime kunstnikku, kes mitte ainult higi otsa ees kramplikult pingega ei loo, vaid tallenti, mis on jõudnud nii kaugele, et ta mändes süveneb veenvatesse olunditesse. See oli õilis osast ülekasvamine.

Aga see on juba inimlik uudishimu, kui siin lohal vargsi oleks soovitud ometi juubilarile kaalukamat ülesannet, osa, mis otse ja ainult enda kaudu oleks võimaldanud ülevaadet näitleja tehtud tööst.

Liina Reimani partner A. Sunne oli ses mõttes õnnelikumas seisukorras.

Br. Pärli.

IX Edustuse 10. koosolek

16. veebr. 1931. a. kell 21,30.

Kohal on 22 kaasvõitlejat. Juhatab ksv! Paalmann, protokollib ksv! Veidenbaum.

P ä e v a k o r r a s :

1. Protokoll.
2. X Edustuse valimiste väljakulutamise.
3. III toetusnädala kava.
4. Valimisi.
5. Läbirääkimisi.

Juhataja teatab, et protokoll eelmisest koosolekust, mis sisaldab üliõpilaskonna põhikirja ja parandused, ei jõutud sisse kanda ja jätab selle päevakorra-punkti ära.

Ksv! Tubarik ei ole rahul eelmisel koosolekul vastu võetud otsusega organiseerimata maskeraadi asjus ja teeb ettepaneku üheks päevakorra punktiks võtta 18. VI 30. Ed. koosolekul 2 p. all tehtud otsuse uuesti arutusele võtmise.

Päevakord kinnitatakse ühel häälel tehtud muudatuse ettepanekuga. Juhataja teatab Edustuse isikliku koosseisu muudatusest — ksv! Lydia Ilvese asemele on kutsutud ksv! Ilmar Rebane (E. Ü. S.).

1.

Üliõpilaskonna X Edustuse valimised määratakse kindlaks 14, 15. ja 16. märtsile. Ühtlasi otsustatakse valimise aluseks võtta uus põhikirja, ka siis, kui ülikooli valitsuselt selle kinnitamist ei ole saadud, sest vana põhikirjas on valimisseadus puudulik. Otsused tehakse ühel häälel.

2.

Ksv! Marmor esitab III Akadeemilise toetusnädala kava. See kordne ettevõte on rajatud laiemale alusele kui eelmised. Oma eesmärgi võtab toimikond kokku neljas põhilause. 1) Üliõpilaskonna ja seltskonna lähendamine; 2) Üliõpilaselu ja ülikooli studiumi küsimuste selgitamine ja käsitlemine; 3) Üliõpilase omaabi põhimõtete ja ettevõtete propageerimine; 4) Üliõpilase omaabi ettevõtetele toetuste hankimine.

Toetusnädala ajaks määratakse 28. veebr. — 8. märts 1931. a.

Toetusnädala korraldusi juhivad Ed. valitud toimikond — auproside ja toimikonnad kohtadel.

Töökavas: Rahaline korjandus üle riigi ja asjade korjandus kohtadel ühes loterii-allegri korraldamisega; loengud, konsert-aktused, etendused kinodes ja karnevaal; toetuste ja stipendiumide hankimine era-, riigi- ja omavalitsus-asutistelt.

Esitatud kava kinnitatakse Ed. poolt ühel häälel.

3.

Välisloimekonnast lahkunud ksv!

Ilvese asemele valitakse ksv! Ilmar Rebane — poolt 20 erap. 2 häälel.

Valimistoimikonda valitakse ksv! Vahrberg poolt 17 erap. 2

"	Otsason	"	17	"	1	vastu	1
"	Fuchs	"	17	"	1	"	1
"	Marmor	"	16	"	3		
"	Karro	"	16	"	3		

Ksv! Karro — Valimisele tuleks veel revisiooni toimikonna liige, kuna seal langeb välja eelmisel koosolekul vastu võetud otsuse järeldusel ksv! Tubarik. Põhikirja §41 järele on rev. toimk. ülesandeks üliõpilaskonna majapidamise revideerimine, mida aga ei saa toimetada Ed. liige, kelle kohta on maksev eelmisel koosolekul tehtud otsus. Teen ettepaneku valida ksv! Tubariku asemele uus liige rev. toimikonda.

Ksv! Paalmann — Kuna järgmine päevak. p. käsitleb uuesti sama otsust, siis ei saa meie enne selle küsimuse lõpetamist valimisi ette võtta. Valimine võiks toimuda järgmise p. p. lõpul.

4.

Juhataja loeb ette eelmisel koosolekul ksv! Tubariku kohta vastuvõetud otsuse.

Ksv! Tubarik vaidleb selle vastu ja ei näe korrarikkumist, kui üliõpilaskonnas suitsetatakse. Konjakipudeli sattumise kohta organiseerimata büroo ruumesse ei leadvat tema ise midagi, küll olla aga temale keegi kõnelenud, et see olla sihilikult sinna pandud. Ka ei saa tema vastavat olla selle eest, et alkoholi on tarvitatud, nagu klaasi leid tõendas. Alkoholi maskeraadil avalikult tarvitatud ei olla. Teeb ettepaneku I tühistada eelmise koosoleku otsus, II organiseerimata büroole ruumid tagasi anda ja III anda ajalehtedele ilmunud teadete kohta öiendus.

Ksv! Marmor. Tunnistajate ülekuulamisest saadud tõendid, mis esitasin eelmisel koosolekul, on kontrollimisel õigeks osutunud. Nii ei saa

ksv! Tubarik, ilma et ta omalt poolt oleks tõendusi esitanud, ette toodust midagi ümber lükata. Organiseerimata bürooli ei ole ruume ära võetud vaid ajutiselt keelatud tarvitamine, sest praegune büroo juhatus on vastutav korra eest, kuid seda ta täitnud ei ole.

Arutamine venib pikale. Hääletusel ei võeta ksv! Tubariku ettepaneku vastu ja kogu asja edaspidine lahendamise jäetakse juhatusse hooleks.

Ksv! Karro ettepanek, valida ksv! Tubariku asemele rev. toimk. uus liige, saab poolt hääli — 14, vastu — 1, erap. — 4, seega vastu võetud.

Seatakse uueks kandidaadiks ksv! Huik, kuid tema keeldumisel ksv! Fuchs, kes valitakse 18 hääle pooltolemisel.

Ksv! Kruusi küsimusele, miks ksv! Marmor ise sel õhtul kohal ei olnud, teatab viimane, et ei ole nõuetav majandustoim.-juhataja alaline kohalviibimine.

Samuti küsitakse, kes tasub üliõpilasköögi teenijate ravimiskulu õnnetusjuhtude korral. Majand. toimikonna juhataja teatab, et söögimajade teenijaskonda ei võeta haigekassa liikmeks. Loodab, et seda siiski edaspidi Riigikohtu seletuse järele, mis aga välja kuulutamata, võimalik on. Olnud juhu korral on tasuta köögi poolt arstimisukulud ja teenija ametisse edasi jäetud.

Ksv! Tubarik tähendab — et eelmise toetusnädala toimikonna aruanne on revideerimata ja teeb etteheiteid sellepärast maj. toimikonna juhatajale. Ksv! Marmor vastab, et aruanne on valmis, ainult rev. toimikond ei ole seda revideerinud. Ette toodu võetakse teatavaks.

Ksv! Sitska annab edasi hr. dr. Marina tänu, temale osaksaanud austava kohtlemise eest 1. detsembril.

Ksv! Paalmann teatab vahepeal olnud ettevõttest.

Koosolek lõpeb kell 24.

Toimetusele saadetud.

Illustreeritud kuukiri **OLION**. Toimetaja D. Karopun; väljaandja Georg Naelapea. Nr. 1 (13) jaanuar ja Nr. 2 (14) veebruar 1931. Rikkalik artiklite ja piltide poolest.

Ed. Poom — Eesti-Soome Kaubandusleping ja nende maade vahelise kaubanduse areng.

Tartu ülikooli praktilise ökonomia seminari töö Nr. 1. Tartus, 1931. a. 32 + 3 lk.

Esitatakse statistiline materjal kaubavahetuse arengust, kaubalepingu arvustusi vastavate maade huviringkondade

poolt ja selgitus S.-E. vahelise kaubanduse olenevusest nende maade vahelisest kaubanduslepingust. Lõppu on lisatud saksakeelne sisukokkuvõte.

Majandusteaduslik ajakiri I. Akadeemilise Majandusteaduse Seltsi väljaanne. Tartus, 1931. 176 lk. Toimetaja dots. K. Müller, sekretär Ed. Poom.

Sisuku artikleid Mag. Edg. Kandilt, Ed. Poomilt, I. Maidelt, T. Endersilt ja K. Innolt.

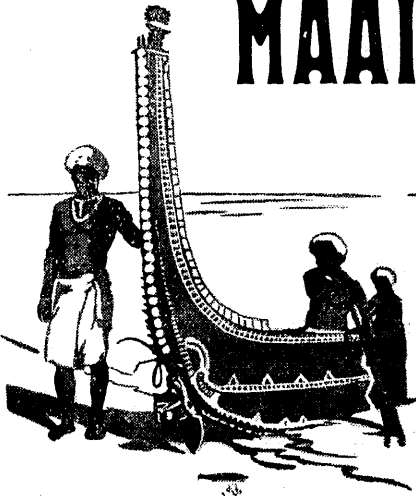
Ajakirja lõpus kokkuvõttes artiklitest saksa, inglise ja prantsuse keeles.

AKADEEMILINE PERE!

Ostke ja tellige naister. ja meester. valmisriided nagu: naister. mantlid, meeste palitud, joped, ülikonnad, smokingid, sacco'd ning kõike seltsi riidekaupa ainult Eesti kõige suuremast riide- ja valmisriiete kauplusest
KARL ABEL, Tartu, Kaubahoov nr 8,

kus kõige suurem valik, kõige odavamad hinnad, esimese järgu töö ja äri täielik vastutus. — — Ostke ja tellige Eesti ärist.

MAAILMA MAAD JA RAHVAD



TÄNAPÄEVA MAAILM SÕNAS JA PILDIS.

TOIMETAVAD :

**Geogr. prof. A. TAMMEKANN
ja geogr. mag. E. KANT**

Geograafia on muutunud igapäevase elu A-ks ja O-ks, iga maa politika ja majanduse eelduseks. Sellepärast on avar maailmapilt saanud igapäevase vältimatuks vajaduseks.

SENI ILMUNUD 13 VIHKU

**NABAMAAD
AUSTRALIA**

LADINA-AMEERIKA

**IGA KUU 1 VIHK
KOKKU 18 VIHKU**

**VIHU HIND KR. 2⁵⁰
TELLIJALE KR. 1⁵⁰**

**MAAILMA MAAD JA RAHVAD TALITUS
TARTUS K. Ü., "LOODUS" VANA TÄN. 1**

**PAGARI- JA KONDIITRIÄRI
ÜHES KOHVIKUGA**

**A. UNIVER TARTU,
RÜÜTLI 16.**

Soovitab suures valikus :

**torte,
kooke,
küpsiseid,
saiu.**

Soovitab suures valikus :

Töö korralik ja kiire.

Saaduste kvaliteet väljaspool võistlust.



A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllevabriku

õlu ja porter,

ning keedetud môdu, limonad, sooda, selters —
tuntud headuses.



O/Ü „CALORICA“ (KALORIKA)

ROOTSI PUNSHITEHAS

SOOVITAME OMA TEHASE!
KÕRGEVÄÄRTUSLIKKE SAADUSI:

Svensk Punsh, 28° kange
Calorie Punsh, 55° kange
Prima Punsh, 40° kange
Kloostri liköör (Benedictine)
Brandy (***)
Brandy V. O. Brandy V. O. S.
Chartreuse, kollane
Curaçao, pruun
Kristall Kummel
Scotch Whisky
Pomerants
Allasch Kummel
Riia Balsam
Kirsi liköör
Sherry Brandy
Samiten
Valge viin (vodka)

Kroonitud näitustel ainult kõrgemate auhindadega.

TALLINN, RÜÜTLI 13, TEL. 15-53

Suures valikus
täidetud shokoladi karpides
kõige lihtsamaist kuni
lüksuskarpideni

Shokoladi vabrik ja kauplus
Richard Glassmann

Tartus, Suurturg 1. Tel. 13-32

Saaduste kvaliteet väljaspool võistlust.

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

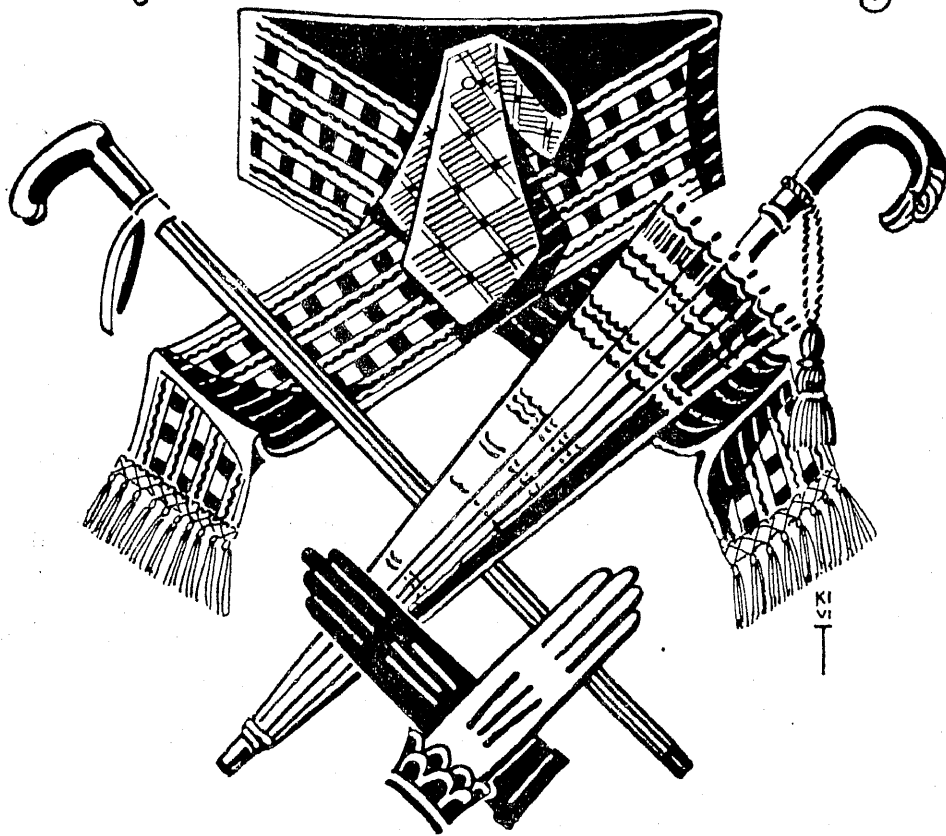
PIDU-, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.



MOE, PUDU- JA PESUÄRI
VENNAD
LEPP



KAUBAHOOV № 2.
TELEFON 4-81.

TARTUS

PROMENADI № 2.
TELEFON 13-54.

Saada rikkalikus valikus kõiki hooaja moe-, pudu- ja pesukaupu.
Üliõpilastele hinnaalandus. KAABUSID. Üliõpilastele hinnaalandus.

KAUBA PANK A.-S. Tartus

SUURTURG NR. 12, OMAS MAJAS.

Asutatud 1905. aastal.

Telefonid nr. 9 ja 209.

Kinnitusosak. nr. 183.

*

Põhikapital

Kr. 200.000.—

Eri- ja tagavarakapitalid üle 148.000.—

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

KINNITUS A.-S. EESTI LLOYDI PEAGENTUUR.

Juhatus.

Raskel majandusaastal on Teile toeks ja abiks

AKADEEMILINE KOOPERATIIV

AKADEEMILINE KOOPERATIIV on akadeemilise pere, õppejõudude, vilistlaste ja üliõpilaste ühistegeline omaabi ettevõte.

AKADEEM. KOOPERATIIVI raamatu- ja kirjutusmaterjali kauplus oma mitmekesise valikuga ja tähelepanelikkusega on Teile igaühele kõige kasulikum sõber.

AKADEEM. KOOPERATIIV on Teile nõuandjaks ja toeks Teid huvitavate majandusküsimuste lahendamisel.

Tutvuge Kooperatiivi tegevuse ja tema pakkumistega.

Koondugem tema liikmes- ja ostjaskonda!

/// *Ühisel jõul võidame oma üldised raskused!* ///

Akadeemilisi teateid.

X Üliõpilaskonna Edustuse valimised

peetakse 14., 15. ja 16. märtsil Üliõpilasmajas. Nimeetatud kolmel päeval toimub hääle äraandmine kella 10 h. kella 6-ni p. l. Valimiste kandidaatide nimekirja vastuvõtmine kestab 3.—6. märtsini, ja nimelt 3.—5. märtsini igapäev kl. 10—11 ja 3—4 p. l. ja 6. märtsil kl. 8—10 hom. Nimekirju võetakse vastu üliõpilasmajas juhataste toas Edustuses valitud valimiskoostöökonna liikmete poolt.

Seekordseid valimisi peetakse hiluti vastuvõetud üliõpilaskonna põhikirjas ette nähtud Edustuse valimiste korra järgi.

Ülikooli lõpetasid.

Usuteaduskonnas: Reinhold Uhke (Huljehiis).

Õigusteaduskonnas:

Heinz Lotz (Neobaltia) — cum laude, Oskar Prütts, Georg Puusild (Revelia) ja August Schönberg (E. Ü. S.)

Majandusteaduse osakonnas: Vilhem Fischmann (Fr. Academica), Regina Karneol (Filiae Patriae), Rosalie Kenn, Hugo Mändmets ja Meta Rumberg (E. N. Ü. S.).

Arstiteaduskonnas: Annemarie Jaakson ja Evald Steinberg (E. Ü. S.).

Rohuteaduse osakonnas: Jochel Pais — mag. pharm. astmega.

Filosoofiateaduskonnas: Anna Arro — ajalugu, Anna Bergmann — germaani filoloogia, Menda Ehrenberg — slaavi filoloogia, Leo Freiberg — ajalugu, Alice Käsper — romaani filoloogia, Meeta Laidoner — eesti keel, Linda Leeman (Veljesto) — eesti keel, Lilly Nevig — ajalugu, Margarete Oeder — inglise filoloogia, Leida Peiker — eesti keel, Heino Rebane (Harjola) — filosoofia, Minna Tammark — ajalugu, Berta Tomasson — ajalugu, Helene Vau (Veljesto) — eesti keel ja Helene Zupsman (Ilmatar) — eesti keel.

Matemaatika-loodusteaduskonnas: Erika Kurlens — keemia alal.

Loomaarstiteaduskonnas: Hugo Ruubel (E. Ü. S.).

Üliõpilaskonnaorganisatsioonide aastapäevi.

11. märtsil — korp! Indla.

SELL keskbüroo istung 1. veebruaril.

Arutusel olid sel istungil VII kongressi resolutsioonid ja Poola vastuvõtu küsimus. Selles asjas Leedu Üliõpilaskond ratifitseeris lõpulikult põhikirja muudatuse, et SELL-is võib otsustada ka hääletamusega. Vas-

tava korra järele tuleks Poola küsimus uuesti arutusele Kaunase kongressis. Leedu protesteeris selle otsuse vastu, kuid hilines sellega.

Hendrik Seppa doktori-promotsoon.

26. veebruaril kaitses ülikooli aulas oma doktori väitekirja õppeülesandetahtija Hendrik Sepp teemal: „Narva piiramine ja lahing 1700,“ milline tõõ kaitsevõgede staadi 6. osakonna kirjalustel trüki avaldatud. Ametlikkude oponentidena esinesid prof. A. R. Cederberg ja prof. P. Treiberg.

Hendrik Sepp sündis 11. märtsil 1888. a. taluperemehe pojana Saarde kihelkonnas, Pati-Risti külas. Alghariduse omandas samas külakoolis, keskkariduse Pärnu gümnaasiumis, mille lõpetas 1908. a. Samal aastal astus Tartu ülikooli, mille lõpetas 1913. a. cand. hist. astmetega. Teotse esiti Samaara kubermangus ladina keele õpetajana, kust 1917. a. Tallinna siirdus ju kohaliku poegluste gümnaasiumis ja Vestholmi eragümnaasiumis ajalugu ja ladina keelt õpetama hakkas — olles ühtlasi rahvaülikoolis lektoriks ajaloo alal. Hiljem asus Tartu ülikooli juurde, kus kuni praeguse ajani õppeülesandetahtjana eesti- ja põhjamaade ajaloo alal teotseb. H. Sepp on korp! Sakala vilistlane.

Vabariigi aastapäeva-aktus ülikoolis.

Vabariigi 13. aastapäeva puhul korraldati ülikooli aulas pidulik aktus. Aktusel esines avakõnega rektor prof. J. Köpp, peokõne pidas mag. J. Vasar, üliõpilaskonna nimel võttis sõna ksv! E Siiska. Aktust kaunistasid üliõpilaskonna segakoori ettekanded.

Akadeemilise üliõpilaskoostöö büroo valimiseeliseid viiperusi.

Neljapäevaks 19. veebr. oli „Organiseerumate Büroo“ poolt välja kuulutatud organiseerumate üliõpilaste koosolek Edustuse kandidaatide nimestiku koostamiseks ja „Organiseerumate Büroo“ juhtivate tegelaste ksv! Tubariku ja Mühhauseri ettekannete ärakuulamiseks. Nimeetatud ettekannete teemadega oli alguses sekkeldusi, sest üliõpilaskonna juhatus ei võinud üliõpilasmajas lubada ettekandeid pidada, mille pealkirjade järgi otsustades taheti üliõpilaskonna ettevõtteid riivata — halvast mõttes. Et säärahest asjadest hoiduda, otsustas üliõpilaskonna juhatus nimeetatud koosolekule saata ome esindajatena ksv! K. Muhel'i ja ksv! E. Tikenberg'i, kellele tarbekorral õigus jäeti koosolekut lõpetada, millest ka „Organiseerumate Büroo“le kirjalikult tea-

tati. Ühtlasi anti luba koosolekut reklameerivat plakati välja panna, kui ksv! Mühhauseri oma ettekande teemal muutis. Väljakuulutatud ajaks kogunes üliõpilasmaja umbes 40 ksv! nende seast mitu organiseeritud. Esimesena tuli erakordselt kõne alla üliõpilaskonna juhatuselt saadud kiri, mille vastu õige teravalt sõna võeti, kusjuures rängalt ette heideti nende vabaduse piiramist ja „poliitiseilise järelevalve“ teostamist. Et koosoleku vabadusi õige teravalt kaitsetud oli, seda pidi juba ainuüksi tõendama koosolekut tsiteeritud vabariigi põhiseadus. Lõpuks mindi nii kaugele, et tehti ettepanek üliõpilaskonna juhatuselt saadud kirju tähelepanemata jätta. Ilma et hääletamistagajärgi õieti oleks loetud, tunnustati ettepanek vastuvõetaks. Säärased otsused vastuvõtmise järgi, milles muuseas rõhutati, et „üliõpilaskonna juhatus ei tunne seadust ega oma võimu piire“ ja „talitab diktaatorlikult“ ei jäänud üliõpilaskonna esindajail muud üle, kui et nõuda koosoleku lõpetamist, mis ka väiksema kõhklemise järgi täideti.

Kuidas, kus ja kunas Ak. Üliõp. Koostöö „Org-matute Büroo“ oma järjekorralist koosolekut lavastab, pole praegu veel selgunud.

Soome üliõpilaste tähtpäevi.

Neljapäeval 5. veebruaril pühitses kogu Soome, eriti aga akadeemiline pere Runebergi päeva. Sama päev on ka Pohjois-Pohjalaiste osakonna aastapäevaks. Juba hommikul oli kogu Helsingi lipuehtes. Kell 11⁴⁵ kogusid üliõpilased vana üliõpilasmaja trepile, kust mindi rongikäigus Espenaadi, Runebergi mälestussamba juurde. Sammasi ümbritsev aed ja istandikud on kaetud kuuse rohelinega. Kummalegi poole istandikke asuvad reas osakondade lipud ja mälestussamba ees üliõpilask. meeskoor. Meeleavaldus algab vägevat portlastemarsi helidega, millele järgneb üliõpilaskonna esimehe mag. Vilho Helase kõne. Aktuse lõpetab meeskoor Soome hümniga. Selle järele liigub rongikäik tagasi vana üliõpilasmaja juurde.

Õhtul kell 20³⁰ algas P. P. Os. aastapäev Põhjalaiste osakondade majas — Ostrobotnias. Arvukate kõnede vahel kanti ette hr. Virkuneni poolt laule, millest suurem osa oli eesti heliloojate töid. Nii sai kuulda sel õhtul Miina Hermann, K. Törnpuu A. Krulli j. t. töid. Ka üliõpilaslaulude seas kõlas sageli eesti viise.

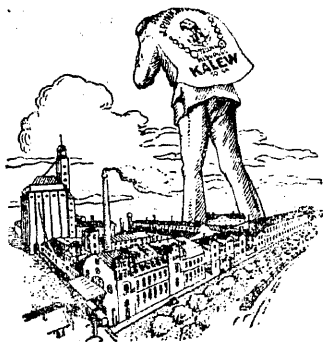
Eradots. dr. F. Lepp

loeb käesoleval poolaastal infektsiooni-haigused 1 t. nädalas.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimise hind 3 kr. aastas, 1¹/₂ kr. semestris.

Vastutav toimetaja: Erich Siil. Tegevtoimetaja: Bertram Karro. Liikmed: Peeter Järve, Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

J. Puhk & Pojad



Uuem, moodsam ja valmistus-
jõulisem suurveski Eestis ja
põhjamaadel.

Autoesindused:
Chevrolet, Buick, G. M. C.,
Cadillac ja La Salle.

PÕLLUMAJANDUSE PANK

Tartus, Holmi 12. Telef. 10-65.

Tartu Eesti Majandusühisuse teisel korral.

Pank annab laenusid 12% aastas. Pank võtab raha hoiule makstes
ajakohast protsenti.

Pangal korrespondents-ühendused kõikide kodumaa tähtsamate
keskkohtadega.

Pank on aasta jooksul kahekordseks kasvanud. Panga tegevuse ja
laenude eest vastutavad põllumajanduslikud ühingud ja
põllumehed oma kinnis-vallasvaraga ja obligatsioonidega.

Pangal on võimalik vabadest summadest laenata põllupi-
dajatele kindlate obligatsioonide ja teiste kindlustuste vastu.

JUHATUS.

SALVE

Tartus, Jaani t 16. Tel. 10:54

*

Esimese järgu
kohvik
oma kondiitriariga.

*

Mugavam koosviibimise koht!

Muusika kella 12-1; 5-7.

Tants reedel ja pühapäeval

kella 1/2 9-1/2 11 õht.

*

Lugupidamisega: Nieländer & Treffner.

Akadeemia kodanikud!

Suitsetage järjekindlalt
Eesti tubakavabriku
A.-S. „ASTORIA“
paberosse

Aino

25 tk. — 35 snt.

Olümpia

25 tk. — 25 snt.

Inglise sigarette

Albion

20 tk. — 40 snt. ja
10 tk. — 20 snt.

Shokolaadi ja
kompveki kauplus

Romann Gutmann

Tartus, Küüni tän. 4, tel. 5-55.

«SELL Hochschulen und Studentenschaften»

(Informatsioon-brošüür Soome,
Eesti, Läti, Leedu ülikoolide ja
:: üliõpilaskondade kohta.) ::

Hind 1 kr.

Saadaval Üliõpilasmajas ja Akadeemilises Kooperatiivis.

TUBAKAVABRIK
H. ANTON & Ko
PABEROSSID



MIKAADO

**Kohale jõudnud suures valikus:
erilised moeuudised
kodu- ja inglismaa
ülikonna-, palitu- ja püksiriidetest.**

Oma eesõigustatud mustrid. Hinnad võistluseta kogu Eestis.

M. JÄNES'E suuräri

TARTUS, KAUBAHOOV 10-11-12. TELEF. 5-91. ASUT. 1899.

**A.-S. «ROYAL-FILM'I»
kinoteatrid:**

„GLORIA PALACE“ Tallinnas

„ATHENA“ Tartus

**Parimad hooaja uudisfilmid!
Mugavad ruumid!**

Tartu Ühispank

TARTUS, Suurturg 18, telef. 141.

Sissekäik Kompani tän. 1, (Eesti Panga vastu)

Asutatud 1921. a.

Annab laenusid mitmesuguste kindlustuste vastu.

Võtab raha hoiule ja maksab kõrgemaid protsente.

Võtab sissenõudmiseks veksleid, veokirju ja muid dokum.

Saadab raha igasse kodumaa linna ja alevisse ja toim. kõiki pangaoperatsioone.

Panga juures asub kinnitusseltsi
„EESTI UNION“ peaagentuur.

JUHATUS.

Hind 50 senti.